

ISSN 1906-4950

วารสาร
การบริหารและนิเทศการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Journal of Educational Administration and Supervision, Mahasarakham University

---

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2564

Volume 12 Number 1 January - April 2021

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ISSN 1906-4950

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2564

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการสาขาวิชาทางการศึกษา การวิจัยและพัฒนา การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การพัฒนานวัตกรรมด้านการบริหารและพัฒนา และการจัดการความรู้ ตีพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความทั่วไป

การตรวจสอบทางวิชาการ

บทความได้ผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิบทความละ 2 ท่าน

กำหนดการพิมพ์เผยแพร่

พิมพ์เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

เจ้าของ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

โทรศัพท์ 0-4374-3143-4 ต่อ 6234 โทรสาร 0-4374-3174

เว็บไซต์: <http://edu.msu.ac.th/journal>

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริลิว

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เลขานุการและเหรัญญิก

นางสาวณัชชลิดา เหลี่ยมไธสง

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นความคิดเห็นของผู้นิพนธ์ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

ราคาปก 200 บาท Web site: <http://edu.msu.ac.th/journal>
พิมพ์วันที่ 30 เมษายน 2564 E-mail: Jeas.msu@gmail.com

ออกแบบปก: สมร เหล็กกล้า

สำนักพิมพ์สวนหนังสือ: 189 หมู่ 12 ราชวดีการ์เด้นวิลล์
ตำบลท่าขอนยาง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150
โทรศัพท์: 09-2956-2419

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำวารสาร

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา
ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ศาสตราจารย์ ดร.พญทิพย์ ศิริบรรณพิทักษ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.กนกกร สมปราษฎ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.จินฉวีตร ปะโคทั้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.นิรโรค จันทจริตร	มหาวิทยาลัยนครพนม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิกิจ ศรีปัดดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการ

รองศาสตราจารย์ ดร.กนกกร สมปราษฎ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทร์ศิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ลักขณา ศรีวัฒน์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธ เนืองเนลิ้ม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.จินฉวีตร ปะโคทั้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัช นามวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันทนา อมตารีกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมทรง สิทธิ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะธิดา บัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา วรพันธุ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดินดา ดวงวิไล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงษ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรรค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.ศชาภักษ์ เหลี่ยมไธสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา
ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ศาสตราจารย์ ดร.กนกกร สมปราษฎ์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.จินฉวีตร ปะโคทั้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.นิรโรค จันทจริตร	มหาวิทยาลัยนครพนม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศนานนท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัช นามวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ เทศบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี ศรีพุทธรินทร์	มหาวิทยาลัยนครพนม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร พลหาญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
Professor Dr. Gary Price	University of Wisconsin-Madison, USA
Professor Dr. Marilyn Waring	Deakin University, Australia
Professor Dr. Dennis A. Francis	University of the Free State, South Africa
Associate Professor Dr. Tran Vui	Hue University, Vietnam

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2564 ซึ่งประกอบด้วยบทความวิชาการ จำนวน 1 เรื่อง และบทความวิจัยจำนวน 13 เรื่อง ซึ่งครอบคลุมสาขาวิชาต่างๆ ทางการศึกษา โดยทุกบทความ ได้รับการพิจารณาทางวิชาการอย่างเข้มข้นจากผู้ทรงคุณวุฒิบทความละ 2 ท่าน เพื่อคงคุณภาพทางวิชาการและการเผยแพร่ในฐานะข้อมูลวารสารทั้งระดับชาติและนานาชาติ กองบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีแก่วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชัย จิตรนันท์
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิชาการ

โซเซียลมีเดีย ดิจิทัล

ลักขณา สรวิวัฒน์ 7

บทความวิจัย

การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

จริยา ศรีชนะ, สิวะกรณ์ กฤษณสุวรรณ 16

การพัฒนาแนวทางการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงาน
สาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

วุฒินันท์ รัตนะ, สิวะกรณ์ กฤษณสุวรรณ 27

การพัฒนานิตยสารการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการให้
ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย
โดยใช้ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสานฮีตสิบสองคองสิบสี่

วรรณิษา หาคูณ 39

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง (PDCA)
ของครูในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

วารีย์ สรสัมฤทธิ์, นันทิยา น้อยจันทร์ 51

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ชนิดา สรสัมฤทธิ์, นันทิยา น้อยจันทร์ 61

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

เพ็ชรรัตน์ คงไวย, จุลติศ คัญทัพ 70

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

อมตา จงมีสุข, จุลติศ คัญทัพ 81

คุณลักษณะผู้นำสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานนทบุรี เขต 2

พจนีย์ นำพา, ธดา สิทธิธาดา 92

แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1

กนกลักษณ์ อรรถมุต, ธดา สิทธิธาดา 102

การบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครู
โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

มณฑาทิพย์ โภณฑา, กัลยมน อินทสุต 108

การประเมินโครงการสถานศึกษาพอเพียงวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี

พัทธพล จารุจิตร 120

บทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร

จารุวรรณ บกสวัสดิ์, ศักดิ์ทิพย์ คีลาฉาย 130

ศาสตราจารย์ ดร. วีระ ชาญเจริญ: ต้นแบบศาสตร์และศิลป์ของครูผู้ให้

กรองทิพย์ นาควิเชตร, ศรีดา ชัยสุวรรณ, ชุตินา พรหมพูน, กฤษณา วัฒนศักดิ์,
รัตนดา เลิศวิชัย, ทินกฤต ชัยสุวรรณ 142

Contents

Academic Articles

Social Media Detox or Digital Detox

Lakkhana Sariwat 7

Research Articles

The Development of Internal Supervision Guidelines for Schools Under the Secondary Education Service Area Office 27

Chariya Srichana, Sivakorn Krissanasuvan 16

Development of Information Technology System Administration in Hospital under Kalasin Provincial Public Health Office

Vutthinan Rattana, Sivakorn Krissanasuvan 27

The Developing of Students in Early Childhood Education Faculty of Education Mahasarakham University for Educating Parents of Supporting Language and Literature for Young Children Using Hitsibsongkhongsibsee's Esan Folk Story Books Activity set

Vannisa Hakoon 39

The development of competencies in learning management By using the (PDCA) circuit quality management principles of teachers in the Sri Buddhadhamma Group Schools under Samut Prakan primary educational service area office 1

Waree Sonsumrid, Nuntiya Noichun 51

The Purposeful Characteristics of the 21ST Century School Administrators of Affiliated Schools Bangkok Primary Educational Service Area Office

Chanida Sonsumrid, Nuntiya Noichun 61

Development of the Guidelines for the Internal Quality Assurance Implementation of Small-Sized Schools under Kanchanaburi Provincial Primary Educational Service Area Office 3

Petcharat Kongwai, Juladis Khanthap 70

The Guideline Development Of Teachers For Learning Management

By Applying The Professional Learning Community Of The

Secondary Educational Service Area Office 3

Amata Jongmesuk, Juladis Khanthap 81

Trait of School Leaders Affecting Teacher Performance under

Nonthaburi Primary Educational Service Area, Area 2

Potjane Numpa, Thada Siththada 92

Guidelines for School Safety Administration under the Secondary Educational Service Area Office 1

Kanokluk Aunkkamoot, Thada Siththada 102

School Administration to a Professional Learning Community of Administrators According to the opinion of the Secondary School Teachers in Prachuap Khiri Khan Province Under The Secondary Educational Service Area Office 10

Montatip Khonta, Kanyamon Indusuta 108

Assessment of Sufficiency Educational Institution Project of Kanchanaphisek Udon Thani Technical College

Pattaphon Charuchit 120

Teachers' Participation on Internal Quality Assurance of Schools under the Secondary Educational Service Area Office 1 Group 2, Bangkok

Jaruwan Boksawat, Khukrit Silalaiy 130

Professor Dr. Teera Runcharoen: The Prototype of Art and Science Giver Teacher

Krongtip Nakvichet, Saruda Chaisuwan, Chutima prompouri,

Krisda Watanasak, Ratda Lertvichai, Thinnakit Chaisuwan 142

โซเชียลมีเดีย ดีท็อกซ์

Social Media Detox or Digital Detox

ลักขณา สรีวัฒน์¹

Lakkhana Sariwat¹

บทคัดย่อ

ยุคดิจิทัลเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ที่บุคคลเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วและง่าย นี่คือข้อดีของเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ตัวอย่างเช่น สื่อโซเชียลมีเดียทั้งหลายที่คนทั่วโลกเข้าถึงได้ง่ายดายและฉับไว และเป็นความบันเทิงของคนส่วนใหญ่อีกด้วย แต่เมื่อมีข้อดีหรือประโยชน์ก็ย่อมมีข้อเสียหรือโทษเช่นเดียวกับเหรียญที่มีสองด้านฉันใดก็ฉันนั้น ข้อเสียหรือโทษคือ หากมีการใช้โซเชียลมีเดียมากเกินไปก็อาจทำให้เกิดความรู้สึกหดหู่ เศร้า ซึม หรือความรู้สึกด้านลบขึ้นมาได้ และเมื่อใครที่รู้สึกตัวตัวเองไม่ค่อยมีความสุขในชีวิตสักเท่าไรในช่วงนี้ควรตระหนักได้ว่ากำลังเกิดโทษขึ้นแล้ว และต้องรู้จักวิธีจัดการกับโทษนั้นด้วยวิธีการบำบัดตัวเองที่เรียกว่า โซเชียลมีเดีย ดีท็อกซ์ (Social Media Detox) หรือดิจิทัล ดีท็อกซ์ (Digital Detox) ซึ่งเป็นการบำบัดอาการเสพติดโซเชียลมีเดียจนก่อให้เกิดความทุกข์ เพื่อชีวิตจะมีความสุขมากขึ้น วิธีการบำบัดแบบนี้เป็นการพาตัวเองออกจากโซเชียลมีเดียต่างๆ อันเป็นการพักใจ พักสมอง และเรียกคืนความคิดความรู้สึกที่เป็นตัวเองกลับคืนมา โดยมีวิธีปฏิบัติหลายวิธีเช่น ปิดโทรศัพท์มือถือ 1 วัน หรือเปลี่ยนมาใช้โทรศัพท์ธรรมดาที่ไม่ใช่สมาร์ทโฟนอย่างน้อย 1 วัน Log out เฟซบุ๊ก ไลน์ หรืออินสตาแกรมอย่างน้อย 1 วัน ถ้าทำใจเลิกเล่นโซเชียลมีเดียไม่ได้ ให้ลองคัดเพื่อนในโซเชียลมีเดียให้เหลือแต่คนที่สนิทกันจริงๆ หากิจกรรมอื่นทำแทนเล่นโซเชียลมีเดีย หรือออกท่องเที่ยวและสัมผัสช่วงเวลาแห่งความสุขด้วยสายตาตัวเองโดยไร้ซึ่งสมาร์ทโฟน รวมทั้งปรับทัศนคติในการเล่นโซเชียลใหม่โดยรู้เท่าทันว่าคนในโลกโซเชียลมักจะเสนอแต่แง่มุมดีๆ ของตัวเองทั้งนั้น แต่จริงๆ แล้วไม่มีอะไรที่ดีเพียงด้านเดียวไม่ว่าคนหรือสิ่งต่างๆ ย่อมมีดีและเสีย มีสุขและทุกข์ปนกันไป นั่นคือชีวิตบนพื้นฐานแห่งความเป็นจริง สำหรับประโยชน์ที่ได้จากการบำบัดเช่น มีเวลาได้ทบทวนตัวเอง ได้ลองทำสิ่งใหม่ๆ มากขึ้น รู้สึกเป็นอิสระมากขึ้น ได้ฝึกสมาธิ ได้มีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับคนใกล้ตัว ได้ใช้ชีวิตอย่างมีชีวิตชีวามากขึ้น สุขภาพกายและสุขภาพจิตดีขึ้น และมีความรักต่อตนเองมากขึ้น

คำสำคัญ: โซเชียลมีเดีย ดีท็อกซ์, ยุคดิจิทัล, ยุคแห่งเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่

¹ รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Lecturer, Faculty of Education, Mahasarakham University

Abstract

The digital age is an era of new technologies and innovations that people can access quickly and easily. This is the advantage of new technologies and innovations, for example, social media that people around the world can access easily and quickly, and is the entertainment of most people as well. Anyway where there are advantages or benefits, there are disadvantages or penalties like a coin with two sides. The disadvantage or penalty is ; if too much use of social media is there, then feelings of depression are there too causing sad, depressed, or negative feelings. And if anyone feels that there isn't happiness in life during this time, he should realize that the penalty has already occurred, and must know how to deal with it by self-healing method called Social Media Detox or Digital Detox. It is a treatment for social media addiction that causes suffering for life to be happier. This method of treatment is to take oneself away from various social media which rested the mind and brain and have self-return of the thoughts. There are many ways to practice such as 1 day off mobile phone, switch to using a normal phone that is not a smart phone for at least 1 day, log out Facebook, Line, or Instagram for at least 1 day. But if it is disable to leave it, screening only those who are really close or searching another activity to do instead or travelling along with feeling happy period through the eyes without smartphone or adjust the attitude of playing new social media by knowing that people in the social world tend to offer good aspects. In fact, the people are both good and bad, happy and suffered, let's go back to life based on reality. For the benefits of the treatment such as having time to have self-review, trying to do more new things, feeling more freedom, practicing meditation, having a good relationship with the people nearby, living with enjoyable life more, improving physical and mental health and having more self-love.

Keywords: social media detox, digital age, technologies and innovations age

บทนำ

ยุคนี้เป็นยุคดิจิทัล หรือยุคแห่งเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ ตัวอย่างเช่นอุปกรณ์ที่ใช้เพื่อการติดต่อสื่อสารสำหรับบุคคลและสังคมในชีวิตประจำวัน ได้แก่ สื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media) ที่เข้าถึงได้ง่ายภายในชั่วพริบตาแม้ว่าจะอยู่ใกล้หรือไกลกันคนละมุมโลก ทุกคนที่ต้องการใช้ก็สามารถใช้ได้ทันทีที่ตึ่งใจนึกเพื่อการติดต่อสื่อสารกันตามวัตถุประสงค์ของแต่ละคน มีการพูดคุยกัน

ระหว่างบุคคลทั้งในครอบครัวชุมชน สังคม หรือในหน่วยงานต่างๆ หรือการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ การดูหนังฟังเพลง หรือการเล่นเกมที่ออนไลน์ และออฟไลน์ พฤติกรรมต่างๆ ดังกล่าวล้วนได้ตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของตน เช่นการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างกันในครอบครัว การซื้อขายสินค้า และความบันเทิงในรูปแบบต่างๆ ซึ่งทุกเพศทุกวัยสามารถใช้ได้โดยง่ายมาก เพียงใช้นิ้วดูหรือไถบนอุปกรณ์ที่เรียกว่า Smart Phone โดยไม่มีข้อจำกัดทั้งเวลาและสถานที่ อุปกรณ์นี้เปรียบ

เสมือนปัจจัยที่ห้า เพราะเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องใช้เพื่อดำรงชีวิตอันเป็นความต้องการพื้นฐานของบุคคลแห่งยุคดิจิทัล อย่างไรก็ตามเมื่อเหรียญมีสองด้านฉันใด อุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมมีทั้งคุณและโทษเช่นกัน โดยเฉพาะหากมีการเสพโซเชี่ยลมีเดียมากเกินไปก็อาจทำให้เกิดความรู้สึกหดหู่ ซึมเศร้า หรือมีความรู้สึกด้านลบขึ้นมาได้ นั่นคือโทษของโซเชี่ยลมีเดียที่กำลังเกิดขึ้น ดังนั้นหากใครรู้สึกไม่ค่อยมีความสุข หรือใช้นิ้วเล่นโซเชี่ยลอยู่ดี ๆ แล้วรู้สึกหดหู่หรือไม่สบายใจ แสดงให้เห็นเป็นสัญญาณว่าถึงเวลาควรได้รับการเยียวยาโดยการทำโซเชี่ยลมีเดีย ดีท็อกซ์ เพื่อบำบัดสภาพจิตใจให้กลับมาสดใสเพื่อชีวิตจะมีความสุขเช่นเมื่อก่อนและเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย (พีระ จิโรโสภณ และคณะ, 2559)

แนวคิดเกี่ยวกับโซเชี่ยลมีเดีย (Social Media)

ยุคแห่งศตวรรษที่ 21 นี้ ได้ชื่อว่าเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีและนวัตกรรม เราคงจะหลีกเลี่ยงคำว่า Social Media ไปไม่ได้ เพราะไม่ว่าจะไปไหนในโลกก็จะได้พบเห็นอยู่ตลอดเวลา และหลายๆ คนก็อาจจะยังสงสัยว่า “Social Media” คืออะไร “Social” หมายถึง สังคม ซึ่งในที่นี้จะหมายถึงสังคมออนไลน์ที่มีขนาดใหญ่มากในปัจจุบัน ส่วนคำว่า “Media” หมายถึง สื่อคือ เนื้อหา เรื่องราว บทความ วีดีโอ เพลง รูปภาพ เป็นต้น ดังนั้นคำว่า Social Media จึงหมายถึง สื่อสังคมออนไลน์ที่มีการตอบสนองทางสังคมได้หลายทิศทาง โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พุดง่าย ๆ ก็คือเว็บไซต์ที่บุคคลบนโลกนี้สามารถมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันได้นั่นเอง องค์ความรู้เกี่ยวกับโซเชี่ยลมีเดีย ได้แก่ พื้นฐานการเกิดโซเชี่ยลมีเดีย ประเภทของโซเชี่ยลมีเดีย และโซเชี่ยลมีเดียที่เล่นกันมากที่สุด ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (กานดา รุณนะพงศา สายแก้ว, 2553 ; สรานนท์ อินทนนท์, 2561)

1. พื้นฐานการเกิดโซเชี่ยลมีเดีย เกิดมาจากความต้องการของมนุษย์หรือคนเราที่ต้องการติดต่อ สื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กัน จากเดิมเรามีเว็บในยุค 1.0 ซึ่งก็คือเว็บที่แสดงเนื้อหาอย่างเดียวนะคะ บุคคลแต่ละคนไม่สามารถติดต่อหรือโต้ตอบกันได้ แต่เมื่อเทคโนโลยีเว็บพัฒนาเข้าสู่ยุค 2.0 ก็มีการพัฒนาเว็บไซต์ที่เรียกว่า Web Application ซึ่งก็คือเว็บไซต์ที่มีแอปพลิเคชันหรือโปรแกรมต่างๆ ที่มีการโต้ตอบกับผู้ใช้งานมากขึ้น ผู้ใช้งานแต่ละคนสามารถโต้ตอบกันได้ผ่านหน้าเว็บ และต่อมาเทคโนโลยีพัฒนาแบบก้าวกระโดดสู่ยุค 3.0 และปัจจุบันอยู่ในยุค 4.0 ที่มีการแบ่งปันในสังคมเกิดขึ้น เช่น การแบ่งปันเนื้อหาสาระข้อมูลต่างๆ แบ่งปันรสนิยม ความคิดเห็น หรือการมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม เช่น การรวมกันเป็นกลุ่ม เป็นต้น ดังนั้นโซเชี่ยลมีเดียในที่นี้ จึงหมายถึง สื่อหรือเครื่องมือที่ใช้เพื่อการสื่อสารที่ทำให้ผู้ใช้แสดงความเป็นตัวตนของตนเองเพื่อที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือแบ่งปันข้อมูลกับบุคคลอื่นได้ส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อสาร 2 ทางคือ ผู้รับสารสามารถแสดงความคิดเห็นหรือตอบกลับผู้ส่งสารได้ทั้งการแสดงความคิดเห็นการพุดคุยผ่านโปรแกรมสนทนาออนไลน์ การให้ข้อคิดเห็นและบันทึกว่าชอบ เป็นต้น ความหลากหลายของโซเชี่ยลมีเดีย เช่น บล็อก วิกีพีเดีย เว็บรวมที่ให้ทุกคนนำเสนอข่าวสารได้ด้วยตนเอง การแบ่งปันวีดีโอจากยูทูปซึ่งเป็นแหล่งรวมวีดีโอออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก การแบ่งปันรูปภาพ การอภิปราย การเสวนาเครือข่ายสังคมทั่วไปและเครือข่ายสังคมเฉพาะด้าน ดังนั้นการนำโซเชี่ยลมีเดียมาใช้ระหว่างกันกับสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับการสื่อสารสุขภาพเพื่อเป็นการดูแลเอาใจใส่ในด้านสุขภาพกายและสุขภาพใจของกันและกัน จึงเป็นสิ่งที่น่าจะทำให้เกิดประโยชน์อย่างตรงประเด็นเช่นกัน เพราะกลุ่มบุคคลนั้นอาจมีความรู้สึกต้องการให้พุดคุยสอบถามสารทุกข์สุกดิบของกันและกันอย่างสม่ำเสมอ ถือเป็นความสุขความต้องการทางด้าน

จิตใจที่ทำให้รู้สึกไม่โดดเดี่ยว ว่าเหว ซึ่งตรงจุดนี้ โซเชียลมีเดียจะเข้ามาเป็นเครื่องมือช่วยในการสื่อสารของทั้งสองฝ่ายได้เป็นอย่างดี เพราะโซเชียลมีเดียเป็นเครื่องมือออนไลน์ที่ทำให้ผู้ใช้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยการแบ่งปันข้อมูลหรือพูดคุยกันได้ตลอดเวลา

2. ประเภทของโซเชียลมีเดีย มี 6 ประเภท ดังนี้ (กานดา รุณนะพงศา สายแก้ว, 2553)

2.1 Blog ซึ่งเป็นการลดรูปจากคำว่า Weblog ซึ่งถือเป็นระบบจัดการเนื้อหา (Content Management System: CMS) รูปแบบหนึ่ง ซึ่งทำให้ผู้ใช้สามารถเขียนบทความเรียกว่า Post และทำการเผยแพร่ได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยากกับการที่จะต้องมานั่งเรียนรู้ถึงภาษา HTML หรือโปรแกรมทำ Website ทั้งนี้การเรียงของเนื้อหาจะเรียงจากเนื้อหาที่ใหม่สุดก่อน จากนั้นก็ลดหลั่นลงไปตามลำดับของเวลา (Chronological Order) การเกิดของ Blog เปิดโอกาสให้ใครๆ ที่มีความสามารถในด้านต่างๆ สามารถเผยแพร่ความรู้ดังกล่าวด้วยการเขียนได้อย่างเสรี ไม่มีขีดจำกัดเรื่องเทคนิคอย่างไรก็ดีอีกต่อไป ทำให้เกิด Blog ขึ้นมาจำนวนมาก และเพิ่มเนื้อหาให้กับโลกออนไลน์ได้เป็นจำนวนมากหลายอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน นอกจากนี้เครื่องมือที่สำคัญที่ทำให้เกิดลักษณะของ Social คือ การเปิดให้เพื่อนๆ เข้ามาแสดงความเห็นได้นั้นเอง ในแง่ของการตลาด Blog อาจจะถูกนำมาใช้ได้ 2 รูปแบบ คือ การที่บริษัทจัดทำ Blog (Corporate Blog) ขึ้นมาเพื่อพูดจากับบรรดาลูกค้า และ Blog ที่เขียนจาก Blogger อิสระ ที่มีความสามารถเขียนเรื่องที่ตนถนัดและมีผู้ติดตามจำนวนมาก จนกลายเป็น Marketing Influence

2.2 Twitter และ Microblog อื่นๆ เป็นรูปแบบหนึ่งของ Blog ที่จำกัดขนาดของการ Post แต่ละครั้งไว้ที่ 140 ตัวอักษร โดยแรกเริ่มเดิมทีผู้ออกแบบ Twitter ต้องการให้ผู้ใช้เขียนเรื่องราว

ว่าคุณกำลังทำอะไรอยู่ในขณะนี้ (What are you doing?) แต่กิจการต่างๆ กลับนำ Twitter ไปใช้ในทางธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างการบอกต่อเพิ่มยอดขาย สร้าง Brand หรือเป็นเครื่องมือสำหรับการบริหารความสัมพันธ์ลูกค้า (CRM) ทั้งนี้เรายังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์บทความใหม่ๆ บน Blog ของเราได้ด้วย Twitter นั้นเป็นที่นิยมขึ้นมากอย่างรวดเร็ว จนทำให้เว็บไซต์ประเภท Social Network ต่างๆ เพิ่ม Feature ที่ให้ผู้ใช้สามารถบอกได้ว่าตอนนี้กำลังทำอะไรกันอยู่ นั่นก็คือการนำ Microblog เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งด้วยนั่นเอง

2.3 Social Networking จากชื่อก็สามารถแปลความหมายได้ว่าเป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงเรากับเพื่อนๆ จนกลายเป็นสังคม ทั้งนี้ผู้ใช้จะเริ่มต้นสร้างตัวตนของตนเองขึ้นในส่วนของ Profile ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลส่วนตัว (Info) รูป (Photo) การจดบันทึก (Note) หรือการใส่วิดีโอ (Video) และอื่นๆ นอกจากนี้ Social Networking ยังมีเครื่องมือสำคัญในการสร้างจำนวนเพื่อนให้มากขึ้นคือ ในส่วนของ Invite Friend และ Find Friend รวมถึงการสร้างเพื่อนจากเพื่อนของเพื่อนอีกด้วย นักการตลาดนำ Social Networking มาใช้ในการมีปฏิสัมพันธ์กับลูกค้า อาจจะอยู่ในรูปของการสร้าง Brand ผ่านเกมส์หรือ Application ต่างๆ หรืออาจใช้เป็นเครื่องมือของ CRM ผ่านทาง Pages และนอกจากนี้ตัวลูกค้าเอง หากชื่นชอบในสินค้าหรือบริการ ก็สามารถร่วมกลุ่มกันจัดตั้ง Group ขึ้นมาได้ เว็บไซต์ที่มีลักษณะของ Social Networking มีมากมาย แต่อาจจะแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรกจะสนใจในการสร้างเครือข่ายระหว่างเพื่อนๆ หรือครอบครัว เช่น Facebook, Hi5 หรือ Myspace และอีกประเภท คือสนใจในการสร้างเครือข่ายในเชิงธุรกิจ ที่เปิดให้ใส่ Resume และข้อมูลเชิงอาชีพต่างๆ เช่น Linkedin หรือ Plaxo เป็นต้น

2.4 Media Sharing เป็นเว็บไซต์ที่เปิดโอกาสให้เราสามารถ upload รูปหรือวิดีโอเพื่อแบ่งปันให้กับครอบครัว เพื่อนๆ หรือแม้กระทั่งเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน นักการตลาด ณ ปัจจุบันไม่จำเป็นจะต้องทุ่มทุนในการสร้างหนังโฆษณาที่มีต้นทุนสูง เราอาจจะใช้กล้องดิจิทัลราคาถูกลงๆ ถ่ายทอดความคิดเป็นรูปแบบวิดีโอ จากนั้นนำขึ้นไปสู่เว็บไซต์ Media Sharing อย่าง Youtube หากความคิดของเราเป็นที่ชื่นชอบ ก็ทำให้เกิดการบอกต่ออย่างแพร่หลาย หรือกรณีหากกิจการคุณขายสินค้าที่เน้นดีไซน์ที่สวยงาม ก็อาจจะถ่ายรูปแล้วนำขึ้นไปสู่เว็บไซต์อย่าง Flickr เพื่อให้ลูกค้าได้ชมหรืออาจจะใช้เป็นเครื่องมือในการนำชมโรงงาน หรือบรรยากาศในการทำงานของกิจการ เป็นต้น หรืออย่างกรณีของ Multiply ที่คนไทยนิยมนำรูปภาพที่ตนเองถ่ายมาแสดงฝีมือ เหมือนเป็นแกลลอรี่ส่วนตัว ทำให้ผู้ว่าจ้างได้เห็นฝีมือก่อนที่จะทำการจ้าง

2.5 Social News and Bookmarking เป็นเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงไปยังบทความหรือเนื้อหาใดในอินเทอร์เน็ต โดยผู้ใช้เป็นผู้ส่งและเปิดโอกาสให้คะแนนและทำการโหวตได้ เป็นเสมือนมหาชนช่วยกันกรองว่าบทความหรือเนื้อหาใดนั้นเป็นที่น่าสนใจที่สุดในส่วนของ Social Bookmarking นั้น เป็นการที่เปิดโอกาสให้คุณสามารถทำการ Bookmark เนื้อหาหรือเว็บไซต์ที่ชื่นชอบโดยไม่ขึ้นอยู่กับคอมพิวเตอร์เครื่องใดเครื่องหนึ่ง แต่สามารถทำผ่านออนไลน์ และเนื้อหาในส่วนที่เราทำ Bookmark ไว้นี้ สามารถที่จะแบ่งปันให้คนอื่น ๆ ได้ด้วย นักการตลาดจะใช้เป็นเครื่องมือในการบอกต่อและสร้างจำนวนคนเข้ามาอยู่ที่เว็บไซต์ หรือ Campaign การตลาดที่ต้องการ

2.6 Online Forums ถือเป็นรูปแบบของ Social Media ที่เก่าแก่ที่สุด เป็นเสมือนสถานที่ที่ให้ผู้คนที่เข้ามาพูดคุยในหัวข้อที่พวกเขาสนใจ ซึ่งอาจจะเป็นเรื่อง เพลง หนังสือ การเมือง กีฬา สุขภาพ หนังสือ

การลงทุน และอื่นๆ อีกมากมายได้ทำการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนจนถึงการแนะนำสินค้าหรือบริการต่างๆ นักการตลาดควรสนใจเนื้อหาที่พูดคุยใน Forums เหล่านี้ เพราะบางครั้งอาจจะเป็นคำวิจารณ์เกี่ยวกับตัวสินค้าและบริการของเรา ซึ่งเราเองสามารถเข้าไปทำความเข้าใจ แก้ไขปัญหา ตลอดจนถึงใช้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า เว็บไซต์ประเภท Forums อาจจะเป็นเว็บไซต์ที่เปิดให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันโดยเฉพาะ หรืออาจจะเป็นส่วนหนึ่งในเว็บไซต์เนื้อหาต่างๆ

3. โซเชียลที่เล่นกันมากที่สุด มีดังนี้

3.1 Facebook-เชื่อว่าตอนนี้ คงไม่มีใครไม่รู้จักเฟสบุ๊ก แปรนต์ใหญ่ต่างๆ มีการสร้างแฟนเพจเพื่อเพิ่มช่องทางในการสื่อสารกับกลุ่มลูกค้า เช่น ให้คนกดติดตามข่าวสารเกี่ยวกับแบรนด์ของตัวเองโดยการกด Like ที่เพจนั่นเอง

3.2 Line-แอปพลิเคชันแชทยอดฮิตที่ปัจจุบันในไทยมีผู้ใช้งานมากกว่า 33 ล้าน มีจุดเด่นคือเป็นเจ้าของที่สามารถส่งสติ๊กเกอร์น่ารักๆ ให้คนอื่นได้ ในมุมของการตลาด นอกจาก Line จะอนุญาตให้แบรนด์ต่างๆ สร้างสติ๊กเกอร์แบรนด์ของตัวเอง ก็ยังมี Official Account ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่แบรนด์สามารถส่งข้อมูลข่าวสารให้กับผู้ติดตามตนเองได้มากยิ่งขึ้น

3.3 Twitter-โซเชียลมีเดียที่ขึ้นชื่อว่าใช้งานง่ายที่สุด เพราะถึงแม้ว่าจะพิมพ์ข้อความได้เพียง 140 ตัวอักษร แต่นั่นก็ช่วยกันกรองให้ผู้เขียนพิมพ์เฉพาะใจความสำคัญลงไป ทำให้ข้อความที่ส่งออกไปนั้นกระชับ และง่ายต่อการอ่าน

3.4 Youtube-เว็บไซต์บริการที่ให้ผู้ใช้งานสามารถแชร์วิดีโอให้ผู้อื่นดูได้ โดยที่ยูทูปจัดเป็น 1 ในเว็บไซต์สำคัญสำหรับนักการตลาด ที่เราสามารถโฆษณาวิดีโอคอนเท้นท์ของเราให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายได้

3.5 Instagram-โซเชียลมีเดียที่เราสามารถอัปโหลดรูปภาพต่างๆ และแชร์ให้กับผู้ติดตามของเราได้ โดยที่แบนด์ต่างๆ สมัยนี้ก็นิยมใช้ Instagram เป็นสื่อกลางเพื่อโปรโมทและให้ข้อมูลข่าวสารกับผู้ติดตามเช่นเดียวกัน

แนวคิดเกี่ยวกับโทรศัพท์มือถือ (Smart-phone)

โทรศัพท์มือถือซึ่งนักวิชาการบางคนเรียกว่า โทรศัพท์มือถืออัจฉริยะ เป็นสื่อใหม่ที่ช่วยสร้างความสะดวกสบายให้กับผู้ใช้เป็นอย่างมากเพราะมีคุณสมบัติเฉพาะพิเศษ จึงได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้ใช้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วยการนำไปใช้ติดต่อสื่อสารในกิจกรรมทุกประเภท เช่น การพูดคุยด้วยเสียงอย่างเดียว การติดต่อสื่อสารด้วยภาพและเสียง การส่งข้อความ การส่งสติ๊กเกอร์ การใช้เป็นกล้องถ่ายรูป บันทึกวิดีโอ ใช้ฟังเพลง การรับส่งอีเมล การค้นหาข้อมูลในเว็บไซต์ การเข้าใช้เฟซบุ๊ก เป็นต้น (ศุภศิลป์ กุลจิตต์เจือวงศ์, 2556) ดังนั้นโทรศัพท์มือถือในยุคปัจจุบันนี้จึงกลายเป็นอุปกรณ์สื่อสารสมัยใหม่ที่จำเป็นอีกประเภทหนึ่งที่ประชากรทุกกลุ่มนิยมใช้ในชีวิตประจำวันในยุคดิจิทัล จึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการสื่อสารระหว่างกันและกันทั้งในครอบครัวและในสังคมต่างๆ ทุกระดับ ทุกขนาด และข้อดีของโทรศัพท์มือถืออีกประการหนึ่ง คือ สามารถติดต่อกับบุคคลอื่นๆ โดยไม่มีข้อจำกัดด้านสถานที่และเวลา ถือเป็นการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารที่สามารถส่งถ่ายข้อมูลความรู้เผยแพร่ไปสู่บุคคลเป้าหมายต่างๆ ได้ทุกสถานที่ทุกเวลาบนโลกใบนี้ (ห้องสมุดดิจิทัลออนไลน์, 2557)

โซเชียลมีเดีย ดีที่อกซ์ ก็อะไร

คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 10 ชั่วโมง 5 นาทีต่อวัน เวลาส่วนใหญ่คนไทยใช้ไปกับ สื่อสังคมออนไลน์ โดยใช้เวลาใกล้เคียงกันในวันทำงานและวันหยุด โดยเฉพาะการใช้ Facebook, Instagram, Twitter และ Pantip สูงถึง 3 ชม. 30 นาทีต่อวัน สถิติดังกล่าวเพิ่งถูกสำรวจในปี 2561 ที่ผ่านมา และคนไทยมีแนวโน้มการใช้อินเทอร์เน็ตสูงขึ้นด้วยผลลัพธ์จากพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ ที่เสพติดเทคโนโลยีดิจิทัลซึ่งแสงจากหน้าจออิเล็กทรอนิกส์จะกระตุ้นให้ผู้ใช้รู้สึกตื่นตัวและยับยั้งฮอร์โมนเมลาโทนินซึ่งทำให้เรานอนหลับไม่สนิท รวมไปถึงจะมีสมรรถภาพการทำงานที่แย่งและอารมณ์เสียได้ง่ายขึ้นในระหว่างวัน นอกจากนี้งานวิจัยยังบ่งชี้ว่า การเล่นโซเชียลมีเดียมากๆ ยังจะส่งผลให้ระดับความเหงา ความเศร้า และความกลัวของผู้คนเพิ่มขึ้นได้เป็นหลายเท่าตัว (ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ, 2562)

ด้วยเหตุและผลดังกล่าว คำว่า โซเชียลมีเดีย ดีที่อกซ์ อ่านและเขียนทับคำศัพท์ภาษาอังกฤษคือ Social Media Detox หรือ บางแหล่งข้อมูลใช้คำว่า ดิจิทัล ดีที่อกซ์ (Digital Detox) จึงถือกำเนิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางลดอาการไม่พึงประสงค์ทั้งหลายที่เกิดจากการใช้โซเชียลมีเดียนั่นเอง Rob Whitley (2020) อธิบายว่าการดีที่อกซ์คือ การเอาสารพิษออกจากร่างกาย ดังนั้นโซเชียลมีเดีย ดีที่อกซ์ (Social Media Detox) หรือดิจิทัล ดีที่อกซ์ (Digital Detox) คือการบำบัดอาการเสพติดโซเชียลมีเดียจนก่อให้เกิดความทุกข์ ด้วยวิธีง่ายๆ เช่นพาตัวเองออกห่างจากสมาร์ตโฟนและโซเชียลมีเดียต่างๆ เป็นการพักใจ พักสมอง และเรียกคืนตัวเองกลับมา อาการที่ไม่พึงประสงค์ทั้งหลายจะผ่อนคลายและสามารถกลับมาเป็นปกติได้ในที่สุด

พฤติกรรมที่ต้องได้รับการบำบัดโดยไซเชี่ยลมีเดีย ดิจิทัล หรือ ดิจิทัล

บุคคลในศตวรรษที่ 21 เรียกว่าเป็นบุคคลยุคดิจิทัลหรือคนในยุคเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ เพราะต้องใช้ไซเชี่ยลมีเดียในการดำเนินชีวิตประจำวันแทบทั้งสิ้น และคนส่วนมากมักจะไม่สามารถควบคุมการใช้ได้อย่างพอเพียงได้ ย่อมมีพฤติกรรมที่น่าเป็นห่วง อันได้แก่พฤติกรรมในลักษณะดังต่อไปนี้ (Murphy, 2019)

1. เสพติดไซเชี่ยลมีเดียขนาดหนัก เล่นเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ หรืออินสตาแกรมได้ทั้งวัน ทุกวันต้องโพสต์ข้อความ ถ่ายรูป อัปโหลดรูปไซเชี่ยล
2. รู้สึกกระวนกระวาย และรู้สึกหงุดหงิดเมื่อไม่ได้เล่นไซเชี่ยล คือถ้าแบตเตอรี่หมดนี้เหมือนพลังกายหมดไปด้วยเลย
3. เริ่มเปรียบเทียบตัวเองกับคนในไซเชี่ยลตามติดชีวิตคนอื่นมากเกินไป
4. มีความคาดหวังจากการยอมรับในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ยอดไลก์ ยอดแชร์ เมื่อโพสต์สเตตัสหรือรูป
5. รู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองลดลงเมื่อไม่ได้รับการยอมรับในสังคมออนไลน์
6. เล่นไซเชี่ยลมีเดียแล้วไม่มีความสุข รู้สึกแข็ง เบื่อชีวิต
7. รู้สึกเครียด จิตตก กับการเสพข้อมูลข่าวสาร หรือคอมเมนต์ต่างๆ มากเกินไป ทั้งที่ไม่ใช่เรื่องของตนเอง

บุคคลใดที่มีพฤติกรรมดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงอาการป่วยทางความคิดความรู้สึกจึงควรได้รับการบำบัดโดยวิธีทำไซเชี่ยลมีเดีย ดิจิทัล หรือ ดิจิทัล เพื่อเรียกคืนความสุขกลับมาให้เหมือนเดิม

วิธีทำไซเชี่ยลมีเดีย ดิจิทัล หรือ ดิจิทัล ดิจิทัล

แนวคิดเกี่ยวกับวิธีทำไซเชี่ยลมีเดีย ดิจิทัล หรือ ดิจิทัล ดิจิทัล สรุปลงได้ดังต่อไปนี้ (Rob Whitley, 2020)

1. ปิดโทรศัพท์มือถือ 1 วัน หรือเปลี่ยนมาใช้โทรศัพท์ธรรมดาที่ไม่ใช่สมาร์ตโฟนอย่างน้อย 1 วัน
2. Log out เฟซบุ๊ก ไลน์ หรืออินสตาแกรมอย่างน้อย 1 วัน
3. ถ้าทำใจเลิกเล่นไซเชี่ยลมีเดียไม่ได้ ให้ลองคัดเพื่อนในไซเชี่ยลมีเดียให้เหลือแต่คนที่สนิทกันจริงๆ
4. หากิจกรรมอื่นทำแทนเล่นไซเชี่ยลมีเดีย
5. ออกท่องเที่ยวและสัมผัสช่วงเวลาแห่งความสุขด้วยสายตาตัวเอง โดยไร้ซึ่งสมาร์ตโฟน
6. ลองกลับไปใช้ชีวิตโลว์ไลฟ์แบบจริงจัง ๆ
7. ปรับทัศนคติในการเล่นไซเชี่ยลใหม่ จำไว้ว่าคนในโลกไซเชี่ยลมักจะเสนอแต่แง่มุมดีๆ ของตัวเองทั้งนั้น แต่จริงๆ แล้วคนเราย่อมมีทั้งสุขและทุกข์ปนกันไป

ประโยชน์ของไซเชี่ยลมีเดีย ดิจิทัล หรือ ดิจิทัล

ข้อดีของไซเชี่ยลมีเดีย ดิจิทัล หรือ ดิจิทัล นอกจากจะทำให้เรามีเวลาในชีวิตมากขึ้นแล้ว ยังมีประโยชน์ดังนี้ (Murphy, 2019 ; Whitley, 2020)

1. มีเวลาได้ทบทวนตัวเอง การตัดไซเชี่ยลมีเดียออกจากชีวิตจะเปิดโอกาสให้เราได้ทบทวนตัวเองได้คิดถึงความสุขที่แท้จริงของตัวเอง โดยไม่เอาความสุขของเราไปเปรียบเทียบกับความสุขของใคร
2. ได้ลองทำสิ่งใหม่ๆ มากขึ้น หากไม่ได้อ่านไซเชี่ยลแล้ว เราก็จะมีเวลาได้หากิจกรรมสนุกๆ อื่นๆ ทำ เป็นการลองหาสิ่งที่ตัวเองชอบได้เพิ่มประสบการณ์ใหม่ๆ

3. นอนหลับได้ดีขึ้น การเล่นโทรศัพท์ ก่อนนอนเป็นการรบกวนฮอร์โมนการนอนหลับ ของร่างกาย ดังนั้นคนที่นอนหลับไม่สนิทมานาน ก็จะได้นอนหลับพักผ่อนอย่างเต็มที่

4. รู้สึกเป็นอิสระมากขึ้น เมื่อก่อนเราอาจจะผูกตัวเองไว้กับเสียงแจ้งเตือนไลน์ หรือคอยกังวลว่าใครจะทวีตมา คอยเช็กว่ายอดไลน์ในไอจีจะเยอะไหม แต่พอเราตัดสังคมออนไลน์ออกจากชีวิต เราก็ไม่ต้องพะวงถึงสิ่งเหล่านี้อีกต่อไป เหมือนปลดแอกตัวเองจากบ่วงโซเชียลมีเดีย

5. ได้ฝึกสมาธิ หลายคนกลายเป็นคนสมาธิสั้นเมื่อมีพฤติกรรมติดสมาร์ทโฟน แบบทุก ๆ 5 นาทีต้องเช็กมือถือ กินข้าว เข้าห้องน้ำ หรือทำกิจกรรมอะไรก็ต้องเล่นมือถือตลอดเวลา แต่หลังจากทำดีท็อกซ์แล้วเราจะรู้จักโฟกัสสิ่งรอบ ๆ ตัวมากขึ้น ได้ฝึกสมาธิไปในตัว

6. กระชับความสัมพันธ์กับคนใกล้ตัว วางมือถือแล้วมาจับมือคนที่อยู่ใกล้ตัวเรามากกว่าจะคะ เปลี่ยนจากจ้องหน้าจอมานั่งจ้องตา คู่สนทนาคนในครอบครัว ใช้เวลาพูดคุยกันให้มากขึ้น เป็นการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างกันให้แน่นแฟ้นมากกว่าเดิม

7. ได้ใช้ชีวิตอย่างมีชีวิตชีวามากขึ้น การดูชีวิตคนอื่นผ่านสังคมออนไลน์มันเป็นการมองในด้านเดียวมาก ๆ ต่างจากการมองวิถีชีวิตของคนรอบ ๆ ภาย อย่างตอนเช้าเราอาจได้เห็นความน่ารักของแม่-ลูกบนรถไฟฟ้า หรือได้ยิ้มให้กับคนแปลกหน้าที่บังเอิญเดินสวนกัน หรือได้ชื่นชมชีวิต ๆ กับแสงแดดยามเช้า เป็นต้น เห็นใหม่ว่าแค่เงยหน้าจากหน้าจอมือถือก็มีชีวิตชีวาเพิ่มขึ้นมาก

8. คืนความมีสุขภาพดีให้ตัวเอง นอกจากจะเป็นการพักสายตาแล้ว การห่างจากสมาร์ทโฟนยังช่วยถนอมการใช้ข้อมือของเราเองด้วย หรือบางคน

ที่วัน ๆ เอาแต่เล่นโซเชียลแล้วไม่ออกกำลังกาย ก็จะได้มีเวลาไปออกกำลังกายเพิ่มความสดรองให้สุขภาพบ้างแล้ว

9. รักตัวเองมากขึ้น เมื่อไม่ต้องเปรียบเทียบชีวิตตัวเองกับคนในโลกออนไลน์ เราจะรู้สึกชีวิตเราก็มืด มีความสุข มีความซึลไปอีกแบบ และนั่นจะเป็นจุดเริ่มต้นให้เรารักตัวเองมากขึ้น

บทสรุป

โซเชียลมีเดีย ดีท็อกซ์ (Social Media Detox) หรือดิจิทัล ดีท็อกซ์ (Digital Detox) เป็นการบำบัดอาการเสพติดโซเชียลมีเดียจนก่อให้เกิดความทุกข์เพื่อชีวิตจะมีความสุขมากขึ้น โดยการพาตัวเอง ออกจากโซเชียลมีเดียต่าง ๆ อันเป็นการพักใจ พักสมอง และเรียกคืนความคิดความรู้สึกที่เป็นตัวเองกลับคืนมา โดยมีวิธีปฏิบัติรูปแบบต่าง ๆ เช่น ปิดโทรศัพท์มือถือหรือเปลี่ยนมาใช้โทรศัพท์ธรรมดาที่ไม่ใช่สมาร์ทโฟนอย่างน้อย 1 วัน Log out เฟซบุ๊ก ไลน์ หรืออินสตาแกรมอย่างน้อย 1 วัน ถ้าทำใจ เลิกเล่นโซเชียลมีเดียไม่ได้ ให้ลองคัดเพื่อนในโซเชียลมีเดียให้เหลือแต่คนที่สนิทกันจริง ๆ หากิจกรรมอื่นทำแทนเล่นโซเชียลมีเดีย หรือออกท่องเที่ยว และสัมผัสช่วงเวลาแห่งความสุขด้วยสายตาดูตัวเอง โดยไร้ซึ่งสมาร์ทโฟน รวมทั้งปรับทัศนคติในการเล่นโซเชียลใหม่โดยรู้เท่าทันว่าคนในโลกโซเชียลมักจะเสนอแต่แง่มุมดี ๆ ของตัวเองทั้งนั้น แต่ไม่มีอะไรที่ ดีเพียงด้านเดียวไม่ว่าคนหรือสิ่งต่าง ๆ ย่อมมีดีและเสีย มีสุขและทุกข์ปนกันไป สำหรับประโยชน์ที่ได้จากการบำบัดเช่น มีเวลาได้ทบทวนตัวเอง ได้ลองทำสิ่งใหม่ ๆ มากขึ้น รู้สึกเป็นอิสระมากขึ้น ได้ฝึกสมาธิ ได้มีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับคนใกล้ตัว ได้ใช้ชีวิตอย่างมีชีวิตชีวาเพิ่มขึ้น ถ้าเล่นโซเชียลแล้วรู้สึกเบื่อ

เครียด หรือไม่สบายใจ ลองมาทำการบำบัดตนเอง ด้วยวิธีการทำโซเซียลมีเดีย ดีท็อกซ์ ซึ่งวิธีการทำ โซเซียลมีเดีย ดีท็อกซ์ ก็ขึ้นอยู่กับตนเองว่าจะห่างจากสังคมออนไลน์กี่วัน บางคนอาจจะเริ่มจากวันเดียวก่อนแล้วค่อย ๆ เพิ่มวันเวลามากขึ้นเป็น 2 วัน

5 วัน หรือ 1 สัปดาห์ แต่ต้องควบคุมจิตใจให้ได้ โดยการสร้างกำลังใจให้ตนเองในการที่ต้องกลับมาใช้ชีวิตปกติ ๆ ทำดีท็อกซ์ได้สำเร็จ และกลับมาใช้ชีวิตที่มีความสุขในอย่างที่ตัวเองเป็น

เอกสารอ้างอิง

- กานดา รุณนะ พงศา สายแก้ว. (2557). *โซเซียลมีเดีย*. ขอนแก่น: ภาควิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- พีระ จิโรโสภณ, ทัดทกานต์ ดวงรัตน์, มนต์ ขอเจริญ, ชนัญสรุ อรณพ ณ อยุธยา, อุษา รุ่งโรจน์การค้า, โสภัทร นาสวัสดิ์ และณัทธสิริณี สิริปัญญาธนกิจ. (2559). *ความรู้เท่าทันการสื่อสารยุคดิจิทัล กับบทบาทในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติการสื่อสารในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ. (2562). *Digital Detox? บำบัดพฤติกรรมติดจอ ช่องทางธุรกิจใหม่ในโลกยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ.
- สรานนท์ อินทนนท์. (2561). *ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ Digital Intelligence)*. ปทุมธานี: บริษัท นิชชาวัฒน์จำกัด.
- ห้องสมุดดิจิทัลออนไลน์. (2557). *บทบาทและความสำคัญของห้องสมุดดิจิทัลในปัจจุบัน*. <http://www.nfbcl.org/d>
- Murphy, A (2019). *How to Take a Social Media Detox and Improve Your Mental Health*. <https://declutterthemind.com/blog/social-media-detox/?fbclid=IwAR1X2N22x21BO0qNMdxrHjmlR3wgS8dQql6ngcshS7B0ActbnX0a-KZTFQ>
- Whitley, R. (2020). *Social Media and Mental Health: Time for a Digital Detox?*. <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/talking-about-men/202002/social-media-and-mental-health-time-digital-detox>.

การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

The Development of Internal Supervision Guidelines for Schools Under the Secondary Education Service Area Office 27

จรรยา ศรีชนะ¹, สิวะกรณ์ กฤษณสุวรรณ²

Chariya Srichana¹, Sivakorn Krissanasuvan²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นและพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 244 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นในการพัฒนา พบว่า ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน มีความต้องการพัฒนามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน ตามลำดับ

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร. 088-5730476 อีเมล: twk31100@gmail.com

² ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร. 043-754321 อีเมล: sivakorn.k@msu.ac.th

¹ Master Student Major Educational Administration and Development Faculty of Education Mahasarakham University. Tel. 088-5730476 อีเมล: twk31100@gmail.com

² Department of Curriculum and Instruction Faculty of Education Mahasarakham University Tel. 043-754321 E-mail: sivakorn.k@msu.ac.th

2. แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) ความมุ่งหมาย 3) แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 3.1) ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน 3.2) ด้านการวางแผนและพัฒนานิเทศภายในโรงเรียน 3.3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน 3.4) ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน 3.5) ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน 4) กลไก และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวทาง, การนิเทศภายในสถานศึกษา

Abstract

The research aimed to study current conditions, desirable conditions, need and development of internal supervision guidelines for schools under the Secondary Education Service Area Office 27. This research was divided into 2 phases: phase 1: studying current conditions, desirable conditions and need of internal supervision guidelines for schools under the Secondary Education Service Area Office 27. Samples were 244 from administrators and academic learning group leaders. The research instrument was a questionnaire. The Statistics used for analyzing data were frequency, percentage, mean, standard deviation, needs. Index phases 2: development of internal supervision guidelines for schools under the Secondary Education Service Area Office 27, focus group discussion, the 7 professionals were group of the informants to evaluate internal supervision guidelines. The research instrument was evaluation form. The Statistics used for analyzing data were mean and standard deviation.

The result of the research revealed that:

1. The results of the current state of internal supervision guidelines for schools under the Secondary Education Service Area Office 27 as a whole and all aspects were at a high level. Desirable conditions internal supervision guidelines for schools under the Secondary Education Service Area Office 27 as a whole and all aspects were at the highest level. And needs on its developing which were in planning and developing school internal supervision were needed the most, followed by the internal supervision practice in schools, personal mastery, and monitoring and evaluating school internal supervision.

2. The internal supervision guidelines for schools under the Secondary Education Service Area Office 27 were 5 categories. The first category was the principle. The second category was the purpose. The third category was the internal supervision guidelines

for schools divided into 5 factors. 1) Analyzing current condition, problems and needs for school internal supervision, 2) planning and developing school internal supervision, 3) internal supervision practice in schools, 4) monitoring and evaluating of school internal supervision, and 5) publicizing and expanding continuously and sustainably within the school. The fourth category was the mechanism. And the fifth category was the conditions of success. They were assessed by the experts with highest level of possibility and suitability.

Keywords: Developing guidelines, Internal Supervision

บทนำ

สังคมประเทศไทยในปัจจุบันกำลังอยู่ในยุคแห่งโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งความก้าวหน้าทางนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ทันสมัยและการเข้ามามีบทบาทพร้อม กับวัฒนธรรมของชาติตะวันตก ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการเตรียม ประชากรให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงนี้ ได้แก่ การศึกษา เพราะการศึกษาถือได้ว่าเป็นรากฐาน สำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และเป็นการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้าน รวมทั้งการแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนา ตนเองในด้านต่างๆ ตลอดเวลา โดยมีเป้าหมาย เพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความเจริญงอกงามทั้งด้าน สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม ความดีงามในจิตใจ มีความสามารถที่จะทำงานและคิดวิเคราะห์ได้อย่าง ถูกต้อง สามารถเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ตลอดจนใช้ ความรู้อย่างสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2553: 24-25)

การบริหารสถานศึกษาเป็นภารกิจหลัก ของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการ และขั้นตอนต่างๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างเป็น ระบบ หากระบบการบริหารงานไม่ดีพออาจจะส่ง ผลกระทบต่อส่วนอื่นๆ ของหน่วยงาน นักบริหาร

ที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมี ประสิทธิภาพ เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้นบรรลุตาม จุดมุ่งหมายที่วางไว้ การบริหารงานนั้นต้องใช้ทั้ง ศาสตร์และศิลป์ เพราะการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่ เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำได้เพียงลำพัง แต่ ยังมีผู้ร่วมงานร่วมองค์ซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญให้ งานนั้นประสบความสำเร็จ (ปรียาพร วงศ์อนุตร โรจน์, 2544: 156) และในการจัดการศึกษาต้อง ยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และ พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญ ที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้ เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตาม ศักยภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาท สำคัญยิ่งในฐานะผู้นำหลัก ซึ่งมาภาระหน้าที่สำคัญ คือ เป็นผู้นำทางการศึกษา มีความรับผิดชอบใน การบริหารงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้อง กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ได้กำหนดให้ มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ การศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ขบประมาณ การ บริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะ กรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน โดยเป็นความสามารถ ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกัน จน สามารถทำให้นักเรียนเกิดการใฝ่รู้ รักการอ่าน และ

แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553: 14)

การพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ นั้น มีหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่รับผิดชอบ คือ โรงเรียนและผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงาน คือ บุคลากรในโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอน ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนโดยตรง ดังนั้น การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนจึงต้องเริ่มต้นด้วยการพัฒนาคนหรือพัฒนากระบวนการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพและทันกับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการในการทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับโรงเรียน โดยวิธีการพัฒนาครูนั้นมีหลายกระบวนการ และกระบวนการที่สำคัญกระบวนการหนึ่ง คือ กระบวนการนิเทศการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2551: 46) การนิเทศการศึกษาได้มีกำหนดไว้กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 โดยระบุให้การนิเทศการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งการนิเทศการศึกษาจะมีความเหมาะสมและสามารถสนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนเป็นอย่างมาก (กรมวิชากร, 2546: 11-12)

กระบวนการนิเทศภายในมุ่งเน้นการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ มีปฏิทินการปฏิบัติงานในการนิเทศภายในและเครื่องมือในการนิเทศที่ชัดเจน การปฏิบัติงานการนิเทศต้องดำเนินการด้วยความโปร่งใส เป็นไปตามเครื่องมือ ตามแผนที่กำหนด มีการประเมินผลการดำเนินงานนิเทศภายใน และรายงานผลการนิเทศภายในให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเป็นระยะ ๆ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากการวัดและการประเมินผล เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลมาใช้ในการ

การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน ซึ่งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการนิเทศการสอนร่วมกันทั้งระบบ เพื่อเป้าหมายอันสูงสุด คือ การพัฒนาคุณภาพของนักเรียน (วัชรา เล่าเรียนดี, 2556: 7)

การบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย มีความจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบติดตามและประเมินผล ตลอดจนมีการนิเทศติดตามผลอยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษา จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และการนิเทศภายใน เป็นกระบวนการที่นำการบริหารจัดการมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ให้ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน อีกทั้งยังช่วยให้บุคลากรของโรงเรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ ก่อให้เกิดความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในโรงเรียน พร้อมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมช่วยเหลือ ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนได้ตามมาตรฐานการศึกษา และยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา การนิเทศภายในจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาครู เนื่องจากกระบวนการนิเทศเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ เพิ่มพูนศักยภาพในการปฏิบัติงานในด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบททางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลง การดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2548: 66) โดยผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศของสถานศึกษาได้ให้การช่วย

เหลือ จัดสรรเครื่องมือ สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยเหลือ ปรับปรุงและพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู ทำให้ครูเกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพ (กรองทอง จิระเดชากุล, 2550: 5)

จากสรุปรายงานผลการนิเทศการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ของกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 (2560: 8) พบว่าสภาพปัญหาและอุปสรรคการนิเทศการศึกษา โดยศึกษานิเทศก์ ได้แก่ เวลาในการออกนิเทศที่ไม่เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนดไว้ เนื่องจากมีภารกิจที่เป็นนโยบายเร่งด่วนเข้ามาจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงเวลาในการนิเทศ อีกทั้งศึกษานิเทศก์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ไว้เป็นประเด็นดังนี้ 1) ผู้บริหารโรงเรียนบางคนขาดความรู้ ความเข้าใจ และส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน อีกทั้งผู้บริหารไม่สามารถให้การนิเทศในบางเรื่องกับครูผู้สอนได้ 2) บางโรงเรียนที่มีการนิเทศภายในแต่ก็ดำเนินการอย่างไม่เป็นรูปแบบ ไม่มีระบบขั้นตอนที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐาน 3) เอกสารวิชาการสำหรับการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในแต่ละรายวิชาไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย 4) ระบบการเก็บข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน ไม่เป็นระบบ และไม่สะดวกในการใช้งาน 5) ระบบอินเทอร์เน็ตและเครื่องอำนวยความสะดวกมีปัญหา ไม่สะดวกในการใช้งาน ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่ให้ไว้ต่อโรงเรียนในสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ผ่านการประเมินภายนอก รอบสาม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ระหว่างปี พ.ศ. 2554-2557 จำนวนทั้งสิ้น 9 โรงเรียน ในลักษณะที่สอดคล้องกันคือ ผู้บริหารโรงเรียนควรดำเนินการอย่างเป็นระบบทั้ง

ด้านประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษาและประสิทธิผลของระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนางานวิชาการให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมให้สูงขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27, 2561: 12)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยสภาพการบริหารโดยทั่วไปมีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้นจำนวน 60 โรงเรียน แบ่งออกเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก (มีนักเรียนตั้งแต่ 1-499 คน) จำนวน 34 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง (มีนักเรียนตั้งแต่ 500-1,499 คน) จำนวน 16 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500-2,499 คน) จำนวน 5 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (มีนักเรียนตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป) จำนวน 5 โรงเรียน มีครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา รวม 3,080 คน มีนักเรียนในสังกัด รวม 48,519 คน มีทิศทางการบริหารการศึกษาตามเป้าประสงค์คือ การบริหารจัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพอย่างเป็นระบบตามหลักธรรมาภิบาล ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เสมอภาค มีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตรงตามสายงานและมีวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ เน้นการทำงานแบบบูรณาการ มีเครือข่าย การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจากทุก

ภาคส่วนในการจัดการศึกษา จากรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2560 พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Test: O-NET) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2559 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เฉลี่ยคือ 38.03 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศคือ 38.29 และ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เฉลี่ยคือ 32.12 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศคือ 34.48 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27, 2561: 12)

จากความสำคัญของปัญหาการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและสภาพปัจจุบันที่ยังคงปรากฏให้เห็นถึงปัญหาของการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนหลายอย่าง ที่ส่งผลให้การนิเทศภายในโรงเรียนขาดประสิทธิผลต่อการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานประกันคุณภาพ โรงเรียนธวัชบุรีวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จึงเห็นความสำคัญและมีความต้องการที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศภายในโรงเรียน รวมถึงองค์ประกอบการนิเทศภายในโรงเรียน และแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อให้มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์จะส่งผลดีต่อคุณภาพการบริหารจัดการ คุณภาพนักเรียน ให้มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและเป็นทางเลือกสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 นำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

2. เพื่อพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 60 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 600 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607-610) เทียบสัดส่วนของโรงเรียนแต่ละขนาดแล้วสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 244 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก (r) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.41-0.98 และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันรายข้อเท่ากับ 0.97 ส่วนสภาพที่พึงประสงค์รายข้อ

มีค่าเท่ากับ 0.98 แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index)

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาดูงาน และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) เพื่อเป็นแนวทางในการนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาในระยะที่ 1 มาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการนำไปใช้ในการศึกษาดูงาน การศึกษาเอกสาร สังเกตการปฏิบัติงาน และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูรวมจำนวน 9 คน เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) จากสถานศึกษา จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนร้อยเอ็ดวิทยาลัย โรงเรียนสตรีศึกษา และโรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปร่างแนวทางการพัฒนาและเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้วิจัยได้นำหนังสือเรียนเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม พร้อมร่างแนวทางให้กับผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเบื้องต้น แล้วจึงดำเนินการสนทนากลุ่มตามวันเวลาที่กำหนด โดยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม จากนั้นได้นำผลการสนทนากลุ่มมาสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แล้วนำมาจัดทำแนวทางการพัฒนาฉบับสมบูรณ์ เสร็จแล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้ง เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยมีเกณฑ์การแปลผลดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และความต้องการการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่า ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน มีความต้องการพัฒนามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ดัชนีความต้องการจำเป็นและลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

องค์ประกอบ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน	3.72	0.77	มาก	4.63	0.57	มากที่สุด	0.24	4
2. ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน	3.67	0.80	มาก	4.62	0.58	มากที่สุด	0.26	1
3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน	3.64	0.81	มาก	4.57	0.63	มากที่สุด	0.25	2
4. ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน	3.73	0.80	มาก	4.65	0.57	มากที่สุด	0.25	2
5. ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน	3.80	0.79	มาก	4.69	0.56	มากที่สุด	0.23	5
โดยรวม	3.71	0.79	มาก	4.63	0.58	มากที่สุด	0.25	

2. แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล โดยที่การบริหารจัดการศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมาย มีความจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบติดตามและประเมินผล ตลอดจนมีการนิเทศติดตามผลอยู่ตลอดเวลา การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ทุกคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2) ความมุ่งหมาย ในการให้ผู้บริหาร และครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการนิเทศภายในสถานศึกษา 3) แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 3.1) ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน โดยการแต่งตั้งคณะทำงาน วิเคราะห์ปัญหาและความ

ต้องการในการนิเทศ วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และความคาดหวังในการนิเทศ กำหนดประเด็นปัญหาและความคาดหวังในการนิเทศ กำหนดวิธีการแก้ปัญหาและกำหนดทางเลือกในการปฏิบัติ และการประมวลทางเลือกเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการแก้ปัญหา 3.2) ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน โดยการกำหนดเป้าหมายและกำหนดลำดับความสำคัญในการนิเทศภายในสถานศึกษาร่วมกัน แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนงานอย่างเป็นรูปธรรม มีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ประชุมชี้แจง เพื่อกำหนดขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา จัดทำแผนการปฏิบัติงานนิเทศ ตลอดทั้งปี การศึกษา ประเมินแผนงานการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และการปรับปรุงแผนงานนิเทศให้สอดคล้องกับสภาพการทำงานในปัจจุบัน 3.3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน โดยการ

วางแผนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษา
 อย่างเป็นระบบ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ
 การนิเทศ การจัดประชุมชี้แจงกรอบในการนิเทศ
 นิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง จัดทำรายงานผลการ
 นิเทศติดตาม และนำผลการนิเทศการจัดการเรียน
 การสอน มาใช้ปรับปรุงการนิเทศการจัดการเรียน
 การสอนในครั้งต่อไป 3.4) ด้านการติดตามและ
 ประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน โดยการแต่งตั้ง
 กรรมการติดตามและประเมินผล จัดประชุมผู้มีส่วน
 เกี่ยวข้อง จัดทำเครื่องมือนิเทศ จัดทำปฏิทิน
 การทำงาน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จัดทำ
 สรุปผลการติดตามและประเมินผล และนำผลการ
 ปฏิบัติงานไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานใน
 ครั้งต่อไป 3.5) ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่าง
 ต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน โดยการแต่งตั้ง
 คณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา จัดประกวด
 นวัตกรรมนิเทศ จัดเวทีวิชาการ หรือกิจกรรม
 PLC ในการเรียนรู้ร่วมกัน สังเคราะห์นวัตกรรมที่
 ประสบผลสำเร็จ จัดทำรายงานผลและเผยแพร่ผล
 การนิเทศ การประกาศเชิดชูเกียรติการดำเนินการ
 นิเทศภายในสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ และ
 การเผยแพร่นวัตกรรมที่ประสบผลสำเร็จ 4) กลไก
 และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยผลการประเมิน
 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง
 การนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
 โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้
 อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการ
 ดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
 เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น
 รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพ

ที่พึงประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายในสถาน
 ศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
 ศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับ
 มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ใน
 ระดับมากที่สุดทุกด้าน และความต้องการการ
 พัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่า ด้าน
 การวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน
 มีความต้องการพัฒนามากที่สุด รองลงมา คือ ด้าน
 การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการ
 ติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน
 เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก การนิเทศภายในสถาน
 ศึกษา เป็นกระบวนการช่วยให้เกิดความเจริญ
 งอกงามทางอาชีพ ช่วยพัฒนาความสามารถของ
 ครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของ
 การศึกษา ช่วยเหลือการจัดสรรเครื่องมือ อุปกรณ์
 การศึกษา และช่วยในการเลือกและปรับปรุงวิธีสอน
 (Good, 1973: 157) อันจะส่งผลให้สถานศึกษา
 มีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของ
 ผู้เรียนให้สอดคล้องตามมาตรฐานหลักสูตรระดับ
 ต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแนวทางของพระบัญญัติการ
 ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ,
 2538: 2) จึงส่งผลให้สถานศึกษาได้ดำเนินการ
 นิเทศภายในสถานศึกษามาโดยตลอด สอดคล้อง
 กับงานวิจัยของสุนีย์ ดอกดวง (2560: 74) ได้
 ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบ
 สอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า
 สภาพปัจจุบันของการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับ
 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีสภาพปัจจุบันทั้งโดย
 รวมและรายด้านทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการศึกษาแนวทางการนิเทศ
 ภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล
 2) ความมุ่งหมาย 3) แนวทางการนิเทศภายใน

สถานศึกษาของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 3.1) ด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน 3.2) ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน 3.3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน 3.4) ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน 3.5) ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน 4) กลไก และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก แนวทางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้สร้างตามหลักการพัฒนาแนวทาง ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหาของหน่วยงาน วิเคราะห์ถึงหลักการและความสำคัญของการพัฒนา เพื่อหาทางแก้ไขด้วยการพัฒนาบุคลากร การกำหนดวัตถุประสงค์ การเลือกวิธีการ การกำหนดโครงการ การดำเนินการพัฒนาบุคลากรและประเมินผล (วิชชุตา หุ่นวิไล, 2542: 39) จนได้แนวทางที่มีความสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนีย์ ดอกดวง (2560: 74-78) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่าผลการประเมินแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับการวิจัยของอิสริยาภรณ์ โชคแสน (2562: 89) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่าผลการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยรวมมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาที่พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเผยแพร่และขยายผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายในโรงเรียน รองลงมา คือ ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศภายในโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีความคาดหวังในการให้สถานศึกษามีการเผยแพร่และขยายผลการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อนำนวัตกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์ และตรงกับความต้องการของสถานศึกษามากที่สุด

2. จากผลการศึกษาที่พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา พบว่า ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน มีความต้องการพัฒนามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน และด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน แสดงว่าสถานศึกษามีความต้องการอย่างมากในการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการวางแผนและพัฒนาการนิเทศภายใน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรหันมาให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). *คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรทอง จิระเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธารอักษร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- วัชร เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎี กลยุทธ์สู่การปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 12. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วิษุตา พุณวิไล. (2542). *การบริหารบุคคลทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. (2560). *รายงานผลการดำเนินงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ประจำปีงบประมาณ 2560*. ร้อยเอ็ด: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. (2561). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27*. ร้อยเอ็ด: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2551). *แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุนีย์ ดอกดวง. (2560). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อิสริญาภรณ์ โชคแสน. (2562). *การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York: McGraw-Hill.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3): 607-610.

การพัฒนาแนวทางการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

Development of Information Technology System Administration in Hospital under Kalasin Provincial Public Health Office

วุดินันท์ รัตนะ¹, สิวะกรณ์ กฤษณสุวรรณ²

Vutthinan Rattana¹, Sivakorn Krissanasuvan²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และพัฒนาแนวทางการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จำนวน 212 คน ใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.96-0.97 และ 0.97 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.72, S.D.=0.78) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.52, S.D.=0.67) และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล พบว่า ด้านการควบคุม มีความต้องการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการวัดผล และด้านข้อมูลสารสนเทศ ตามลำดับ

2. การพัฒนาแนวทางการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1. หลักการและเหตุผล 2. ความมุ่งหมาย 3. กลไก 4. แนวทางการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล 5. เงื่อนไขความสำเร็จ และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน พบว่า มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหาร, ระบบเทคโนโลยี, โรงพยาบาล

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master Student Major Educational Administration and Development Faculty of Education Mahasarakham University.

² Department of Curriculum and Instruction Faculty of Education Mahasarakham University.

Abstract

The purposes of the research are study current conditions, desirable conditions, need and development of information technology system administration in hospital under kalasin provincial public health office. The samples consisted of 212. The instrumentations are the following ; 1) questionnaire 2) interview forms and 3) evaluation forms. Statistics used for data analysis are mean and standard deviation.

The research results finds that:

1. Result of the current conditions for information technology system administration in hospital. Reported that at the high level. desirable conditions for information technology system administration in hospital. Reported that at the highest level. and need about information technology system administration in hospital. Reported that Control is most need, The measurement and Information.

2. Result of development of information technology system administration in hospital were divided into 5 categories ; 1) the principle 2) the purpose 3) the mechanism 4) guidelines information technology system administration in hospital 5) the success conditions. The results of studied categories were focus group of 7 experts. The results of possibility, suitability of developing guidelines were at highest level.

Keywords: Administration, Technology System, Hospital

บทนำ

โรงพยาบาลเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสลับซับซ้อนและแตกต่างจากองค์กรอื่น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ชีวิตมนุษย์ การให้บริการสุขภาพที่มีความหลากหลาย ผู้ให้บริการมีวิชาชีพต่างๆ ที่ต้องมีส่วนร่วมในการทำงาน บุคลากร มีความหลากหลาย และต้องคำนึงถึงคุณภาพ ความปลอดภัยในชีวิตของผู้รับบริการและผู้ให้บริการ ตลอดจนมาตรฐานต่างๆ ในการดูแลรักษาพยาบาล การนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จ ต้องมีการกำหนดทิศทางขององค์กรที่ชัดเจน ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ค่านิยมร่วมขององค์กร ความคาดหวังในผลการดำเนินงาน การสร้างความสมดุลระหว่างค่านิยมร่วมขององค์กรกับผู้มีส่วนได้

ส่วนเสีย การถ่ายทอดและสื่อสารทุกระดับขององค์กร มีการทบทวนผลการดำเนินงานขององค์กร ประเมินด้านความสำเร็จของผลงาน ความก้าวหน้าเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ความสามารถในการแข่งขันกับธุรกิจขนาดและประเภทเดียวกัน การทบทวนผลการดำเนินงานนี้จะต้องอิงฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ในเชิงระบบสารสนเทศ ทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบัน (พาณี สัตตะกะลิน, 2558: 8)

ปัจจุบันโรงพยาบาลในประเทศไทย ได้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้เป็นจำนวนมากขึ้น โดยเทคโนโลยีได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการในโรงพยาบาล ซึ่งมีบทบาทในการขับเคลื่อนองค์กรมากขึ้น เพื่อสร้างความสะดวกสบาย ความปลอดภัย เพิ่มการเข้าถึงข้อมูล การวิเคราะห์

แนวโน้มในระบบบริการสุขภาพ ซึ่งสามารถแบ่งระดับของการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานโรงพยาบาล แบ่งเป็น 3 ระดับคือ ระดับที่ 1 นำมาใช้สนับสนุนการดำเนินงานประจำวันของโรงพยาบาล เช่น การบันทึกข้อมูลในระบบเวชระเบียน ระบบการเงิน และต่อยอดการเติบโตทางธุรกิจ ระดับที่ 2 นำมาใช้พัฒนาคุณภาพของโรงพยาบาล เช่น การลดความแออัดของการใช้บริการ การพัฒนาคุณภาพการรักษา การลดค่าใช้จ่าย มีการติดต่อสื่อสารเพื่อเพิ่มความปลอดภัยของผู้ป่วย ระดับที่ 3 นำมาใช้เพื่อเข้าสู่ Digital Transformation หรือการปรับเปลี่ยนกระบวนการปฏิบัติงาน โดยนำ เทคโนโลยีด้านดิจิทัล มาประยุกต์ใช้ร่วมกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเดิม เพื่อเป็นการส่งเสริมคุณภาพในการรักษาเกิดให้เป็น Hospital Digital Transformation (สมาคมเวชสารสนเทศไทย, 2559:3)

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลหน่วยงานด้านสาธารณสุขในจังหวัดกาฬสินธุ์ มีนโยบายในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับหน่วยงานด้านสาธารณสุข เพื่อให้เป็นไปอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในลักษณะที่ไม่ถูกต้อง และการถูกคุกคามจากภัยต่าง ๆ และเมื่อเทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาก้าวไป นำไปสู่การบริการหลายรูปแบบที่หน่วยงานด้านสาธารณสุขต้องคิดทบทวนใหม่ เพื่อมองหาเทคโนโลยีที่จะเข้ามาช่วยในการให้บริการที่ตอบสนองความคาดหวังของผู้รับบริการที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการปรับเปลี่ยนการให้บริการสู่ Smart Hospital โดยโรงพยาบาลภาครัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ต้องประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดบริการภายในโรงพยาบาล เพื่อลดขั้นตอน และอำนวยความสะดวก

ความสะดวกทั้งต่อผู้ให้และผู้รับบริการ

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ เล็งเห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมให้โรงพยาบาลภาครัฐในจังหวัดกาฬสินธุ์มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศใช้เพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ให้มีความถูกต้องแม่นยำ สะดวก รวดเร็ว ลดความเสี่ยงความผิดพลาดต่างๆ ลดระยะเวลา เพิ่มความปลอดภัย และเพิ่มความพึงพอใจของผู้รับบริการ อาทิ เครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์อัตโนมัติ ระบบบริหารจัดการคิวรูปแบบดิจิทัล รูปแบบออนไลน์ รวมถึงส่งเสริมให้โรงพยาบาลมีการบริหารจัดการกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการพัฒนาองค์กรตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย และพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559: 23) เช่น การยกเลิกการเรียกรับสำเนาบัตรประชาชนและเอกสารอื่นที่ออกโดยราชการจากผู้รับบริการ การจัดเก็บข้อมูลเวชระเบียนผู้ป่วยด้วยรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ (EMR: Electronic Medical Records) การใช้ใบสั่งยาในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ การลดระยะเวลา รอคอยรับบริการ การมีบริการนัดหมายแบบเหลือมเวลา หรือมีการจัดกลุ่มผู้รับบริการ ได้รับบริการตรงเวลาหรือแตกต่างกันเล็กน้อยอย่างเหมาะสม เป็นต้น โดยให้โรงพยาบาลในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ดำเนินการให้ครบทุกโรงพยาบาลในปี 2565 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์, 2558: 1)

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ดำเนินการส่งเสริมให้มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดบริการภายในโรงพยาบาล ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพจังหวัดกาฬสินธุ์ ในปัจจุบันการดำเนินงานของโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

กาพลินธุ์ทั้ง 18 แห่งยังไม่สามารถปรับเปลี่ยน การให้บริการ Smart Hospital ได้ครบทุกด้าน อีกทั้งยังขาดการบริหารจัดการกระบวนการด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการ มีระบบข้อมูลสารสนเทศสุขภาพมากมายหลาย ประเภท ซ้ำซ้อน มีการตอบสนองต่อความต้องการ ของผู้ใช้ที่เป็นผู้ให้บริการ และประชาชนทำได้ช้า นอกจากนี้การจัดสรรเทคโนโลยีสารสนเทศที่ นำมาใช้ในโรงพยาบาลได้รับการสนับสนุนในแต่ละ แห่งไม่เท่ากัน อันเกิดจากปัจจัยด้านงบประมาณ และการสนับสนุนที่แตกต่างกันตามบริบท และ ขนาดของโรงพยาบาลแต่ละแห่ง รวมถึงขาดการ ดำเนินการเพื่อวางรากฐานของการบริหารจัดการ คุณภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับ โรงพยาบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านมาตรฐาน ข้อมูลสุขภาพ มาตรฐานกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความ ปลอดภัย และความเป็นส่วนตัวของการใช้ข้อมูล สุขภาพ ทำให้การให้บริการสุขภาพแก่ประชาชน ไม่มีประสิทธิภาพตามที่ควร และประชาชนไม่ สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลสุขภาพของ ตนได้ (คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาระบบ สารสนเทศด้านการสาธารณสุขไทยวุฒิสภา, 2558: ง) จากการดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายลงสู่การ ปฏิบัติของโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดกาฬสินธุ์ในระยะที่ผ่านมา ยังไม่ปรากฏ รูปแบบการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับโรงพยาบาลที่ชัดเจน ในการบริหารจัดการ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล เนื่องจากความเร่งด่วนของนโยบายการขับเคลื่อน และความแตกต่างของบริบทโรงพยาบาลแต่ละแห่ง ซึ่งถือว่ายังเป็นอุปสรรคในการขับเคลื่อนนโยบาย อย่างเป็นระบบในครั้งนี้

จากความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ สภาพปัญหา รวมทั้งความคาดหวังในการปฏิบัติงาน พัฒนาคุณภาพระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โรงพยาบาลให้สำเร็จ ผู้วิจัยในฐานะนักวิชาการ

คอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโรงพยาบาล จึงได้สนใจที่จะพัฒนาแนวทางการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล ที่ชัดเจนเพื่อให้ ผู้ที่รับผิดชอบได้ดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ให้ครบ ทุกด้านที่จำเป็น เพื่อพัฒนาคุณภาพการให้บริการ ของโรงพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพ พึ่งประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหาร ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ออก เป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพ พึ่งประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหาร ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ จากประชากร จำนวน 446 คน กำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607-610) ได้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน แล้วใช้วิธีการสุ่ม อย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยผู้วิจัย แจกแบบสอบถามจำนวน 216 ฉบับ ได้รับคืนมา จำนวน 212 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.15 เครื่องมือ ที่ใช้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อใช้ในการ สอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ของการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับ

โรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.60-1.00 มีค่าอำนาจจำแนก (ρ) ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ รายข้ออยู่ระหว่าง 0.31-0.80 และค่าความเชื่อมั่น (α) ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ รายข้ออยู่ระหว่าง 0.96-0.97 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) ของการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) โดยผู้วิจัยได้ขอเข้าศึกษาดูงาน พร้อมสัมภาษณ์บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ผู้บริหารโรงพยาบาล หัวหน้ากลุ่มงาน และบุคคลกรผู้รับผิดชอบงานเทคโนโลยีสารสนเทศโรงพยาบาล จำนวน 3 โรงพยาบาล โรงพยาบาลละ 3 คน รวม 9 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.80-1.00 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสังเคราะห์บทสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งการศึกษาเอกสาร การสังเกต

สภาพแวดล้อม และสิ่งที่พบเห็นในโรงพยาบาลที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

2. การตรวจสอบยืนยัน/ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารโรงพยาบาล 2) ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป ทางการบริหารการศึกษา และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโรงพยาบาล ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อยกร่างการพัฒนาแนวทาง พร้อมนำข้อเสนอแนะของแนวทางจากผู้ทรงคุณวุฒิไปจัดทำแนวทางการพัฒนาฉบับสมบูรณ์ แล้วดำเนินการประเมินการพัฒนาแนวทางตามคู่มือที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ และข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับประเด็นข้อเสนอแนะการพัฒนาแนวทางของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารระบบเทคโนโลยี

สารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.72$, $S.D.=0.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$, $S.D.=0.67$) เมื่อพิจารณาเป็น

รายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุดและความต้องการจำเป็นของการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล พบว่า ด้านการควบคุม มีความต้องการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการวัดผล และด้านข้อมูลสารสนเทศตามลำดับ (ดังตาราง 1)

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ดัชนีความต้องการจำเป็นและลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

การบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. ด้านโครงสร้างและแผนเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.70	0.73	มาก	4.47	0.68	มาก	0.21	4
2. ด้านเทคโนโลยี	3.87	0.71	มาก	4.55	0.64	มากที่สุด	0.18	6
3. ด้านบุคลากร	3.90	0.74	มาก	4.54	0.63	มากที่สุด	0.16	7
4. ด้านกระบวนการ	3.77	0.81	มาก	4.51	0.69	มากที่สุด	0.20	5
5. ด้านการควบคุม	3.55	0.77	มาก	4.53	0.68	มากที่สุด	0.28	1
6. ด้านการวัดผล	3.60	0.80	มาก	4.49	0.68	มาก	0.25	2
7. ด้านข้อมูลสารสนเทศ	3.70	0.80	มาก	4.52	0.68	มากที่สุด	0.22	3
โดยรวม	3.72	0.78	มาก	4.52	0.67	มากที่สุด	0.22	

2. ผลจากศึกษากับโรงพยาบาลที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) โรงพยาบาล ที่ผ่านการประเมิน Hospital Accreditation Information Technology หรือ HAIT โดย TMI สำหรับการประเมินกระบวนการพัฒนาคุณภาพเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงพยาบาล ระดับที่ 1 (Hospital IT Maturity Model Level 1) ในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 สรุปการสัมภาษณ์ด้านโครงสร้างและแผนเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ดังนี้ 1) มีแผนงานการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงพยาบาลอย่างเป็นระบบ 2) มีแนวทางการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) มีระบบ

เทคโนโลยีสารสนเทศที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งาน 4) การกำหนดมาตรฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) มีการปรับปรุงแผนให้มีความเหมาะสมอยู่เสมอ 6) มีผู้ดูแลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 7) มีโครงสร้างการปฏิบัติงานและหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน และ 8) มีการตรวจสอบแผนงานการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.2 สรุปการสัมภาษณ์ด้านเทคโนโลยีได้ดังนี้ 1) มีการจัดทำแผนและซักซ้อมรับมือความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล 2) มีการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล 3) มีศูนย์ข้อมูลสารสนเทศของโรงพยาบาล 4) มีนโยบายหรือแนวทางในการบริหาร

จัดการเทคโนโลยีของโรงพยาบาลที่มีความชัดเจน 5) แจกนโยบายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบและเข้าใจการปฏิบัติร่วมกัน 6) นำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมกับโรงพยาบาล 7) มีการปรับปรุงระบบให้มีความทันสมัย ปรับปรุงข้อบกพร่องของระบบ และ 8) มีการตรวจสอบและซักซ้อมความปลอดภัยของระบบ

2.3 สรุปการสัมภาษณ์ด้านบุคลากร ได้

ดังนี้ 1) มีแผนในการสรรหาและพัฒนาบุคลากรทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) มีการประเมินสมรรถนะความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากร พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาบุคลากร 3) มีการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน 4) มีการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) มีบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพียงพอและเหมาะสม และ 6) มีการสำรวจตรวจสอบความพร้อมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.4 สรุปการสัมภาษณ์ด้านกระบวนการ ได้ดังนี้ 1) มีแผนงานการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเป็นระบบ 2) มีระบบสนับสนุนการใช้งานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) มีการบริหารจัดการด้านการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) มีทรัพยากรที่เพียงพอและเหมาะสมในการปฏิบัติงาน 5) การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบ 6) นำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงระบบ 7) ระบบมีการออกแบบให้มีข้อมูลสมบูรณ์ครบถ้วน 8) มีการตรวจสอบความผิดพลาดของข้อมูล รวมถึงการกู้คืนข้อมูลในระบบ 9) มีการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาระบบที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้งาน และการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลในปัจจุบัน 10. มีการพัฒนาและทดสอบระบบก่อนการนำไปใช้งาน และ 11) มีคู่มือในการใช้งานระบบที่ครบถ้วน เข้าใจง่าย

2.5 สรุปการสัมภาษณ์ด้านการควบคุม ได้ดังนี้ 1) มีการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) มีการติดตามผลการบริหารความ

เสี่ยง 3) นำผลการติดตาม มาใช้ในการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยง 4) มีแผนการบริหารความเสี่ยง 5) มีการดำเนินการตามแผนการบริหารความเสี่ยง 6) ดำเนินการประเมินความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ 7) มีการควบคุมตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่ได้ทำการบันทึก และ 8) ระบบมีการควบคุมให้สามารถใช้งานได้อย่างถูกต้องปลอดภัย

2.6 สรุปการสัมภาษณ์ด้านการวัดผล

ได้ดังนี้ 1) มีแผนงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของงาน 2) มีการดำเนินงานตามนโยบายและระเบียบปฏิบัติด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) มีการวิเคราะห์ตรวจสอบการวัดผลและประเมินผลในการดำเนินงานตามแผนงาน 4) กำหนดตัวชี้วัดด้านความมั่นคงปลอดภัยของระบบ 5) กำหนดตัวชี้วัดการทำงานของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 6) กำหนดตัวชี้วัดความถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้ของระบบ 7) รายงานผลการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศตามการบรรลุเป้าหมายของตัวชี้วัดที่เกิดขึ้นในแต่ละปี และ 8) นำผลการประเมินความเสี่ยงมาใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน

2.7 สรุปการสัมภาษณ์ด้านข้อมูลสารสนเทศ

ได้ดังนี้ 1) มีแผนงานด้านข้อมูลสารสนเทศ 2) มีข้อตกลงของระดับการให้บริการ 3) มีการบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศ 4) มีการติดตามการดำเนินงาน 5) นำผลการติดตามมาปรับปรุงการบริการ 6) มีการจัดระบบเค้เตอร์การให้บริการ 7) มีระบบการตรวจสอบ และบันทึกคำวินิจฉัยโรคของแพทย์ไว้ในระบบสารสนเทศอย่างเป็นระบบ 8) มีการตรวจสอบการบันทึกข้อมูลอย่างครบถ้วน และ 9) มีระบบการเก็บข้อมูลอุบัติการณ์ที่เกิดขึ้นในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

3. ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ได้

พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้
 1. หลักการและเหตุผล 2. ความมุ่งหมาย 3. กลไก
 4. แนวทางการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
 สำหรับโรงพยาบาล แบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ 4.1
 ด้านโครงสร้างและแผนเทคโนโลยีสารสนเทศ
 4.2 ด้านเทคโนโลยี 4.3 ด้านบุคลากร 4.4 ด้าน

กระบวนการ 4.5 ด้านการควบคุม 4.6 ด้านการ
 วัตถุประสงค์ 4.7 ด้านข้อมูลสารสนเทศ และ 5. เงื่อนไข
 ความสำเร็จ โดยผลการประเมินความเหมาะสม
 และความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7
 คน พบว่า มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้
 อยู่ในระดับมากที่สุด ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้
 ของแนวทางการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงาน
 สาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. หลักการและเหตุผล	4.57	0.46	มากที่สุด	4.57	0.46	มากที่สุด
2. ความมุ่งหมาย	4.86	0.33	มากที่สุด	4.86	0.33	มากที่สุด
3. กลไก	4.29	0.65	มาก	4.14	0.93	มาก
4. แนวทางการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับโรงพยาบาล	4.53	0.55	มากที่สุด	4.47	0.55	มากที่สุด
4.1 ด้านโครงสร้างและแผนเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.57	0.68	มากที่สุด	4.43	0.68	มาก
4.2 ด้านเทคโนโลยี	4.71	0.42	มากที่สุด	4.71	0.42	มากที่สุด
4.3 ด้านบุคลากร	4.43	0.68	มาก	4.43	0.68	มาก
4.4 ด้านกระบวนการ	4.57	0.46	มากที่สุด	4.43	0.46	มาก
4.5 ด้านการควบคุม	4.57	0.68	มากที่สุด	4.43	0.68	มาก
4.6 ด้านการวัตถุประสงค์	4.29	0.42	มาก	4.29	0.42	มาก
4.7 ด้านข้อมูลสารสนเทศ	4.57	0.46	มากที่สุด	4.57	0.46	มากที่สุด
5. เงื่อนไขความสำเร็จ	4.71	0.42	มากที่สุด	4.71	0.42	มากที่สุด
โดยรวม	4.59	0.48	มากที่สุด	4.55	0.54	มากที่สุด

นอกจากนี้ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้เสนอการพัฒนา
 โปรแกรม คือ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่พัฒนา
 ขึ้นเป็นโปรแกรมที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนา
 โรงพยาบาลได้ทุกระดับ ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นพื้นฐาน
 ของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงพยาบาล
 โดยควรได้รับการพัฒนาระบบให้สามารถเชื่อมโยง

ข้อมูลสุขภาพและของประชาชนให้เป็นมาตรฐาน
 เดียวกันได้ทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการให้
 ความสำคัญกับเรื่อง เมดิคัล ฮับ (Medical Hub)
 และพัฒนาระบบสารสนเทศให้สามารถอำนวยความสะดวก
 ชัดเจนในข้อมูลอย่างมาก ในนาระบบ
 มาใช้ในการดูแลผู้ป่วยหรือผู้ด้อยโอกาสที่ห่างไกล

ความเจริญ เพื่อใช้ในการติดต่อประสานงานในด้านการรักษาให้แพทย์ท้องถิ่นห่างไกลได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อปรึกษาแพทย์เฉพาะทาง ลดความแออัดของโรงพยาบาลขนาดใหญ่ รวมถึงการส่งต่อผู้ป่วย ประวัติการรักษาผู้ป่วยได้ทุกที่ทุกเวลา

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.72$, $S.D.=0.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$, $S.D.=0.67$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นของการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล พบว่า ด้านการควบคุม มีความต้องการมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการวัดผล และด้านข้อมูลสารสนเทศ ตามลำดับ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ การปฏิบัติงานในโรงพยาบาลมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานโรงพยาบาลในแต่ละกระบวนการ เพื่อให้สามารถตอบสนองการดูแลผู้ป่วยได้อย่างต่อเนื่องปลอดภัย และเกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตามเทคโนโลยีสารสนเทศมาพร้อมกับความเสี่ยง ซึ่งรวมทั้งการสะดุด หยุตลงของงาน การสูญเสียข้อมูลที่สำคัญ ทั้งโดยบังเอิญจากความผิดพลาดของระบบ และการจงใจจากผู้ประสงค์ร้าย รวมทั้งการถูกล้วงความลับข้อมูลของโรงพยาบาลโดยผู้ไม่มีสิทธิ์ จึงจำเป็นต้องมีการจัดการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพื่อลดความเสี่ยง

ที่อาจเกิดขึ้นให้น้อยที่สุด (สมาคมเวชสารสนเทศ) โดยเฉพาะการดูแลผู้ป่วยในภาวะวิกฤติจำเป็นต้องมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สนับสนุนข้อมูลด้านการรักษา เพื่อประกอบการตัดสินใจที่ซับซ้อนภายใต้สถานการณ์ความเสี่ยงสูง (Kontio, 2558) โดยบุคลากรที่มีศักยภาพจะสามารถดำเนินงานให้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงพยาบาล เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถดำเนินการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างราบรื่น ปลอดภัย รวมทั้งจะไม่กระทบต่อภารกิจหลักของโรงพยาบาล และไม่กระทบต่อความลับของผู้ป่วย (สมาคมเวชสารสนเทศไทย2559) สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติกวิน บุญรัตน์ และ ณรงค์ ใจเที่ยง (2562) ได้ศึกษาการรับรู้คุณภาพและความพึงพอใจต่อระบบสารสนเทศ และการให้บริการสารสนเทศของโรงพยาบาลฝาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีความคิดเห็นว่าผู้รับผิดชอบด้านระบบบริการสารสนเทศควรคำนึงถึงประสิทธิภาพ คุณภาพ และการใช้งานของระบบสารสนเทศของโรงพยาบาลเพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างเกิดประโยชน์ต่อระบบบริการสุขภาพ สอดคล้องกับการวิจัยของ Klosinski (1990: 3761-B) ได้ศึกษาเจตคติของแพทย์ในการใช้คอมพิวเตอร์และความสามารถในการเรียนรู้ทางห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ โดยมีความคิดเห็นว่า คอมพิวเตอร์มีส่วนสำคัญในการจัดระบบเอกสารรวมถึงข้อมูลในศูนย์การแพทย์ ซึ่งในการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างของแพทย์ จำนวน 1,036 คน พบว่า แพทย์ส่วนใหญ่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 82.1 นอกจากนี้บุคลากรทางการแพทย์ มีความต้องการในการใช้คอมพิวเตอร์และนวัตกรรม เพื่อช่วยให้ระบบข้อมูลสารสนเทศมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ รุ่งนภา ปรีชาโชติ (2554: 68-70) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนบ้านหนองคอก สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จะเชิงตรา เขต 2 พบว่า

1) ปัญหาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียน บ้านหนองคอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะเชิงตรา เขต 2 พบว่า 1.1) ด้านอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ยังมีไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ต้องสมรรถนะต่อการใช้งาน และขาดการซ่อมบำรุงอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่สม่ำเสมอ 1.2) ด้านโปรแกรม ยังมีอาการโปรแกรมค้าง รุนเกิน่า ไม่มีลิขสิทธิ์ บุคลากรใช้โปรแกรมกำจัดไวรัส ไม่เป็นทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์เกิดความเสียหาย ไม่มีการปรับปรุงเว็บไซต์โรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน จึงทำให้ไม่มีการเผยแพร่กิจกรรมข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของโรงเรียนเท่าที่ควร 1.3) ด้านฐานข้อมูล มีการจัดการฐานข้อมูลต่างๆ ของโรงเรียน ยังไม่เป็นระบบ ไม่เป็นปัจจุบันเท่าที่ควร มีการจัดการฐานข้อมูลของโรงเรียนยังไม่ดีพอ ทำให้ข้อมูลไม่ถูกต้อง ไม่น่าเชื่อถือ ยากต่อการตรวจสอบและการใช้งาน 1.4) ด้านบุคลากร ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้งานคอมพิวเตอร์ โปรแกรมพื้นฐาน อินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ต่อพ่วงต่างๆ รวมถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศยังมีไม่เพียงพอ

2. จากผลการพัฒนาแนวทางการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ที่ได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการและเหตุผล
2. ความมุ่งหมาย
3. กลไก
4. แนวทางการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล แบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ
  - 4.1 ด้านโครงสร้างและแผนเทคโนโลยีสารสนเทศ
  - 4.2 ด้านเทคโนโลยี
  - 4.3 ด้านบุคลากร
  - 4.4 ด้านกระบวนการ
  - 4.5 ด้านการควบคุม
  - 4.6 ด้านการวัดผล
  - 4.7 ด้านข้อมูลสารสนเทศ และ
5. เงื่อนไขความสำเร็จ โดยผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน พบว่า มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ การ

พัฒนาแนวทางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาความต้องการจำเป็นเพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการนำมาใช้ในการศึกษาโรงพยาบาลที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ การศึกษาดูงานในโรงพยาบาลที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ และการไปศึกษารูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ ทำให้การพัฒนาแนวทางในครั้งนี้มีความตรงเชิงโครงสร้าง ตามหลักวิชา (ปรีชา กองจินดา, 2549: 34) สอดคล้องกับการวิจัยของรุ่งนภา ปรีชาชาติ (2554: 71) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียน บ้านหนองคอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จะเชิงตรา เขต 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียน บ้านหนองคอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะเชิงตรา เขต 2 พบว่า 2.1) ด้านอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีการจัดตั้งชมรมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนเพื่อขอจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบดูแลรักษา ส่งซ่อมบำรุงให้ทันต่อการใช้งาน 2.2) ด้านโปรแกรม ควรมีการจัดซื้อโปรแกรมรุ่นใหม่ ๆ สอนวิธีการกำจัดไวรัสให้แก่บุคลากรในโรงเรียนเพื่อลดปัญหาการใช้งานคอมพิวเตอร์ มีการปรับปรุงเว็บไซต์โรงเรียน 2.3) ด้านฐานข้อมูล ควรมีการจัดซื้อโปรแกรมจัดการฐานข้อมูลด้านต่างๆ ของโรงเรียนที่สำคัญ อยู่ในแหล่งเดียวกันเพื่อความปลอดภัยและคอยปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดูแลจัดการข้อมูลให้มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ 2.4) ด้านบุคลากร ควรมีการจัดฝึกอบรมในการใช้งานคอมพิวเตอร์เบื้องต้น และอุปกรณ์ต่อพ่วงต่างๆ อบรมการใช้งานโปรแกรมพื้นฐานและอินเทอร์เน็ต แต่งตั้งเจ้าหน้าที่มาช่วยดูแลและซ่อมบำรุง รวมทั้งการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าบุคลากรในโรงพยาบาล มีความต้องการในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงพยาบาล ดังนั้น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ จึงควรให้การสนับสนุนโรงพยาบาลในการพัฒนาบุคลากร

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าโรงพยาบาลได้ให้ความสำคัญในการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงพยาบาล ดังนั้นผู้บริหารโรงพยาบาล จึงควรพัฒนาศักยภาพ

ของบุคลากรให้มีความเข้าใจระบบและการใช้งานระบบสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 จากผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความน่าเชื่อถือ ผู้โรงพยาบาลควรนำไปใช้ในการการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาลได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาแนวทางการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล สังกัดอื่น

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับโรงพยาบาล ที่มีผลต่อการพัฒนางานของโรงพยาบาล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- กิตติกวิน บุญรัตน์ และณรงค์ ใจเที่ยง. (2562). การรับรู้คุณภาพและความพึงพอใจต่อระบบสารสนเทศและการให้บริการสารสนเทศของโรงพยาบาลฝาง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข*, 5(2).
- คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาระบบสารสนเทศด้านการสาธารณสุขไทยวุฒิสภา. (2558). *รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ระบบสารสนเทศด้านการสาธารณสุขไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานวุฒิสภา.
- พาณิชย์ สัตตะกลิน. (2558). *ผู้นำการบริหารโรงพยาบาล*. [ออนไลน์]. <https://www.stou.ac.th/schools/shs/booklet/book581/Hospital581.pdf> [สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2562].
- สมาคมเวชสารสนเทศไทย. (2559). *กรอบการพัฒนาคุณภาพเทคโนโลยีสารสนเทศโรงพยาบาล (HITQIF)*. กรุงเทพฯ: คณะทำงานพัฒนากรอบการพัฒนาคุณภาพเทคโนโลยีสารสนเทศโรงพยาบาล.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2560). *โครงการพัฒนาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ*. [ออนไลน์]. ได้จาก <https://www.ocsc.go.th/DLProject/about-dlp> [สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2562].

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์. (2558). *ประกาศนโยบายรักษาความปลอดภัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร*. [ออนไลน์]. ได้จาก <http://203.157.186.15/newsdetail.php?nid=1866> [สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2562].
- รุ่งนภา ปรีชาโชติ. (2554). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนบ้านหนองคอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Klosinski, D.D. (1990). Attitude Toward Computer-Use of Computers and Affective Behavior Competency Among Medical Laboratory Professional. *Dissertation Abstracts International*, 51(8): 3761-B.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 3(30): 607–610.
- Kontio, E. (2013). *Informatics Management for Tactical Decision-making in the Cardiac Care Process*. Doctoral Dissertation University of Turku. Department of Nursing Science) Retrieved June 10, 2014 from <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/91405/Annales>.

การพัฒนานิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสานฮีตสิบสองคองสิบสี่

The Developing of Students in Early Childhood Education Faculty of Education Mahasarakham University for Educating Parents of Supporting Language and Literature for Young Children Using Hitsibsongkhongsibsee's Esan Folk Story Books Activity set

วรรณิษา หาคูณ¹

Vannisa Hakoon¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาผลการพัฒนานิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสานฮีตสิบสองคองสิบสี่ 2) เปรียบเทียบผลการพัฒนานิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสานฮีตสิบสองคองสิบสี่ และ 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการให้ความรู้ของนิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่อง การส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสานฮีตสิบสองคองสิบสี่ กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 18 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสานฮีตสิบสองคองสิบสี่ แบบสังเกตพฤติกรรมของนิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เรื่อง การส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย และแบบสอบถามความพึงพอใจผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการให้ความรู้ของนิสิต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ One-way Repeated ANOVA

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2561

¹ Lecturer in Early Childhood Education Major, Faculty of Education, Mahasarakham University

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า

ผลการพัฒนานิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสานฮีตสิบสองคองสิบสี่ มีค่าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นก่อนการทดลอง การสังเกตสัปดาห์ที่ 2 สัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.08, 3.35, 4.06, และ 4.46 ตามลำดับ มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30, 0.32, 0.52 และ 0.48 ตามลำดับ

ผลการพัฒนานิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือ สำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสานฮีตสิบสองคองสิบสี่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการให้ความรู้ของนิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสานฮีตสิบสองคองสิบสี่ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 จากคะแนนเต็ม 5

คำสำคัญ: ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย, นิทานพื้นบ้านอีสานฮีตสิบสองคองสิบสี่, การส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of this was is to study: 1) the developing of students in early childhood education faculty of education Mahasarakham university for educating parents of supporting language and literature for young children using Hitsibsongkhongsibsee's esan folk story books activity set and 2) measure the level of parents' satisfaction with educating parents. The samples were 18 students in early childhood education faculty of education Mahasarakham university. The instruments were ; Hitsibsongkhongsibsee's esan folk story books activity set, students record, after education for parents record, satisfaction questionnaires and interviews. The quantitative data was analyzed using One-way Repeated ANOVA.

The research revealed

The results showed that developing of students in early childhood education faculty of education Mahasarakham university for educating parents of supporting language and literature for young children using Hitsibsongkhongsibsee's esan folk story books activity set before, during (week 2,4,6),the mean score had show the progression at 3.08, 3.35, 4.06, and 4.46, standard deviation at 0.30, 0.32, 0.52 and 0.48

The results showed that developing of students in early childhood education faculty of education Mahasarakham university for educating parents of supporting language and literature for young children using Hitsibsongkhongsibsee's esan folk story books activity set were significantly higher than before the learning at.05 level

The use of education for parents of young children ; media knowledge and the average of parents' satisfaction was 4.49 on the scale of 5.

Keywords: Parent's Young children, Hitsibsongkhongsibsee's Esan Folk Story, Supporting Language and Literature for Young Children Books

บทนำ

ในสังคมยุคปัจจุบันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และค่านิยมต่าง ๆ ของคนในสังคม

ภารกิจที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา ในการพัฒนาศักยภาพนิสิต นักศึกษาและงานด้านกิจการนิสิตนักศึกษา เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพและสมรรถนะในการ แข่งขันทั้งตลาดแรงงาน ในประเทศและต่างประเทศได้ รวมไปถึงจนถึง การดำเนินการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 พัฒนานิสิตนักศึกษาแบบองค์รวม (Holistic Approach) สร้างเสริมประสบการณ์ประจำวันของนิสิตนักศึกษา (Integrated into students' daily experience) โดยการผนวกกิจกรรมพัฒนานิสิตนักศึกษาในหลักสูตร (Included in the overall curriculum) ทั้งกิจกรรมในและนอกห้องเรียน สร้างสมรรถนะของนิสิตนักศึกษาให้มีทั้งทักษะวิชาชีพ และทักษะวิชาคนและสังคม (สำนักส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพนักศึกษา, 2561) ทั้งนี้ ในการเรียนการสอนนั้น สารวิชาของหลักสูตรมีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้ เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สารวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าของผู้เรียนเอง โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียน แต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ (วิจารณ์ วานิช, 2555) เป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทั้งการเรียน ตามหลักสูตรในห้องเรียน และการเรียนรู้ นอกห้องเรียน เพื่อ

ให้ผู้เรียนที่เป็นนิสิตนักศึกษาได้รับการพัฒนาผ่านประสบการณ์ตรงอย่างต่อเนื่องเต็มตามศักยภาพแห่งตน เพื่อจะได้ออกไปสู่สังคม และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

ช่วงแรกเกิดของชีวิตนั้น มีความสำคัญต่อเด็ก ไม่ว่าจะเป็นบุคคล และสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว เพราะจะเป็นสิ่งที่ทำให้เราเกิดการเรียนรู้ และจะเป็นพื้นฐาน เมื่อเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ ทั้งการพัฒนามองที่ส่งผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมรอบตัว และการพัฒนาอารมณ์ อีกทั้งวัฒนธรรมก็มีส่วนสำคัญในการทำให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละคนในสังคม ที่เกิดจากการเรียนรู้ในช่วงแรกเกิดของชีวิตคน (Tried, 2016) ซึ่งจากการติดตามพัฒนาการของเด็กไทยนั้น พบว่า เด็กมีพัฒนาการล่าช้า ทั้งทางด้านสติปัญญา การคิด การวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ภาษา และการปรับตัว เนื่องจากขณะนี้เด็กปฐมวัยได้รับการสนับสนุนที่ไม่เหมาะสมกับธรรมชาติของวัย ปัญหา ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจในการส่งเสริมการเรียนรู้ของ เด็กปฐมวัย การใช้สื่อเทคโนโลยีเลี้ยงดูเด็ก เช่น โทรศัพท์มือถือ หรือโทรทัศน์ ก็มีผลสำคัญที่ทำให้เด็กมีความบกพร่องในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น (สุรียา ฝ่องเสนาะ, 2558) ดังนั้น การให้การศึกษสำหรับผู้ปกครองจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเพิ่มศักยภาพการเลี้ยงดูให้ถูกต้อง และมีพัฒนาการที่ดี วิธีการให้การศึกษแก่ผู้ปกครองนี้ มีหลากหลายวิธี ทั้งทางตรง ทางอ้อมหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย จำเป็นต้องเป็นผู้ให้การศึกษสำหรับผู้ปกครอง เพื่อให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพ (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551)

นอกจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูปฐมวัยก็เปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สองของเด็ก ๆ เมื่อเด็ก ๆ จากบ้านมาที่โรงเรียนก็ต้องพบกับครูปฐมวัยที่เด็ก ๆ คาดหวังว่าจะเป็น ที่พึ่ง ทั้งทางกายและใจ ดังนั้น ครูปฐมวัยจึงจำเป็นต้องพัฒนาและหล่อหลอมตนเอง ทั้งความคิด ความรู้สึกภายใน และพฤติกรรม ภายนอก เพื่อจะได้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเด็กที่จะเติบโตไปเป็นอนาคตของชาติต่อไป

เด็กปฐมวัยมีธรรมชาติการเรียนรู้ผู้ภาษาของเด็กปฐมวัยนั้น ดำเนินไปอย่างเป็นธรรมชาติผ่านการมีประสบการณ์ตรง ทางภาษาที่มีความหมายต่อชีวิตในการได้มีโอกาส ฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งจะพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ประกอบไปด้วยการฟังผ่านหู การดูผ่านตา การลิ้มชิมรส และการดมกลิ่นเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่ประสบการณ์ทางภาษา และพัฒนาการ ทางภาษาของเด็กปฐมวัยจะพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน (วรรณษา หาคูณ, 2561) ผู้ปกครองนับว่าเป็นบุคคลแรกที่มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากกับเด็ก ในการทำงานเกี่ยวกับเด็กนั้น การได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ก็จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาเด็กได้ อาทิเช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน การประเมินพัฒนาการเด็ก หนังสือเล่มเล็ก การเรียนรู้ร่วมกันของคน ในครอบครัว โรงเรียน และการเปิดโอกาสให้ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในวงกว้าง เป็นต้น (Beckley, 2012) หากครูผู้ปกครองสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาให้กับเด็กปฐมวัยได้ ก็จะเป็นการเปิดหน้าต่าง แห่งโอกาสในการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ กับเด็ก ได้พัฒนาตนเองต่อไปได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของงานด้านการศึกษาปฐมวัยที่จะต้องเกิดการทำงานร่วมกันทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ชุมชน และสังคมที่อยู่แวดล้อมเด็ก ซึ่งนิสิตสาขา

การศึกษาปฐมวัย เมื่อศึกษาจนจบหลักสูตรก็จะไปเป็นส่วนหนึ่งในระบบการศึกษาปฐมวัย จึงมีความจำเป็น ทั้งจากกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรในห้องเรียน และนอกห้องเรียน โดยควรมีกิจกรรมเสริมทักษะวิชาชีพ นอกห้องเรียนที่ให้นิสิตได้ลงมือปฏิบัติผ่านประสบการณ์ตรง เพื่อให้พร้อมที่จะก้าวไปเป็นครูปฐมวัยออกไปสู่สังคมของ วิชาชีพครู ทำงานร่วมกับสังคม ชุมชน และใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการพัฒนาเด็กในชั้นเรียนของตนเอง ให้บรรลุเป้าหมาย มีทั้งความรู้ทางวิชาการ ความรู้วิชาคน สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและศึกษาค้นคว้าวิจัย การพัฒนานิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการให้ความรู้ผู้ปกครอง เด็กปฐมวัย เรื่องการส่งเสริมภาษาและการ รู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสาน อีตลิวสองคองลิปสี่ ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการพัฒนานิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสาน อีตลิวสองคองลิปสี่
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนานิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสาน อีตลิวสองคองลิปสี่
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการให้ความรู้ของนิสิตสาขาการศึกษา

ปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสาน ฮีตลีสองคองลีสี่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นิสิตหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 39 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตหลักสูตรการศึกษาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 18 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

ตัวแปรต้น คือ ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสานฮีตลีสองคองลีสี่

ตัวแปรตาม คือ

1. การพัฒนานิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย

2. ความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ต่อการให้ความรู้ของนิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย

4. ระยะเวลาในการทำวิจัย โดยผู้วิจัยทำการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที รวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง

5. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

5.1 ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสาน

ฮีตลีสองคองลีสี่ การสร้าง ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสาน ฮีตลีสองคองลีสี่ จำนวน 12 ชุดกิจกรรม ซึ่งใน 1 ชุดกิจกรรมประกอบด้วยหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสานฮีตลีสองคองลีสี่ จำนวน 1 เล่ม แผนการจัดกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำนวน 1 แผน พร้อมสื่อการสอนประกอบการจัดกิจกรรมที่มีการวิเคราะห์ความสอดคล้องกับหนังสือนิทานชุดฮีตลีสองคองลีสี่ และบริบทของชุมชน สังคม วัฒนธรรม ในท้องถิ่นที่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยอาศัยอยู่ ซึ่งในแผนการจัดกิจกรรม 1 แผน ประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ การดำเนินกิจกรรม มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป สื่อการสอน และการประเมินผล โดยผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ในการวิจัยนี้มีค่า IOC ระหว่าง 0.33-1.00 และจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 0.98

5.2 แบบสังเกตพฤติกรรมของนิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งทำการสังเกตพฤติกรรมของนิสิตในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างความคุ้นเคย 2) การพูดสื่อสารให้ความรู้ 3) การลงมือปฏิบัติ และ 4) การสรุปทบทวนความรู้ โดยผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ในการวิจัยนี้มีค่า IOC ระหว่าง 0.33-1.00 และจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.84

5.3 แบบสอบถามความพึงพอใจผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการ ให้ความรู้ของนิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่องการส่งเสริมภาษา และการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยผ่านการประเมินคุณภาพ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ในการวิจัยนี้

มีค่า IOC ระหว่าง 0.33-1.00 และจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.80

6. การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตไปยังโรงเรียนขอความอนุเคราะห์ให้ ครูประจำชั้นเป็นผู้ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองให้นัดหมายวัน เวลา ที่จะดำเนินการเก็บข้อมูลกับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

2. ทำหนังสือขอความยินยอมในการให้ข้อมูล และให้ความร่วมมือ ในการเก็บข้อมูลในการดำเนินการวิจัยกับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

3. ดำเนินการทดลองการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ (coaching) สร้างความเข้าใจ

ในการลงเก็บข้อมูลกับนิสิตกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 คน นิสิตกลุ่มตัวอย่างศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลพื้นฐานจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

ระยะที่ 2 การพัฒนา ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานฮีตสิบสองคองสิบสี่ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะแก่นิสิตในการจัดทำชุดกิจกรรมหนังสือนิทานฮีตสิบสองคองสิบสี่ จำนวน 12 ชุด

ระยะที่ 3 ดำเนินการจัดกิจกรรมการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เป็นแบบรายบุคคล/ครอบครัว ด้วยวิธีการ เยี่ยมบ้าน โดยนิสิตกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมและประเมินการจัดกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ จำนวน 12 แผน สัปดาห์ละ 2 ครั้ง จำนวน 6 สัปดาห์ วันละ 90 นาที ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 1 ดำเนินการจัดกิจกรรมให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่	ครั้งที่ ว/ด/ป	แผนการจัดกิจกรรม/เนื้อหา	สื่อการสอน
1	1	เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม	หนังสือนิทานเรื่อง กล้าทำกล้ารับ
	2	เดือนยี่ บุญคุณลาน	หนังสือนิทานเรื่อง มหัศจรรย์ข้าวทองใหญ่
2	1	เดือนสาม บุญข้าวจี	หนังสือนิทานเรื่อง ข้าวจีของฟางข้าวหายไปไหน
	2	เดือนสี่ บุญพระเวส	หนังสือนิทานเรื่อง กินข้าวปั้นเอาบุญพะเวส
3	1	เดือนห้า บุญสงกรานต์	หนังสือนิทานเรื่อง สงกรานต์บ้านเขา
	2	เดือนหก บุญบั้งไฟ	หนังสือนิทานเรื่อง ตำนานบุญบั้งไฟ
4	1	เดือนเจ็ด บุญช้ำชะ	หนังสือนิทานเรื่อง บุญช้ำชะที่โคกสี
	2	เดือนแปด บุญเข้าพรรษา	หนังสือนิทานเรื่อง หนูฝันกับวันเข้าพรรษา
5	1	เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน	หนังสือนิทานเรื่อง บุญเดือนเก้ากับเจ้าปิ่นทอง
	2	เดือนสิบ บุญข้าวสาก	หนังสือนิทานเรื่อง บุญข้าวสาก
6	1	เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา	หนังสือนิทานเรื่อง แก๊งป่วนกับแสงสีทอง
	2	เดือนสิบสอง บุญกฐิน	หนังสือนิทานเรื่อง หมู่บ้านศรีสุข

4. ประเมินผลการให้ความรู้ของนิสิตกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของนิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เรื่อง การส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยผู้วิจัยทำการประเมินผลจำนวน 4 ครั้ง ก่อนการทดลอง สัปดาห์ที่ 2, 4 และ 6

5. ประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการให้ความรู้ ของนิสิตกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการให้ความรู้ของนิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย

6. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผลและสรุปผลการวิจัย

6.1 ในช่วงเวลาการวิจัย

ผู้วิจัยทำการพฤติกรรมของนิสิตกลุ่มตัวอย่าง ในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เรื่อง การส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีตลับสองคอนลิปสีในทุกช่วงระยะเวลาของการวิจัย ได้แก่ ก่อนการทดลองสัปดาห์ ที่ 2 สัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 6 ซึ่งใช้แบบสังเกตพฤติกรรมของนิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการให้ความรู้ผู้ปกครอง เด็กปฐมวัย เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยหาคะแนนเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.2 ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของนิสิตกลุ่มตัวอย่าง ในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เรื่อง การส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีตลับสองคอนลิปสี โดยใช้การทดสอบ One-way Repeated ANOVA

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาจิตตปัญญาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีตลับสองคอนลิปสี มีค่าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นก่อนการทดลอง การสังเกตสัปดาห์ที่ 2 สัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 6 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.08, 3.35, 4.06 และ 4.46 ตามลำดับมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30, 0.32, 0.52 และ 0.48 ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนาจิตตปัญญาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีตลับสองคอนลิปสี ก่อนและหลังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05

3. ความพึงพอใจของผู้ปกครอง เด็กปฐมวัยต่อการให้ความรู้ของนิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีตลับสองคอนลิปสี มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 จากคะแนนเต็ม 5

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการพัฒนาจิตตปัญญาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีตลับสอง

คงลิสต์ มีค่าเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นก่อนการทดลอง การสังเกตสัปดาห์ที่ 2 สัปดาห์ที่ 4 และสัปดาห์ที่ 6 มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.08, 3.35, 4.06, และ 4.46 ตามลำดับ มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.30, 0.32, 0.52 และ 0.48 ตามลำดับ มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 61.60, 67.00, 81.20 และ 89.20 ตามลำดับ มีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการทดลองไปจนถึงสัปดาห์ที่ 6 โดยมีกระบวนการให้ความรู้ผู้ปกครอง ดังนี้คือ การวิเคราะห์ปัญหา รายบุคคล/ครอบครัว แผนการจัดกิจกรรม และสื่อการให้ความรู้ ซึ่งมีรูปแบบ ในการให้ความรู้ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย การวิเคราะห์ปัญหา รายบุคคล จัดทำแผนการจัดกิจกรรม และการให้ความรู้ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างความคุ้นเคย 2) การพูดสื่อสารให้ความรู้ 3) การลงมือปฏิบัติ และ 4) การสรุปบทวนความรู้ ซึ่งจากการประเมินผล การให้ความรู้ของนิสิตพบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ย สูงสุด คือ ข้อ 1.2 สามารถสร้างความคุ้นเคยอย่าง เป็นกันเองกับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.56 รองลงมา คือ ข้อ 1.1 มีความมั่นใจ ในตนเองในการพูดสื่อสารกับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ข้อ 2.2 ใช้ภาษาในการพูดสื่อสารได้เหมาะสม ถูกต้อง ชัดเจน ข้อ 2.3. การใช้สื่อการสอนประกอบการ ให้ความรู้ได้อย่างคุ้มค่า เหมาะสมกับเนื้อหา ที่สอน ข้อ 3.1 ดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นลำดับ ขั้นตอนตามแผนการจัดกิจกรรมที่กำหนดไว้ และ ข้อ 4.2 วัดและประเมินผลหลากหลายและได้ สอดคล้องกับจุดประสงค์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 รองลงมา คือ ข้อ 3.2 สามารถแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุด คือ ข้อ 1.3 ใช้ถามกระตุ้นให้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยได้แสดงความคิดเห็น และข้อ 2.1 เนื้อหาที่ให้ความรู้ผู้ปกครอง เด็กปฐมวัยถูกต้อง ชัดเจน ตรงกับจุดประสงค์ของ แผนการจัดกิจกรรมที่วางไว้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 จากคะแนนเต็ม 5 สอดคล้องกับ สำนัก

ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพนักศึกษา (2561) อธิบายว่า ภารกิจที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา ในการพัฒนาศักยภาพนิสิต นักศึกษาและงาน ด้านกิจการนิสิตนักศึกษา เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพและสมรรถนะ ในการแข่งขันทั้งตลาดแรงงาน ในประเทศและต่าง ประเทศได้ รวมไปถึง การดำเนินการพัฒนาทักษะ ที่จำเป็นต่อ การดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 มีการ กำหนดนโยบาย และแนวทางของการบูรณาการ ทักษะทางวิชาชีพ (Hard Skills) ทักษะคน และทาง สังคม (Soft Skills) เพื่อพัฒนานิสิต ซึ่งสอดคล้อง กับ วิจารณ์ วานิช (2555) อธิบายว่า แนวทางการ สอนนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ครูต้องสอนน้อย เรียนมาก (Teach Less, Learn More) ครูสอน น้อยลง แต่หันไปทำหน้าที่ออกแบบการเรียนรู้ ชักชวนนักเรียนทบทวน ว่าในแต่ละกิจกรรม ของ การเรียนรู้ นักเรียน ได้เรียนรู้อะไร และอยากเรียนรู้ อะไรเพิ่มอีก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กมล ชนุก กำเนิดนุก (2551) ศึกษาและเปรียบเทียบ การพัฒนาศักยภาพตนเองของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร ประจำปีการศึกษา 2550 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 600 คน โดยแบ่งตามกลุ่ม สาขาวิชา พบว่า นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัย นเรศวร ประจำปีการศึกษา 2550 มีการพัฒนา ด้านการพัฒนาความสามารถ ด้านการพัฒนา อารมณ์ ด้านการพัฒนา ความเป็นตัวของตัวเอง ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้าน การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ และด้านการพัฒนา เป้าหมายในชีวิต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาศักยภาพตนเองของ นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร ประจำปีการ ศึกษา 2550 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่.05 มหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมและการพัฒนานิสิต ใน ด้านการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ควรสร้าง เอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยที่

ชัดเจน และมีแนวทางที่สอดคล้องกับ อัตลักษณ์ ของมหาวิทยาลัย และสอดคล้องกับผลการศึกษา ของอาณัติ แพทย์วังษ์ (2550) ศึกษาแนวทางการ พัฒนานิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ใน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษาชมรม และ นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ของสถาบันอุดมศึกษา ใน กรุงเทพมหานคร จำนวน 485 คน พบว่า แนวทาง การพัฒนานิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาใน กรุงเทพมหานคร สำหรับ ผู้บริการ คือ 1) กำหนด ให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในรูปแบบบังคับ ทุกสถาบัน เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาได้รับการพัฒนา ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ให้ความสำคัญ ในการสนับสนุนงบประมาณจัดโครงการให้เพียงพอ ต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา 3) ควรประชุมปรึกษาร่วมกับอาจารย์ฝ่ายกิจการ นิสิตนักศึกษา เพื่อหาแนวทางการจัดกิจกรรมใน รูปแบบใหม่ที่ทันสมัย เพื่อจูงใจให้นิสิต นักศึกษา เข้าร่วมโครงการเพื่อพัฒนาตนเอง

2. ผลการพัฒนานิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ใน การให้ความรู้ผู้ปกครอง เด็กปฐมวัย เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ ชุดกิจกรรมหนังสือนิทานพื้นบ้านอีสาน ฮีตสิบสองคองสิบสี่แตกต่างกันี่นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05 ซึ่งนิตินี้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากการสังเกตและวัดผลการพัฒนานิสิตตั้งแต่ก่อนการ ทดลองจนถึงสัปดาห์สุดท้ายของการทดลองการ วิจัย ซึ่งนิตินี้จะได้รับการพัฒนาทั้งการใช้ภาษาใน การพูดสื่อสาร บุคลิกภาพ ทั้งท่าทาง สีหน้า แววตา การวางตัว และการปรับตัวทางสังคมที่มีบุคคล แตกต่างกัน และมีความหลากหลายวัย ทั้งเด็ก ปฐมวัย ผู้ปกครองที่เป็นวัยรุ่นและผู้ใหญ่ ส่งผล ให้ นิสิตมีความเชื่อมั่นในตนเอง พัฒนาตนเองทั้ง ความรู้ทางวิชาการ วิชาคน และสามารถให้ความ รู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยได้ตามเป้าหมาย ที่วางไว้

สอดคล้องกับ Essa (2011) อธิบายว่า วิธีการที่ ดีที่สุดที่จะช่วยให้ครุมีปฏิสัมพันธ์และเห็นสภาพ แวดล้อมของครอบครัวเด็ก และเข้าใจในพฤติกรรม ต่าง ๆ ของเด็กชั้น นั้นคือ วิธีการเยี่ยมบ้านเด็ก ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ครูจะต้องออกไปเยี่ยมบ้านของ เด็ก เพื่อจะได้เป็นการสื่อสารข้อมูลเด็ก การสร้าง ปฏิสัมพันธ์เชิงบวกแก่กัน และการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างครูกับผู้ปกครองเด็ก และ บุคคล ในครอบครัวของเด็ก และจะเป็นประโยชน์ มากยิ่งขึ้นเมื่อครูนำข้อมูลทั้งหมด ที่ได้จากการไป เยี่ยมบ้านเด็กมาใช้ในการวางแผน ออกแบบ แก้ไข และพัฒนาเด็กต่อไป และสอดคล้องกับผลการ ศึกษาของวรรณิษา หาคุณ (2563) เพื่อศึกษา และพัฒนารูปแบบ การให้ความรู้ผู้ปกครองของ เด็กปฐมวัย ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางให้ ผู้ปกครอง ได้นำไปปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ปฐมวัย ที่มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ประชากรและ กลุ่ม ตัวอย่าง ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 1-2 อายุ 3-6 ปี โรงเรียนบ้านวังบัวสามัคคีวิทยา อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ได้รูปแบบ การให้ความรู้ผู้ปกครอง ดังนี้ ชั้นที่ 1) ศึกษาข้อมูล พื้นฐาน ชั้นที่ 2) การพัฒนารูปแบบ ได้วิธีการให้ ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย 2 วิธี ได้แก่ การให้ ความรู้แบบรายบุคคล/ครอบครัว ด้วยวิธีการเยี่ยม บ้าน และการให้ความรู้แบบกลุ่มใหญ่ ด้วยวิธีการ อบรม ชั้นที่ 3) การให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ชั้นที่ 4) การติดตามผล โดยผู้ปกครองได้ประเมิน ความพึงพอใจต่อ การให้ความรู้ มีคะแนนเฉลี่ย รวมเท่ากับ 4.12 จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน อยู่ใน ระดับดีมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ กฤษณา สมะวรรณนะ และคณะ (2554) ศึกษา การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้ปกครองในการจัด กิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ของ เด็ก ปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 กลุ่ม ตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยอายุระหว่าง

3-5 ปี ในเขตจังหวัดมหาสารคาม พบว่า สภาพปัญหา และความต้องการจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เด็กปฐมวัยของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับ คือ กิจกรรมนิทาน กิจกรรมเพลง/ดนตรี/การเคลื่อนไหวตามจังหวะ กิจกรรมศิลปะ กิจกรรม การเล่นเกมของเล่น กิจกรรมการละเล่น/การเล่นกลางแจ้ง กิจกรรมการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ กิจกรรม การใช้แบบฝึกทักษะและกิจกรรมเกมคอมพิวเตอร์ ซึ่งหลักสูตรที่ใช้อบรมมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผู้ปกครองที่เข้าร่วม การฝึกอบรมมีความพึงพอใจเป็นส่วนใหญ่ อยู่ในระดับดี และดีมากตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.44-3.87 และ 4.65-4.54 ผู้ปกครอง ที่ผ่านการเข้าฝึกอบรมนำความรู้ทั้งด้านทฤษฎี และด้านปฏิบัติไปจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับลูกที่บ้าน ผลปรากฏ ดังนี้ 1) ผู้ปกครอง สามารถจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ เด็กปฐมวัย อยู่ในระดับดี ทุกหัวข้อ มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.45-4.05 แสดงว่า พ่อแม่/ผู้ปกครองสามารถจัดกิจกรรมได้ในระดับดี 2) พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ 3 ครั้ง พบว่าพฤติกรรมสูงขึ้นทุกกิจกรรม 3) ความสนใจทำกิจกรรมของลูกที่มีระดับมาก ได้แก่ กิจกรรมนิทาน เพลง/ดนตรี/เคลื่อนไหวการเล่นของเล่น และกิจกรรมเกมคอมพิวเตอร์ กิจกรรม ที่ทำให้เด็กสนุกมาก ได้แก่ กิจกรรมเพลง/ดนตรี/เคลื่อนไหว และการเล่นเกมของเล่น ส่วนกิจกรรมที่เด็กให้ความร่วมมือทำกิจกรรมได้ดีมาก ได้แก่ กิจกรรมนิทาน การเล่นของเล่น การละเล่น/กิจกรรมกลางแจ้ง และการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ด้าน

3. ความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการให้ความรู้ของนิสิตสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่องการส่งเสริมภาษาและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้ชุดกิจกรรมหนังสือนิทาน

พื้นบ้านอีสาน ฮีตสิบสองคองสิบสี่ ความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยต่อการให้ความรู้ของนิสิตมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 จากคะแนนเต็ม 5 โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมมีความหลากหลาย และน่าสนใจ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 รองลงมาคือ ด้านสื่อการสอนเพียงพอ และมีความปลอดภัยในการใช้ และด้านเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และควรส่งเสริมให้โรงเรียน/ชุมชนอื่นได้ปฏิบัติ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 นิสิตมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในการให้ความรู้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย โดยลงพื้นที่ไปที่บ้านผู้ปกครอง เด็กปฐมวัย มีการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งนิสิต ผู้ปกครอง และเด็กปฐมวัย นิสิตได้เรียนรู้กระบวนการให้ความรู้ผู้ปกครองตั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่การให้ความรู้ การสร้างความคุ้นเคยกัน ฝึกการใช้ภาษาในการพูดสื่อสารอย่างเหมาะสมในสถานการณ์การให้ความรู้ผู้ปกครองที่มีความแตกต่างจากการสอนเด็กปฐมวัยในชั้นเรียนปกติที่นิสิตเคยไปทดลองจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็ก รวมไปถึงการเรียนรู้การวัดและการประเมินผลแบบเป็นทางการจากการใช้แบบประเมินความพึงพอใจ และแบบไม่เป็นทางการโดยใช้การสังเกตคำพูด สีหน้า แววตา ท่าทาง ของผู้ปกครองที่รับการจัดกิจกรรมการให้ความรู้ และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับผู้ปกครองเด็กปฐมวัยด้วยการลงพื้นที่ไปในท้องถิ่นที่เป็นสถานที่จริง เรียนรู้ภาษา วัฒนธรรม การดำเนินชีวิตประจำวัน สภาพแวดล้อม และความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของครอบครัว และชุมชน เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงที่ได้มีประสบการณ์ตรงที่เกิดคุณค่า มีความหมาย ต่อนิสิตและผู้ปกครอง เด็กปฐมวัย ซึ่งพบว่าผู้ปกครองเด็กปฐมวัยให้ความร่วมมือในทุกๆ กิจกรรมเป็นอย่างดี มีการต่อยอดกิจกรรมและปฏิบัติ ตามแผนการจัดกิจกรรม ที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันจนบรรลุตามเป้าหมาย อีกทั้งผู้ปกครองยังเล็งเห็นคุณค่าของการ สืบสาน ถ่ายทอด และสร้างองค์ความรู้ร่วมกันเกี่ยวกับประเพณีอีสานฮีตสิบสอง

คอนสลิบส์ที่ได้ถูกถ่ายทอดผ่านนิทาน และกิจกรรม ที่ได้ ทำร่วมกัน ซึ่งเป็นความรู้ที่ผู้ปกครองมีอยู่แล้ว และนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอยู่แล้ว เป็นวัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่นที่คุ้นเคย เมื่อ มีนิตตรุ่นใหม่ มาให้ความสนใจนำความรู้ดังกล่าว มาถ่ายทอดต่อ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จึงเกิด ความภาคภูมิใจ พร้อมที่จะให้ความรู้ที่มี และแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร ให้ความร่วมมือ ในการดำเนินกิจกรรม ชักชวน และพาเด็กปฐมวัย ที่เป็นบุตรหลานในครอบครัวได้มาทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งผลให้การค้นคว้าวิจัยบรรลุเป้าหมายตาม จุดประสงค์ที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Essa (2011) อธิบายว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองคอย สนับสนุน ส่งเสริม อำนวยความสะดวกในเรื่อง ต่าง ๆ แก่เด็ก การสื่อสารกับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ควรเป็นการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกในการสื่อสารไป ถึงผู้ปกครองเด็กปฐมวัย แนะนำ ให้คำปรึกษา และ สื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยแก่กันและกัน จะ ทำให้เราได้ข้อมูลเด็กเมื่ออยู่ที่บ้านจากผู้ปกครอง และผู้ปกครองก็จะได้ข้อมูลเด็กเมื่ออยู่ที่โรงเรียน ซึ่งจะ ทำให้ ได้ข้อมูลเด็กรายบุคคลมากขึ้น เพื่อนำ ไปใช้ในโปรแกรมการพัฒนาเด็กร่วมกับผู้ปกครอง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Landry (2014) ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองกับการเรียนรู้ของเด็ก ปฐมวัย จากการศึกษาวิจัย พบว่า นอกจากเด็ก ได้ เรียนรู้จากโรงเรียนแล้ว เมื่อเด็กกลับบ้านผู้ปกครอง จึงเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับ เด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในการเล่นและการเรียนรู้ให้กับเด็ก เพื่อพัฒนาเด็กให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ

และสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ Kelesidou และ คณะ (2016) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครอง เด็กปฐมวัยต่อศูนย์รับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ ความพึงพอใจในการสื่อสารของครูกับผู้ปกครองและการ ให้บริการของศูนย์ รับเลี้ยงเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็น ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน และมีเด็กปฐมวัยที่อยู่ในศูนย์รับเลี้ยงเด็กทั้งของภาค รัฐและเอกชน พบว่า ระดับการศึกษา และความ พึงพอใจในการสื่อสารของครูกับผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับความเชื่อของผู้ปกครอง กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาที่สูง จะมีระดับความ พึงพอใจต่อศูนย์รับเลี้ยงเด็กลดกว่าผู้ปกครอง ที่มีระดับการศึกษาระดับต่ำ ซึ่งจากผลการวิจัย ดังกล่าวนำไปสู่การค้นคว้า หาแนวทางในการแก้ไข ปัญหาดังกล่าว เพื่อให้ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ ต่อการบริหารจัดการ ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานิสิต ในการให้ความรู้ผู้ปกครอง เด็กปฐมวัยด้วยนวัตกรรม หรือวิธีการอื่น ๆ นอกจากการใช้ชุดกิจกรรมนิทาน พื้นบ้านอีสาน
2. ควรศึกษาความต้องการของผู้ปกครอง หรือชุมชนด้วยว่าต้องการได้รับความรู้ในเรื่องอะไร อีกบ้างในการพัฒนา เด็กปฐมวัย
3. ควรส่งเสริมให้โรงเรียนต่าง ๆ มีกิจกรรม และโครงการให้ความรู้ผู้ปกครอง เด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

เอกสารอ้างอิง

กมลชนก กำเนิดนก. (2551). *การพัฒนาศักยภาพตนเองของนิตปฏิบัติปริญาตรี มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ (รายงานผลการวิจัย)*. พิษณุโลก: กองกิจการนิต มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.

- กฤษณา สมะวรรณนะ มนต์ชัย เทียนทอง พิสิฐ เมธาภัทร และไพโรจน์ สติรยากร. (2554). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 5(3): 95-104.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เบรน-เบส บุ๊คส์.
- วรรณิษา หาคูณ. (2561). *เอกสารประกอบการสอน 0561 201 ภาษาไทยและการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย (Thai Language and Literacy for Young Children)*. ม.ป.ท.
- วรรณิษา หาคูณ. (2563). การพัฒนารูปแบบการให้ความรู้ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย: I กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านวังบัวสามัคคีวิทยา อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 14(2): 210-225.
- วิจารณ์ วานิช. (2555). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดสี-สกฤษดีวงศ์.
- สุริยา ฮ่องเสนาะ. (2558). *การศึกษาเด็กปฐมวัยหัวใจสำคัญของการศึกษา*. สืบค้น 20 มิถุนายน 2560 จาก <http://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2558/hi2558-082.pdf>
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา. (2561). *ยุทธศาสตร์การพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (พ.ศ. 2560-2564)*. สืบค้น 5 พฤษภาคม 2563 จาก http://old.rmutto.ac.th/rmuttonews/attachment/TR3332_235442.pdf
- อาณัติ แพทย์วงษ์. (2550). *ศึกษาแนวทางการพัฒนานิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Beckley, P. (2012). *Learning in Early Childhood*. London: SAGE.
- Essa, L. E. (2011). *Introduction to Early Childhood Education*. 6th. Australia:
- Kelesidou, S., Chatzikou, M., Tsaimagka, E., Koutra, E., Abakoumkin, G. & Tseliou, E. (2016). The role of parents' educational level and centre type in parent satisfaction with early childhood care centres: a study in Greece. *European Early Childhood Education Research Journal*. (n.d.), 1-16. Retrieved June 11, 2017, from <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1350293X.2016.1203570?scroll=top&needAccess=true>.
- Landry, H., S. (2014). *The role of parents in early childhood learning*. Retrieved June 11, 2017, from <http://www.child-encyclopedia.com/parenting-skills/according-experts/role-parents-early-childhood-learning>.
- Tried, L. (2016). *The Early years handbook for students and practitioners: an essential guide for the foundation degree and levels 4 and 5*. London: Routledg.

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ของครูในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

The development of competencies in learning management By using the (PDCA) circuit quality management principles of teachers in the Sri Buddhadhamma Group Schools under Samut Prakan primary educational service area office 1

วารี สรสัมฤทธิ์¹, นันทิยา น้อยจันทร์²

Waree Sonsumrid¹, Nuntiya Noichun²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง(PDCA) ของครูในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำนวน 234 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้องกับค่า(IOC) และความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ.815 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$)

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง (PDCA) เรื่องการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวม 1) PLAN มีการประชุมวางแผน วิเคราะห์ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน เก็บข้อมูล แต่งตั้งให้มีฝ่ายรับผิดชอบ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน 2) DO โรงเรียนจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เพื่อพัฒนาการจัดการเรียน

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹ Graduate student Master of Education. Educational Administration Program, Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University

² Lecturer of Educational Administration Program, Faculty of Education Suan Sunandha Rajabhat University

การสอน 3) CHECK โรงเรียนมีการจัดทำตารางนิเทศน์การจัดการเรียนการสอน มีการนิเทศน์ติดตามจากฝ่ายผู้บริหาร สร้างขวัญและกำลังใจ 4) ACT โรงเรียนให้นักเรียนและครูร่วมกันประเมินสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: สมรรถนะ, แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this study were: 1) To study the level of competency in learning management of teachers in the Sri Buddhadhamma Group schools Under the Office of Samut Prakan Primary Educational Service Area 1, 2) To develop the competency in learning management of teachers in the Sri Buddhadhamma Group School Under the Office of Samut Prakan Primary Educational Service Area 1, using the principle of quality management of PDCA circuit.

The sample group used in this research was the administrators and teachers in the Sri Buddhadhamma Group schools. Under the Office of Samut Prakan Primary Educational Service Area 1, 234 persons Tools for data collection The questionnaire was a 5-level estimation scale questionnaire with a conformity value (IOC) and a whole confidence of 0.815 and an interview. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The findings indicated that

1. Competency in Learning Management of Teachers in Schools of Sri Buddhadhamma Group Under the Office of Samut Prakan Primary Educational Service Area 1, the overall is in a high level And each aspect was at a high level ($\bar{X}=4.39$)

2. The development of competency in learning management regarding the use and development by using the principles of quality management for deming PDCA circuits of innovative media technology for learning management. Overall, 1) PLAN. Executives should have planning meetings. Analyze problems using teaching and learning media, collect data, appoint responsible parties Clearly define duties and responsibilities. 2) DO Schools provide materials for the development of teaching and learning management. 3) CHECK School has a schedule for teaching and teaching management. There is a follow-up preaching from the management. Build morale 4) ACT Schools should allow students and teachers to assess teaching and learning media. In order to ensure effective teaching and learning management.

Keywords: Competencies, guidelines for developing competencies in learning management

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงกว่าช่วงที่ผ่านมา ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-10 สังคมไทยได้เผชิญเหตุหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม จนถึงระดับประเทศ ซึ่งได้มีส่วนเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทย สามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ทุกภาคส่วนในสังคมไทย เห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาประเทศ สู่ความสมดุลและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

การพัฒนามนุษย์ ถือเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารจัดการองค์กรสมัยใหม่ โดยที่องค์กรจะต้องมีกรอบแนวทางการพัฒนาความรู้ พัฒนาทักษะ และพัฒนาทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ประสบความสำเร็จการพัฒนาหรือวิธีการพัฒนาถือเป็นวิธีการที่ใช้ในการสื่อสารหรือถ่ายทอดความรู้ความคิดเห็นข้อเท็จจริงประสบการณ์หรือข้อมูลต่างๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของบุคลากรได้อย่างดี ซึ่งการพัฒนา มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการฝึกอบรม ด้านการพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understanding) ทักษะ (Skill) ทัศนคติ (Attitude) และพฤติกรรม

(Behavior) อันเหมาะสมจนสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติ การปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามความมุ่งหมายดังกล่าว ครูจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ กล่าวไว้ว่าการพัฒนาศักยภาพครูถือเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะพัฒนาให้เป็นครูมืออาชีพ การวิเคราะห์ครูในด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับพิจารณาสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาศักยภาพครูให้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการสามารถปฏิบัติหน้าที่โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ อาศัยความร่วมมือของครูแกนนำครูต้นแบบและสถาบันการศึกษาชั้นสูง รวมทั้งชมรมวิชาชีพซึ่งจะช่วยพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

ก.ค.ศ. ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาโดยให้เหตุผลว่า โดยที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มาตรา 79 บัญญัติให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา และมีหน้าที่พัฒนาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ที่เหมาะสมในอันที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความก้าวหน้าแก่ราชการ ซึ่ง ก.ค.ศ. กำหนดดังนี้

1) ผู้บังคับบัญชาทุกคน ทุกระดับมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และได้มาตรฐานถือว่าการปฏิบัติงานและการเรียนรู้เป็นเรื่องเดียวกันจำเป็นต้องพัฒนาตลอดเวลาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีหน้าที่ต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการและด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้บังคับบัญชานำผลการพัฒนาไปใช้เป็นส่วนสำคัญในการพิจารณาประเมินการบริหารทรัพยากรบุคคล เช่น การเลื่อนขั้นเงินเดือน การเปลี่ยนตำแหน่งหรือสายงาน การเลื่อนวิทยฐานะ การยกย่องเชิดชูเกียรติ 2) ผู้บังคับบัญชาทุกคน ทุกระดับต้องพัฒนาตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาหน่วยงานการศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และพัฒนาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ และมีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ความรับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความก้าวหน้าแก่ราชการนำไปสู่การพัฒนาครูที่เป็นหัวใจของการขับเคลื่อนที่สู่การปฏิรูปการศึกษาซึ่งข้าราชการครูต้องมีความรู้ ความเข้าใจและต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถมีคุณธรรม จริยธรรมและมีสมรรถนะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตต่อไป (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

สมรรถนะเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมหรือพฤติกรรมที่ดีที่ทำให้บุคลากร ปฏิบัติงานได้ผลงานที่โดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ ซึ่งคุณลักษณะที่ดีเป็นการแสดงออกของคน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Abilities) และคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ ลักษณะนิสัย (Trait) หรือชาวบ้านเรียกว่าสันดาน แรงจูงใจ (Motive) บุคลิกภาพ (Personality) ภาพลักษณ์ของตนเอง (Self-image) บทบาทที่

แสดงออกในสังคม (Social Role) ที่ทำให้บุคคลปฏิบัติงานได้สำเร็จ และบรรลุผลสำเร็จ มากกว่าเพื่อนร่วมงานคนอื่น ๆ ใน สถานการณ์ที่หลากหลายกว่าและได้ผลงานที่ดีกว่าผู้อื่น ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ได้ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีหลักการบริหารคุณภาพวงจรเต็มมิ่ง PDCA เข้ามามีบทบาท ดังนี้ Plan การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการดำเนินงาน Do การปฏิบัติเป็นการนำแผนที่วางไว้มาดำเนินการ Check การตรวจสอบ เป็นการกำกับ ติดตามผล และ Act การปรับปรุงแก้ไข เป็นการหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน (กิตติศักดิ์ ร่อนแก้ว, 2552)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เป็นหน่วยงานในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนในกำกับดูแลทั้งสิ้น 72 โรงเรียน และมีครูในกำกับดูแล จำนวน 2008 คน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีแนวโน้มลดลงและอยู่ในขั้นที่ไม่น่าพอใจ ซึ่งอาจมีสาเหตุหลายประการ รวมทั้งการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดีเท่าที่ควร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จึงมีเป้าหมายในการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญกับพื้นฐานและศักยภาพของผู้เรียน และบุคลากรทุกคนควรได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติ

งาน จึงได้มีการแบ่งกลุ่มโรงเรียนเพื่อสะดวกในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียน โดยกลุ่มศรีพุทธประกอบด้วย สมาชิกทั้งหมด 9 โรงเรียน โดยพันธกิจและเป้าประสงค์ของกลุ่ม อีกประการหนึ่งก็เพื่อมุ่งส่งเสริมครูและบุคลากรให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ แต่การพัฒนาบุคลากรก็ยังประสบปัญหาและอุปสรรคอยู่หลายประการ เช่น มีการอบรมซ้ำตัวบุคคล ครูไม่ได้นำความรู้จากการอบรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควร และที่สำคัญ คือ การพัฒนาบุคลากรไม่ตรงตามความต้องการ นอกจากนี้ครูมีงานพิเศษอื่น ๆ นอกเหนือจากงานสอนมาก ทำให้ไม่มีเวลาพัฒนาด้านวิชาการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1, 2562) ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ไม่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ จึงมีความจำเป็นที่ครูต้องมีการพัฒนาตนเอง

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว จึงสนใจที่จะพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ของครูในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เพื่อจะได้เป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู ในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ของครูในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธ จำนวน 9 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 564 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในปีการศึกษา 2562 ตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970: 607-608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารเป็นการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 5 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบก่อนนำไปวิเคราะห์ตัวแปรสังเกต (Observe Variable) เพื่อพัฒนาเป็นแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับดังกล่าวนี้ไปทำการทดสอบความเชื่อมั่นจากกลุ่มประชากร ที่มีได้เป็นกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยจำนวน 30 คน ผลทดสอบความเชื่อตามแบบของ Cronbach's Alpha Coefficient มีผล Alpha ทั้งฉบับได้เท่ากับ.815 และสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบขั้นตอนของทางบัณฑิตวิทยาลัย โดยการแจกและเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 234 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์อีก 5 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อสร้างแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถอธิบายได้ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

มีการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เทคนิคการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเพศส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 83.30 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 16.70 อายุส่วนใหญ่ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.90 รองลงมาคือ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.10 รองลงมาคือ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.50 และน้อยที่สุดคืออายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.50 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 63.70 และปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 36.30 ตำแหน่งปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นครูคิดเป็นร้อยละ 97.90 และรองผู้อำนวยการสถานศึกษาคิดเป็นร้อยละ 2.10 ประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.00 รองลงมา คือ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.60 รองลงมา คือ 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.60 และสุดท้ายคือมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.00

2. สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู

ในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$, S.D.=.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.46$, S.D.=.33) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.44$, S.D.=.31) ด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.37$, S.D.=.28) และการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.29$, S.D.=.25)

3. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เรื่องการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการบริหารคุณภาพวงจรมะเดมมิ่ง (PDCA) โดยภาพรวม

3.1 PLAN ผู้บริหารควรมีการประชุมวางแผน วิเคราะห์ปัญหาการใช้สื่อการเรียนการสอน เก็บข้อมูล แต่งตั้งให้มีฝ่ายรับผิดชอบ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน และต้องทราบเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน จะสามารถวัดและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.2 DO โรงเรียนควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย ควรมีการติดตั้งสมาร์ททีวีทุกระดับชั้น รวมถึงระบบอินเทอร์เน็ตภายในโรงเรียน คุณครูควรจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) หรือการนำเสนอด้วยคอมพิวเตอร์ (Computer presentation) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนดูย้อนหลังได้ตลอดเวลาทางโรงเรียนควรส่งคุณครูไปอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดทำสื่อ การดูแลรักษาสื่อและเปิดโอกาสให้คุณครูนำเทคโนโลยีมาขยายขอบเขตความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และเปิดโลกทัศน์ทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3 CHECK โรงเรียนควรมีการจัดทำตารางนิเทศน์การจัดการเรียนการสอน มีการนิเทศน์ติดตามจากฝ่ายผู้บริหารทุก ๆ เดือน และมีการลงทะเบียนนิเทศน์สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีในการเรียน

การสอนทุกครั้ง ควรเปิดโอกาสให้คุณครูมีส่วนร่วมในการนิเทศน์สื่อการเรียนรู้ของกลุ่มสาระฯ อื่นๆ ควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจ ทดสอบความรู้ของครูในด้านการพัฒนาความรู้ของตนเองโดยการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ควรมีการทดสอบการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) หรือการนำเสนอด้วยคอมพิวเตอร์ (Computer presentation) นำเทคโนโลยีมาขยายขอบเขตความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและโลกทัศน์ทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4. ACT โรงเรียนควรให้นักเรียนและครูร่วมกันประเมินสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการประเมินการสร้างนวัตกรรมสื่อนวัตกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ของตนเองโดยการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) หรือการนำเสนอด้วยคอมพิวเตอร์ (Computer presentation) นำเทคโนโลยีมาขยายขอบเขตความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และโลกทัศน์ทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากการศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการครูได้ถูกฝึกฝนและพัฒนาตัวเองอยู่เสมอในด้านความรู้ ทักษะ ความกระตือรือร้นในทุกๆ ด้านจึงทำให้คุณครูในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ

เขต 1 มีสมรรถนะอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พาร์รี่ (Parry, 1997) ได้ให้ความหมายของสมรรถนะว่าหมายถึง กลุ่มของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Attributes) ที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งมีผลกระทบ ต่องานหลักของตำแหน่งงานหนึ่งๆ มีความสามารถวัดผลเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างได้โดยผ่านการอบรมและการพัฒนาและยังสอดคล้องกับ พลสันท์ โพธิ์ศรีทอง (2553: 22) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม หรือพฤติกรรมของคนเกิดจากความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Abilities) และคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ ลักษณะนิสัย (Trait) หรือชาวบ้านเรียกว่าสันดาน แรงจูงใจ (Motive) บุคลิกภาพ (Personality) ภาพลักษณ์ของตนเอง (Self-image) บทบาทที่แสดงออกในสังคม (Social Role) ที่ทำให้บุคคลปฏิบัติงานได้สำเร็จ และบรรลุผลสำเร็จ หรือผลสัมฤทธิ์ขององค์การในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชรอยวรรณ ประเสริฐผล (2556) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือองค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา องค์ประกอบที่ 2 วิธีการความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา องค์ประกอบที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของ

ครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาพบว่า ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักการบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ซึ่งจากการใช้หลัก PDCD กล่าวคือการบริหารงาน มีขั้นตอนการวางแผน (Plan) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) และขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข (Act) ชัดเจน โดยสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เรื่องการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ต่ำกว่าด้านอื่นอาจเป็นเพราะ 1) นักเรียนใน 1 ห้องเรียนมีจำนวนมากเกินไป คุณครูไม่สามารถควบคุมดูแลได้ทั่วถึง 2) อินเทอร์เน็ตในโรงเรียนยังไม่ทั่วถึงกับนักเรียนทุกคน ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีการประชุมวางแผนให้คุณครูได้ใช้เทคโนโลยีได้เต็มที่ ให้ครูสร้างสื่อ นวัตกรรมทุกภาคเรียน และนำไปใช้กับนักเรียนทุกระดับชั้นโดยการติดตั้งสมาร์ตทีวีทุกระดับชั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวซึ่งสอดคล้องกับชฎ์ณัฐฎาฎามมีศรี (2552) PDCA (Plan-Do-Check-Act) เกิดมาจากนักสถิติชาวอเมริกันท่านหนึ่งคือ Dr. William Edwards Deming ว่าแนวคิดของการพัฒนาคุณภาพงานขั้นพื้นฐาน เป็นการกำหนดขั้นตอนการทำงานเพื่อสร้าง ระบบการผลิตให้สินค้ามีคุณภาพดี การให้บริการที่ดี หรือทำให้กระบวนการทำงานเป็นไปอย่างมีระบบโดยใช้ได้กับทุก ๆ สาขาวิชาชีพแม้กระทั่งการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์และได้ดัดแปลงให้เข้ากับวงจรการบริหารงาน คือขั้นตอน การวางแผน (Plan) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Do) ขั้นตอนการ ตรวจสอบ (Check) และขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข (Act)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษพบว่า สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มศรีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน และจัดหาวัสดุ ประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนมาบริการอำนวยความสะดวกแก่ครู นอกจากนี้ต้องส่งเสริมให้ครูได้มีการคิดค้นและผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ ให้ทันต่อโลก ในยุคปัจจุบัน เพื่อให้สื่อมีความทันสมัยมากขึ้น รวมทั้งควบคุมกำกับให้ครูได้ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพิ่มมากยิ่งขึ้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ควรมีการอบรมและสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูทุก ๆ ภาคเรียน

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ควรนิเทศ กำกับติดตาม และมีการประเมินผลสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูทุก ๆ ภาคเรียนอย่างใกล้ชิดจริงจัง และสม่ำเสมอ

1.4 ผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรที่ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อก่อให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงาน อย่างเต็มกำลังความสามารถ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

2.2 ควรมีการศึกษาการใช้หลัก PDCA ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะของ

ครูในการจัดการเรียนรู้ของครูในสังกัดอื่น ๆ

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้หลัก PDCA ไปใช้กับด้านอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *แผนการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ครูและบุคลากรทางการศึกษา หลากหลายแนวทางตามข้อเสนอของคณะกรรมการสภาการศึกษา พ.ศ.2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- กิตติศักดิ์ ร่อนแก้ว. (2552). *การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารศึกษาในการบริหารสถานศึกษากองทัพบก. ปรียญานีพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จารุวรรณ เพียรบุญ. (2554). *การศึกษาสมรรถนะการบริหารจัดการห้องเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขต ยานนาวา กรุงเทพมหานคร. ปรียญานีพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จตุพล หาญดี. (2555). *การพัฒนาบุคลากรด้านการ ประเมินผลผู้เรียน โรงเรียนท่าลาด อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา*.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). *การศึกษาสมรรถนะและการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาลาดพูนเขต 2. การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย*.
- บุญสอน ประถมวงศ์. (2556). *ความต้องการพัฒนาตนเอง ของครูโรงเรียนแม่สะเรียง “บริหารศึกษา” อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา การศึกษา มหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- สำนักงานงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). *แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตร.
- สนธยา พรหมกิ่งแก้ว. (2557). *การใช้การศึกษานอกสถานที่เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และเจตคติที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อาริสา ทองทวี. (2553). *สมรรถนะประจำสายงานของข้าราชการครูสายงานการสอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1*. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เอกสิทธิ์ ชนินทรภูมิ. (2554). *สมรรถนะครูกับการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสาธิตในจังหวัดนครปฐม*. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- อำนวยการ เถาตระกูล. (2551). *คู่มือการเขียนแผนการสอน การเรียนรู้มุ่งเน้นสมรรถนะอาชีพเล่ม 1*. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ.

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร The Purposeful Characteristics of the 21ST Century School Administrators of Affiliated Schools Bangkok Primary Educational Service Area Office

ชนิดา สรสัมฤทธิ์¹, นันทิยา น้อยจันทร์²
Chanida Sonsumrid¹, Nuntiya Noichun²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนก วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 327 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .981 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.51$, $S.D.=.15$)
2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา ไม่แตกต่างกัน
3. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษา ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.05

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์, เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹ Graduate student Master of Education, Educational Administration Program, Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University

² Lecturer of Educational Administration Program, Faculty of Education Suan Sunandha Rajabhat University

Abstract

The purposes of this study were: 1) To study the desirable characteristics of school administrators in the 21st century of schools under the Office of Bangkok Primary Education Service Area 1.2) To compare the desirable characteristics of school administrators in the 21st century Of schools under Classified by gender, educational background, work experience and school size. The sample group used in this research was 327 teachers in schools under the Office of Bangkok Primary Education Service Area. By using questionnaires as tools for data collection and the statistics used in data analysis are frequency, percentage, mean. And standard deviation and

The findings indicated that

1. The desirable characteristics of School Administrators in the 21st Century Of schools under the Office of Bangkok Primary Education Service Area. The overall is in a high level. And each aspect was at a high level ($\bar{X}=4.51$, $SD=15$)

2. A comparison of the desirable characteristics of 21st century administrators of schools under the Primary Educational Service Area Office, Bangkok. Classified by educational background No different

3. Compare the desirable characteristics of executives in the 21st century Classified by work experience and school size The difference was statistically significant.05

Keywords: Desirable features, Compare the desirable characteristics of executives in the 21st century.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ ได้ก่อให้เกิดกระแสการตื่นตัวของครู อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทั้งหลายปรับเปลี่ยนไปสู่การจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นความรู้คู่คุณธรรมอย่างมีคุณภาพเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของคนไทยที่พึงปรารถนา การบริหารงานตามกรอบภารกิจของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ ดำเนินการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ของการศึกษาและความคาดหวังของ

สังคมทั้งนี้การจัดการศึกษาและพัฒนา การศึกษาในอนาคต ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักว่า การศึกษา มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการเตรียม ทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมสร้างอย่างสรรค์ จรรโลงสังคมให้น่าอยู่ พร้อมกับการรู้จักปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ไม่หลงไหลกับวัตถุนิยม จนเกิดปัญหาทางสังคมนานัปการ ดังนั้น การจัดการศึกษา หรือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติที่พึง ประสงค์ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สังคม ตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งความเป็นเลิศทางด้านคุณภาพการศึกษาควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับตัว ผู้เรียนนั้น จำเป็น

ต้องอาศัยคุณลักษณะของผู้บริหารการศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้บริหาร เปรียบเสมือนตัวจักรสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สามารถก้าวเข้าสู่โลกแห่งการแข่งขันรวมทั้งมีคุณธรรมประจำใจและคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างสงบสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549)

การบริหารสถานศึกษา คืองานในหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งจำแนกเป็นหมวดหมู่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะงาน ตามโครงสร้างของการจัดองค์กร ตามระบบการศึกษา และตามแนวคิดของนักบริหารการศึกษาแต่ละคน บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญ ต้องใช้ความเป็นหัวหน้าในการใช้อำนาจและตำแหน่งที่มีในการบริหารจัดการให้การศึกษากิจการของ สถานศึกษา ใต้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ผู้บริหารต้องมีความเป็นมืออาชีพ ผู้บริหารเปรียบเสมือนจอมทัพ สำคัญที่จะนำพาองค์กรให้ก้าวไปในกระแสแห่งการปฏิวัติรูปได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ผู้บริหาร ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางบริบทหลากหลายส่วนนั้น น่าจะเปรียบได้กับผู้บริหารมืออาชีพที่จะนำสถานศึกษาให้ บรรลุความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ โดยใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นผู้ที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาบริหารจัดการและดำเนินการ ให้ผู้เรียนทุกคนได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มุ่งมั่นในการที่จะจัดการศึกษาที่สมบูรณ์แบบ โดยให้เกิดผลในทุกมิติกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้นำไปสู่ ความเป็นสถานศึกษาที่สมบูรณ์ (จรูณี เก้าเอี้ยน, 2557)

คุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถทำให้การบริหารงานบรรลุผลสำเร็จตามต้องการและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่จะต้องมีคุณลักษณะที่โดดเด่น มีทักษะและบทบาทในการบริหาร การเปลี่ยนแปลงให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การใช้ ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อใช้ในการกำหนด ยุทธศาสตร์และนำไปสู่การปฏิบัติในอนาคตแล้ว นอกจากการปฏิบัติตนของผู้บริหาร ยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานรวมทั้งขวัญและกำลังใจของครูด้วยซึ่งสอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กล่าวว่า ผู้บริหาร ควรมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความคิดสร้างสรรค์ มีการสื่อสารที่ดี มีการคิดวิเคราะห์ และ ความเชื่อมั่นในตนเอง หากผู้บริหารมีคุณลักษณะและความสามารถที่เหมาะสม ก็จะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ร่วมงานในองค์กร ตลอดจนชุมชน และท้องถิ่น ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ (เต็มลิริ ทิพย์ชันทา, 2553) ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น สามารถผลักดันสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการ และเป็น แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ

คำถามวิจัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด
2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานของการวิจัย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 2,164 คน (กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร, 2562)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีกระบวนการพัฒนาแบบสอบถามจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบก่อนนำไปวิเคราะห์ตัวแปรสังเกต (Observe Variable) เพื่อพัฒนาเป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับดังกล่าวนี้ไปทำการทดสอบความเชื่อมั่นจากกลุ่มประชากร ที่มีได้เป็นกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยจำนวน 30 คน ผลทดสอบความเชื่อตามแบบของ Cronbach's Alpha Coefficient มีผล Alpha ทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.981

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบขั้นตอนของทางบัณฑิตวิทยาลัย โดยการแจกและเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างได้รับแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 327 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

มีการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติวิเคราะห์การทดสอบ ได้แก่ ค่าที่ (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 69.70 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 30.30 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 76.10 และ

ปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 23.90 ประสบการณ์ในการทำงานส่วน 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.90 รองลงมา คือ 0-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.30 และสุดท้ายคือมากกว่า 11 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.80

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	(S.D.)	แปลผล
1. ด้านความสร้างสรรค์	4.41	.24	มาก
2. ด้านการสื่อสาร	4.57	.25	มากที่สุด
3. ด้านการคิดวิเคราะห์	4.50	.21	มาก
4. ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.68	.25	มากที่สุด
5. ด้านความเชื่อมั่น	4.38	.27	มาก
รวม	4.51	.15	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$, S.D.=.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดอยู่ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ($\bar{X}=4.57$, S.D.=.25) ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=4.68$, S.D.=.25) รองลงมา คือ ด้านการคิดวิเคราะห์ ($\bar{X}=4.50$, S.D.=.21) ด้านความสร้างสรรค์ ($\bar{X}=4.41$, S.D.=.24) และด้านความเชื่อมั่น ($\bar{X}=4.38$, S.D.=.27) ตามลำดับ

3. เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยการทดสอบค่าที (t-test) พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครทั้งปริญญาตรีและปริญญาโท มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

ตาราง 2 เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ด้านที่	คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21	ปริญญาตรี N=249		ปริญญาโท N=78		t	sig
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านความสร้างสรรค์	4.42	0.24	4.39	0.24	0.80	0.74
2	ด้านสื่อสาร	4.57	0.25	4.55	0.25	0.75	0.19
3	ด้านคิดวิเคราะห์	4.50	0.21	4.49	0.23	0.84	0.78
4	ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.68	0.25	4.67	0.25	0.37	0.81
5	ด้านความเชื่อมั่น	4.38	0.27	4.36	0.27	0.57	0.48
	เฉลี่ย	4.51	0.14	4.49	0.16	1.11	0.47

จากตาราง 2 พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครทั้งปริญญาตรีและปริญญาโท มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ.05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

4. เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษา โดยการทดสอบ

ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) จากการทดสอบความแปรปรวนแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยสถิติ One-way ANOVA พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครจำแนกตามขนาดของสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติ.05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

ตาราง 3 เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกประสบการณ์ทำงาน

ความแปรปรวน	SS	df	Ms	F	sig
ระหว่างกลุ่ม	0.494	2	0.247	12.472	0.00 *
ภายในกลุ่ม	6.42	324	0.02		
รวม	6.914	326			

จากตาราง 3 การทดสอบความแปรปรวนแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยสถิติ One-way ANOVA พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ทำงานมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติ.05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

อภิปรายผล

จากการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการที่ผู้บริหารจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ ตลอดจนความสามารถในการติดต่อสื่อสารด้วยภาวะผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์เพื่อบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ นาคเจือ (2558) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ด้านความรู้

ความสามารถ และด้านความเป็นผู้นำ และผลการเปรียบเทียบ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านคุณธรรม จริยธรรม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05 ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่.05 แต่รายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่าทดสอบความแปรปรวนแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยสถิติ One-way ANOVA พบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครจำแนกขนาดของสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่แตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ มีนัยสำคัญทางสถิติ.05 ทั้งโดยรวมและรายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานจันทรานี สงวนนาม (2551: 51) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึงกระบวนการ ที่ผู้บริหารจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ ตลอดจนความสามารถในการ ติดต่อสื่อสารด้วยภาวะผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์เพื่อบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศศิทิพ ทิพโม (2552: 14) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากร วิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา ตั้งแต่การศึกษาปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษาที่ต่ำ กว่าปริญญา เป็นผู้ที่ใช้ศิลปะและวิธีการต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ด้วยความสามารถ เป็นผู้นำพา โรงเรียนให้บรรลุ

ความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ นาคเจือ (2558) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ด้านความรู้ ความสามารถ และด้านความเป็นผู้นำ และผลการเปรียบเทียบ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านคุณธรรม จริยธรรม แตกต่างอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05 ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามวุฒิทางการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05 แต่รายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อด้านอื่นๆ และหน่วยงานอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จรุณี แก้วเอี่ยม. (2557). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ*. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- จินดา พุ่มสกุล. (2553). *คุณลักษณะผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลพบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- เต็มสิริ ทิพย์ชันทา. (2553). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของ ครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครภูเก็ต*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูปการสอนและประเมินภายนอกกรอบสาม*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: www.pdfactory.com. 21 มิถุนายน 2558.

- ปรีชา ช่องคันปอน. (2551). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัด กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณีพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.*
- พรสวรรค์ สุรพรสดีตกุล. (2553). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานครูสภาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 1. ปรินญาณีพนธ์.*
- เรืองยศ แวดล้อม. (2556). *การบริหารการศึกษา. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://lek56.edublogs.org/2014.25 พฤศจิกายน 2558>.*
- วรารณ์ ดารงวัฒนกุล. (2550). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเขิงเทราเขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.*

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

Development of the Guidelines for the Internal Quality Assurance Implementation of Small-Sized Schools under Kanchanaburi Provincial Primary Educational Service Area Office 3

เพชรรัตน์ คงไวย¹, จุลดิศ คัญทัพ²

Petcharat Kongwai¹, Juladis Khanthap²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 2) เพื่อเสนอแนวทางในการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยในครั้งนี้คือ ผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 201 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซ์และมอร์แกน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 132 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และแบบสัมภาษณ์การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มีการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก ทั้ง 7 ด้าน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) มีระดับการดำเนินมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

¹ Graduate Student Master of Education Program in Education Administration Suryadhep Teachers College, Rangsit University

² Thesis Advisor, Suryadhep Teachers College, Rangsit University

ศึกษา และด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ตามลำดับ 2) การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มีทั้งหมด 7 ด้าน มีการพัฒนาแนวทาง 7 แนวทาง

คำสำคัญ: ประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

Abstract

The objectives of this study are 1) to study the internal quality assurance implementation of small-sized schools under Kanchanaburi Provincial Primary Educational Service Area Office 3 ; and 2) to propose the guidelines for the internal quality assurance implementation of small-sized schools under Kanchanaburi Provincial Primary Educational Service Area Office 3. The population were 201 of the administrators and the teachers in small-sized schools under Kanchanaburi Provincial Primary Educational Service Area Office 3. The sample size which was determined using the ready-made tables of Crazy and Morgan comprised 132 subjects. The research instruments used in this study were the questionnaire of the internal quality assurance implementation and the interview form of the development of the guidelines for the internal quality assurance implementation. The statistics used to analyze the data consisted of Percentile, Means and Standard Deviation.

The results were as follows: 1) The level of the internal quality assurance implementation in the small-sized schools had implemented an internal quality assurance system of small-sized schools within seven aspects with the average of a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest level of implementation was Self-Assessment Report (SAR), followed by the development of schools with quality, efficiency and continuous development ; the evaluation and assessment of internal educational quality ; the preparation of educational development plans for schools ; the implementation of educational development plan of schools ; the determination of educational standards of schools in accordance with the requirements for educational standards ; and the follow-up to the implementation to develop schools meeting the requirements for educational standards, respectively ; and 2) According to the development of the guidelines for the internal quality assurance implementation of the small-sized schools, there were seven aspects together with seven guidelines developed.

Keywords: Internal Quality Assurance

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการดำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ และในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทย ให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคน ที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด และเนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิมได้สิ้นสุดลง กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ขึ้น เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางของการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ

ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในมาตราที่ 48 คือ ให้นำหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำรายงานประจำปี และเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แล้วนำไปเปิดเผยแพร่ต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก กระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมให้สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา โดยผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐาน การศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มตามศักยภาพ การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นงานสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การดำเนินงานมีเป้าหมายอย่างชัดเจน สามารถปฏิบัติได้จริงสอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษาที่มีศักยภาพในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุผลตามเป้าหมาย ได้รับการยอมรับ ความศรัทธาและความไว้วางใจจากผู้ปกครองและชุมชน รวมถึงได้เผยแพร่ผลงานของสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานต่อสาธารณชน ซึ่งจากการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2554-2558 พบว่า สถานศึกษาที่เข้ารับการประเมินคุณภาพ

ภายนอกกรอบสาม มีทั้งหมด 80 โรงเรียน ผ่านการรับรองทั้งสิ้น 69 โรงเรียน และไม่ผ่านการรับรองทั้งหมด 11 โรงเรียน จากข้อมูลพบว่าเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่ผ่านการรับรอง จำนวน 5 โรงเรียน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากระบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ยังไม่เข้มแข็งนัก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและคณะครูยังไม่เข้าใจถึงมาตรฐานการศึกษาอย่างแจ่มแจ้ง ซึ่งการกำหนดมาตรฐานก็ยังคงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอมา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเองได้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาโดยตรง จึงมีสนใจที่จะศึกษาใน เรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ว่ามีระดับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นอย่างไร และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3
2. เพื่อเสนอแนวทางในการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารและครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 20 โรงเรียน มีประชากรทั้งหมดจำนวน 201 คน (ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหาร และครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้วิธีการจับสลากสถานศึกษา ได้สถานศึกษาจำนวน 12 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามระดับการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ตามแนวปฏิบัติในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 ด้าน

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ซึ่งประกอบด้วย นายสุวินัย พลีเพื่อชาติ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกอม่องทะ นายนัฐกร สุยะราช รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดศรีโลหะราษฎร์บำรุง และนางสาวปัทมา วิญญูกุลศึกษานิเทศก์ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต ไปยังหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 132 ฉบับ

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 12 แห่ง ที่ได้มาจากการจับสลากและไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองทุกแห่ง

4. ตรวจสอบเช็คแบบสอบถามที่ส่งคืนมา ว่าได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับมารอบ 132 ฉบับ เป็นจำนวนที่เท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน โดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการหาค่าสถิติของข้อมูล โดยแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก ของผู้บริหาร และครูที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน

การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ตามความคิดเห็น ของผู้บริหาร และครู โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และมีการแปลผลความหมายระดับค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 2 การสรุปแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ประกอบด้วย นายสุวินัย พลีเพื่อชาติ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกอม่องทะ นาย นัฐกร สุยะราช รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดศรีโลหะราษฎร์บำรุง และนางสาวปัทมา วิญญูกุล ศึกษานิเทศก์ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า

1. ระดับการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มีการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็กในภาพรวมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก

2. สรุปการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ได้ทั้งหมด 7 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา คือ สถานศึกษาต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์นโยบายจุดเน้น ของรัฐบาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และควรกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้ชัดเจนครอบคลุมทุกด้าน สถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และสถานศึกษาต้องดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่วางแผนไว้ให้มีความต่อเนื่อง และหน่วยงานต้นสังกัดต้องให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้คำแนะนำกับสถานศึกษาทุกแห่ง

2.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยการใช้กระบวนการของ SWOT Analysis นำมาวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการที่จำเป็นของสถานศึกษา แล้วจึงนำข้อมูลวิเคราะห์ได้มากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทของ และต้องมีการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้ได้แผนพัฒนาคุณภาพที่สามารถปฏิบัติได้จริง และตรงกับความต้องการของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

2.3 ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาต้องดำเนินการตามแผนพัฒนาที่กำหนดไว้ และต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบงานอย่างชัดเจน ควรให้บทบาทแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของทุกฝ่าย เพื่อ

นำไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป สถานศึกษาควรเสนอแผนการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพิจารณาและลงนามให้ความเห็นชอบ และรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการ โครงการ กิจกรรม ทุกโครงการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และที่สำคัญควรกำหนดปฏิทินการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีให้ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานมีระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้กระบวนการบริหารงานตามแนวทางการดำเนินการอย่างมีคุณภาพครบวงจร (PDCA) ร่วมด้วย

2.4 ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา คือ สถานศึกษาต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ให้ครอบคลุมทุกด้านเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเมื่อดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาแล้วนั้น จะต้องมีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพของการปฏิบัติงานตามโครงการ ทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังจากดำเนินการเสร็จแล้ว ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสามารถเปลี่ยนหรือยืดหยุ่นให้เหมาะสมและเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ และควรมีคณะกรรมการจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 มานิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานของสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้ระบบและมีประสิทธิภาพไปพร้อมกันๆ ทั้งหน่วยงาน

2.5 ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา คือ สถานศึกษาควรมีการรวบรวมผลงานของสถานศึกษาไว้ที่เดียวอย่างเป็นระบบ และมีข้อมูลสารสนเทศที่มีความเป็นปัจจุบันที่สุด และสามารถ

ตรวจสอบได้ทุกเมื่อ และสถานศึกษาต้องมีการ ทบทวนและปรับปรุงพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอยู่เสมอ โดยใช้ผลการติดตามการดำเนินการ มาเป็นฐานข้อมูล เพื่อให้แผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษามีความทันสมัยและสามารถพัฒนาคุณภาพ การศึกษาได้อย่างแท้จริง และควรมีคณะกรรมการ ที่แต่งตั้งโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาภาคอุบลราชธานี เขต 3 ออกนิเทศติดตาม ให้ คำปรึกษาและคำแนะนำในการดำเนินงานของ สถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

2.6 ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมิน ตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) คือ สถานศึกษาควรศึกษารายละเอียดในการจัดทำ รายงานผลการประเมินตนเอง และควรรายงาน ผลตามสภาพจริง ตามสิ่งที่เกิดขึ้นจริง เพื่อให้ได้ ข้อมูลที่แท้จริง สถานศึกษาต้องแต่งตั้งคณะทำงาน จัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษาที่ประกอบด้วย บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและ มีความเข้าใจในงานประกันคุณภาพการศึกษา ภายในของสถานศึกษาเป็นอย่างดี และต้องมีการ เก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบและมีความ เป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้ จึงสามารถ นำข้อมูลสารสนเทศดังกล่าว มาวิเคราะห์แปลผล อย่างเป็นขั้นตอน เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ การรายงานประจำปีมีความสมบูรณ์ มีคุณภาพตรง ตามสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา และให้ ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการประเมิน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคอุบลราชธานี เขต 3 ควรมีการจัดอบรม การเขียนรายงานผลการประเมิน ตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) เป็น ประจำทุกปี โดยมีศึกษานิเทศก์คอยให้คำปรึกษา และคำแนะนำในการดำเนินการทุกขั้นตอนของการ เขียนรายงาน และดำเนินการจัดส่งรายงาน การประเมินตนเองของสถานศึกษา ภายในระยะเวลา ที่กำหนด

2.7 ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คือ สถาน ศึกษาต้องมีการปรับปรุงพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพอย่างต่อเนื่องทุกปี และสถานศึกษาต้อง ให้ความสำคัญกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนิน งานระบบการประกันคุณภาพ ให้มีบทบาท มีส่วน ร่วม ในการดำเนินงานมากขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ รอบด้านและสามารถมองเห็นภาพได้อย่างชัดเจน สถานศึกษาควรจัดให้ครูบุคลากรทางการศึกษา ได้พัฒนาตนเอง โดยการส่งไป อบรม ประชุมเชิง ปฏิบัติการ ไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีระบบการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาที่ดีที่ผ่าน การประเมินแล้ว หรือโรงเรียนต้นแบบ เพื่อได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน แล้วนำกลับ มาพัฒนาระบบการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ มีคุณภาพที่ดีขึ้นต่อไป และในการจัดทำรายงาน การประเมินตนเองของสถานศึกษาทุกแห่ง ในปี การศึกษาต่อไปต้องนำกลับมาสังเคราะห์อีกครั้ง เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนการพัฒนา ความเข้มแข็งของระบบการประกันคุณภาพการ ศึกษาภายในของสถานศึกษาต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการ ดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า

1. ระดับการดำเนินงานระบบการประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคอุบลราชธานี เขต 3 มีการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาขนาดเล็ก ทั้ง 7 ด้าน พบว่าภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันทนา เหนื่อน้อย (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินงาน ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาน

ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 พบว่า ระดับการดำเนินงาน ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาน ศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ อัญชลี ทันทิ (2557) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวมมีการดำเนิน งานอยู่ในระดับมาก

2. การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ระบบการประกันคุณภาพภายในโดยตรง ได้การ พัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก ทั้งสิ้น 7 แนวทาง ดังนี้

2.1 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานด้าน การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา คือ สถานศึกษา ต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์นโยบาย จุดเน้น ของรัฐบาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และ ควรกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้ชัดเจนครอบคลุมทุกด้าน และสถานศึกษาต้อง จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และสถานศึกษา ต้องดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่วางแผนไว้ให้มีความต่อเนื่อง และ หน่วยงานต้นสังกัดต้องให้การส่งเสริมและสนับสนุน ให้คำแนะนำกับสถานศึกษาทุกแห่ง สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ วันทนา เนื่อน้อย (2560) ได้วิจัย เรื่อง การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการ ศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 มีแนวทางใน การพัฒนา คือ สถานศึกษาควรกำหนดมาตรฐาน การศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายตามหลักสูตร และแนวทางการจัดการศึกษา

2.2 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา สถานศึกษา คือ สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดทำ แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ จำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยการใช้ กระบวนการของ SWOT Analysis นำมาวิเคราะห์ สภาพปัญหา และความต้องการที่จำเป็นของสถาน ศึกษา แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ได้มากำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และอัตลักษณ์ของ สถานศึกษา ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และต้องมีการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้ได้แผนพัฒนาคุณภาพที่สามารถปฏิบัติได้ จริง และตรงกับความต้องการของทุกภาคส่วน อย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี ทันทิ (2557) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามระบบ ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 3 แนวทางในการพัฒนา คือ ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาของสถานศึกษาเพื่อนำ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการ ศึกษา โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย และต้อง สอดคล้องกับกรอบกลยุทธ์ของคณะกรรมการการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานด้าน การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา คือสถานศึกษาต้องดำเนินการ

ตามแผนพัฒนาที่กำหนดไว้ และต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบงานอย่างชัดเจน ควรให้บทบาทแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และหน่วยงานอื่นๆ ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของทุกฝ่าย เพื่อไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป และที่สำคัญควรกำหนดปฏิทินการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีให้ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานมีระบบและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยใช้กระบวนการบริหารงานตามแนวทางการดำเนินการอย่างมีคุณภาพครบวงจร (PDCA) ร่วมด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา ศุภปริญญา และพศิน แดงจวง (2560) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านห้วยยา อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายใช้เทคนิคการบริหารและการจัดการ ให้สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ต้องจัดเป็นกระบวนการบริหารงานตามแนวทางการดำเนินการอย่างมีคุณภาพครบวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) ปฏิบัติตามแผน (Do) ประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา (Check) และพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ (Act)

2.4 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา คือ สถานศึกษาต้องมีการประเมินผลการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ ให้ครอบคลุมทุกด้าน และเมื่อดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาแล้วนั้น จะต้องมีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพของการปฏิบัติงานตามโครงการ ทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังจากดำเนินการเสร็จแล้ว ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

และสามารถเปลี่ยนหรือยืดหยุ่นให้เหมาะสมและเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ และควรมีคณะกรรมการจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มาติดตาม การดำเนินงานของสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้ระบบและมีประสิทธิภาพไปพร้อมกันๆ ทั้งหน่วยงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของวันทนา เนื่อน้อย (2560) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 มีแนวทางในการพัฒนา คือ ควรจัดทำแผนและปฏิทิน การปฏิบัติงานที่ชัดเจน และควรมีการประเมินนิเทศ ติดตามโครงการต่างๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตลอดจนควรนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป

2.5 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา คือ สถานศึกษาควรมีการรวบรวมผลงานของสถานศึกษาไว้ที่เดียวอย่างเป็นระบบ และมีข้อมูลสารสนเทศที่มีความเป็นปัจจุบันที่สุด และสามารถตรวจสอบได้ทุกเมื่อ และสถานศึกษาต้องมีการทบทวนและปรับปรุงพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่เสมอ โดยใช้ผลการติดตามการดำเนินการมาเป็นฐานข้อมูล เพื่อให้แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความทันสมัยและสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างแท้จริง และควรมีคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ออกนิเทศติดตาม ให้คำปรึกษา และคำแนะนำในการดำเนินงานของสถานศึกษา ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของจรณา แก้วตา (2561) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 41 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายต่าง ๆ บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับงานที่ตนเองรับผิดชอบให้เป็นปัจจุบันและสามารถตรวจสอบได้ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

2.6 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) คือ สถานศึกษาต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบและมีความเป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้ จึงสามารถนำข้อมูลสารสนเทศดังกล่าว มาวิเคราะห์ แปรผลอย่างเป็นขั้นตอน เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การรายงานประจำปีมีความสมบูรณ์ มีคุณภาพตรงตามสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของจรณา แก้วตา (2561) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 มีแนวทางในการพัฒนา คือ ให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาจัดเก็บ ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับงานที่ตนเองรับผิดชอบให้เป็นปัจจุบันและสามารถตรวจสอบได้

2.7 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คือ สถานศึกษาสถานศึกษาควรจัดให้ครูบุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเอง โดยการส่งไป อบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการ ไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีระบบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาที่ดีที่ผ่านการประเมินแล้ว หรือโรงเรียนต้นแบบ เพื่อได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน แล้วนำกลับมาพัฒนาระบบ

การดำเนินงานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพที่ดีขึ้นต่อไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา แก้วจันทร์เพชร และชยุต วิจิตรสุนทร (2558) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า สถานศึกษาควรจัดอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติให้ความรู้ครู บุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และระดมความคิด โดยเน้นการมีส่วนร่วมทุกฝ่าย และพัฒนาบุคลากรด้วยรูปแบบ Coaching หรือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และนำบุคลากรศึกษาดูงาน โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จหรือผ่านการประเมินแล้ว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 และเขตอื่นๆ สามารถนำผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็กในครั้งนี้ ที่มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และมีการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ดี สามารถนำไปดำเนินการในสถานศึกษาขนาดอื่นๆ ในสังกัด เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 และเขตอื่นๆ สามารถนำผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็กในครั้งนี้ ที่มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และมีการพัฒนาแนวทางการดำเนิน

งานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ดี ไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถานศึกษาอื่นในสังกัด เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขยายโอกาส และสถานศึกษาขนาดอื่นๆ

2.2 การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบตามแนวทางการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่มีบริบทของสถานศึกษาแตกต่างกัน

2.3 การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการดำเนินงานด้านอื่นๆ ของสถานศึกษา เช่น ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานบุคคลที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- รจนา แก้วตา. (2561). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชยมศึกษาเขต 41. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.*
- ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาการจนบุรี เขต 3. (2562). *โรงเรียนในสังกัด. สืบค้นเมื่อ 13 มิถุนายน 2563 จาก <http://www.kaned3.go.th/webkaned3/index.php>.*
- รัตนา ศุภปริญญา และพศิน แดงจวง. (2560). *แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านห้วยยาอำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, 8(1): 84-91. ค้นจาก file:///C:/Users/Win10/Downloads/2347-8110-1-PB.pdf.*
- รัตนา แก้วจันทร์เพชร และชยุต วิจิตรสุนทร. (2558). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.*
- ราชกิจจานุเบกษา. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 17 ประกาศใช้ 12 กรกฎาคม 2553.*
- วันทนา นื่อน้อย. (2560). *การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.*
- อัญชลี ทันทิ. (2557). *การดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.*

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

The Guideline Development Of Teachers For Learning Management By Applying The Professional Learning Community Of The Secondary Educational Service Area Office 3

อมตา จงมีสุข¹, จุลดิศ คัญทัพ²

Amata Jongmesuk¹, Juladis Khanthap²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 2) เพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้คือ ผู้บริหารและข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จำนวน 3,479 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 โดยกำหนดขนาดกลุ่ม ตัวอย่างจากการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 341 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Means) ร้อยละ (Percentile) และใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ในการจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของผู้บริหารและข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ภาพรวม สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น พบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ลำดับที่ 1 ภาวะผู้นำร่วม ลำดับที่ 2 โครงสร้างสนับสนุนชุมชน ลำดับที่ 3 การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ลำดับที่ 4 ความเป็นกัลยาณมิตร ลำดับที่ 5 ทีมร่วมแรงร่วมใจ และลำดับที่ 6 วิสัยทัศน์ร่วม 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ 18 ด้าน 36 แนวทาง

คำสำคัญ: ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การศึกษา, ครู

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

¹ Graduate Student Master of Education Program in Education Administration Suryadhep Teachers College, Rangsit University

² Thesis Advisor, Suryadhep Teachers College, Rangsit University

Abstract

The aims of this study were to investigate the current conditions, desirable conditions, and necessary needs of the professional learning community in the schools under the Nonthaburi-Phra Nakhon Si Ayutthaya Secondary School Educational Service Area Office 3, and to propose a guideline to promote the professional learning community in the schools. The population of the study is 3,479 executives and teachers working in the schools under the Secondary School Educational Service Area Office 3. The sample size was determined using Krejcie-Morgan formula, and the total number of the samples is 341. The research instrument used to collect data from the samples was a questionnaire. The statistics used in the data analysis included means and percentile. In addition, the Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) was employed to prioritize the necessary needs. The results of the study revealed that the current conditions were at a high level and the desirable conditions were at the highest level. Furthermore, the necessary needs in the professional learning community included 1) the shared leadership, 2) the supportive structure, 3) learning and professional development, 4) friendship, 5) teamwork, and 6) shared visions, respectively. In addition, a guideline for the development of the professional learning community operation in the schools under the Secondary School Educational Service Area Office 3 consisted of 6 components, 18 aspects, and 36 sub-guidelines.

Keywords: Professional learning community, Education, Teacher

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษานั้นนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ เพราะถ้าสามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้จนทำให้บุคลากรที่มีคุณภาพทางการศึกษาเป็นพลังขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2547) ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงมีความจำเป็นต่อการสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีสติปัญญา มีความรู้ เป็นคนดี มีความสุข มีศีลธรรมคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่ดีมีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษา

แห่งชาติ (พ.ศ.2560–2579) ที่มุ่งเน้นการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม สร้างชาติ และเป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีความสามารถ สามารถดำรงชีพอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ที่ทั่วโลกให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เนื่องจากการศึกษาเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศในการแข่งขันและยืนหยัดบนเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจและสังคมของโลก ควบคู่กับการรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ความรับผิดชอบและการตัดสินใจในการบริหารงาน

การกระจายอำนาจบริหารการจัดการศึกษาและการกิจอำนาจหน้าที่ต่างๆ เพื่อนำไปสู่ความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม จากกระทรวงลงสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรงซึ่งการกระจายอำนาจทางการศึกษาจะช่วยให้การศึกษามีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นอันจะนำไปสู่ประชาธิปไตยซึ่งเป็นระบบโครงสร้างใกล้ชิดประชาชนมากยิ่งขึ้น มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้มากกว่าระบบเดิมที่เป็นการรวมอำนาจอยู่ที่ศูนย์กลาง โดยให้ความสำคัญกับการมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562) และสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนในสังคมผ่านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การรับรู้ การยอมรับและพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด (แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2579) ตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

PLC ย่อมาจาก Professional Learning Community หมายถึง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกระบวนการพัฒนาบุคลากรครู โดยมีแนวคิดสำคัญคือ การนำคนหรือครูมาอยู่รวมกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแบ่งปันความรู้ตามนโยบายรัฐมนตรี เรื่องการพัฒนาครูเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามศาสตร์พระราชาด้วย Active Learning และ Professional Learning Community (PLC) ผู้คุณภาพThailand 4.0 ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เกิดจากการรวมตัว รวมใจรวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงดำเนินการขับเคลื่อนกระบวนการ

PLC: Professional Learning Community) ผู้สถานศึกษาทั้งระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เป้าหมายเพื่อให้ครูที่เข้าร่วมโครงการนำกระบวนการตามกรอบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างแท้จริง และกระบวนการเรียนรู้แบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้อย่างมาก

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีโรงเรียนในสังกัดจำแนกตามเครือข่ายการบริหารสถานศึกษา 47 โรงเรียน มีเป้าประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร ครู และผู้เรียนโดยตรงคือให้ ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับมาตรฐานสากล และเป็นคนไทยยุคใหม่พร้อม พัฒนาสู่ความเป็นเลิศและผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นมืออาชีพ โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน ทั้งกำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบในจุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ครูต้องได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะในการสื่อสารมีสมรรถนะในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครูสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและทุกภาคส่วนให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3, 2559) และครูต้องได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และสมรรถนะผ่านการปฏิบัติจริงและการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง โดยครูได้รับการช่วยเหลือให้จัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยชุมชนการเรียนรู้ของครูในพื้นที่ทั้งในโรงเรียนเดียวกันระหว่างโรงเรียนหรืออื่นๆ และจุดเน้นด้านการบริหารจัดการ โดยส่งเสริมการบริหารจัดการ แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบใน

ทุกระดับ เน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มแข็งและเป็นกัลยาณมิตร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษา ที่ได้กำหนดแนวทางของ Best Practice ที่ได้จากการดำเนินงานตามกระบวนการของการปรับปรุงมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูไว้ โดยมีการเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นองค์ประกอบด้วย ทำให้เกิดการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ให้เกิดขึ้นในโรงเรียนและภายในกลุ่มโรงเรียน มีความตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ของครูขึ้น ได้มีการพัฒนาศักยภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กโดยใช้กระบวนการ PLC ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่คนใหม่ที่ครูประจำการรวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยน แบ่งปัน เรียนรู้ ประสบการณ์ จากการทำหน้าที่ครู ทำให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำไปประยุกต์และปรับใช้โดยมุ่งมั่นให้เกิดผลลัพธ์ต่อสมรรถนะทางวิชาชีพสำหรับครูและการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับเป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตลอดจนจุดเน้นสำคัญของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในการ ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องการพัฒนาครูผ่านการปฏิบัติงานจริงอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยเป็นข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของชุมชนการเรียนรู้ จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาและหาแนวทางครูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาครูในสถานศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเป็นครูมืออาชีพ

นอกจากนั้นยังส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานด้านชุมชนการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ควรเป็นอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 และเพื่อเสนอแนะแนวทางชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยศึกษาจากพหุกรณีที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 2 โรงเรียน

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จำนวน 3,479 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูและผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซ์และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดตัวอย่าง 341 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยพิจารณาจากเครื่องมือที่มีผู้วิจัย ทำมาก่อนภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ได้จากการศึกษา การวิเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน จำนวน 68 ข้อ รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา และอายุราชการ มีลักษณะเป็นแบบตอบ (Cheek List) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียน เป็นแบบสอบถามแบบตอบสองคู่ (Duel-response format) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ โดยมี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ร่วม 2) ทีมร่วมแรงร่วมใจ 3) ภาวะผู้นำร่วม 4) การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ 5) ความเป็นกัลยาณมิตร 6) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามแนวทางของ Likert

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก วิทยาลัยครูสุริยเทพ

มหาวิทยาลัยรังสิต ไปยังหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มประชากร เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 341 ฉบับ พร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา ในการเก็บแบบสอบถามคืน

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถาม จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ส่วนการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูล ใช้สถิติเชิงบรรยาย และใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (PNI_{modified})

1) การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2) การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้เกณฑ์การแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ย จากนั้นนำผลการประเมินสภาพปัจจุบันหรือสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 3 มาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

3) นำค่าดัชนีความต้องการจำเป็น $PNI_{modified} = (I-D) / D$ มาวิเคราะห์สรุปจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามลำดับจากมากไปหาน้อย และนำไปหาแนวทางในการพัฒนาต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาด้านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารจำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ 1) เป็นผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีผลงานด้านด้านการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเลิศและเข้าใจบริบทการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นอย่างดี 2) เป็นผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเป็นประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และผลการจัดลำดับของการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 องค์กรประกอบด้วยรวม

สภาพปัจจุบัน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ (Professional learning and development) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative Teamwork) ด้านความเป็นกัลยาณมิตร (Caring community) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน (Supportive structure) ตามลำดับ

ส่วนด้านภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ด้านความเป็นกัลยาณมิตร (Caring community) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ (Professional learning and development) ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน (Supportive structure) ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative Teamwork) ด้านวิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision) ตามลำดับ ส่วนด้านภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางด้านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ภาพรวม พบว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ดังต่อไปนี้ ลำดับที่ 1 ด้านภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) ลำดับที่ 2 ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน (Supportive structure) ลำดับที่ 3 ด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ (Professional learning and development) ลำดับที่ 4 ด้านความเป็นกัลยาณมิตร (Caring community) ลำดับที่ 5 ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative Teamwork) และลำดับที่ 6 ด้านวิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision) ตามลำดับ เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นใน 3 ลำดับ เพื่อเป็นหาแนวทางในการพัฒนาด้านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 รายงาน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision) มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา คือ 1) ผู้บริหารเป็นต้นแบบการปฏิบัติตนด้วยความมุ่งมั่นต่อค่านิยมของโรงเรียนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) ครูและผู้บริหารเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนตามแนวทางของชุมชน

การเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 3) โรงเรียนมีการพัฒนา ผู้เรียนเพื่อให้มีศักยภาพเป็นพลโลกที่เป็นเลิศทาง วิชาการเพื่อก้าวสู่ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้าน ที่มีส่วนร่วมร่วมใจ (Collaborative Teamwork) มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา คือ 1) ครูและ ผู้บริหารร่วมกันสร้างวิธีการใหม่ๆ จากชุมชนการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ จนเกิดความเพลิดเพลินในการ แสวงหาความรู้ต่างๆ 2) ครูและผู้บริหารมีการ ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุผลที่ เกิดขึ้นกับการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 3) ผู้บริหาร มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูที่มีความรู้ ความ สามารถในการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ด้านภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) มีความต้องการจำเป็นใน การพัฒนา คือ 1) ผู้บริหารลงมือทำงานอย่างมุ่งมั่น เสียสละ อดทนและใส่ใจให้ความสำคัญกับครูผู้ ร่วมงาน เพื่อเสริมพลังอำนาจของตนเองและเป็น แบบอย่างที่ดีให้สามารถปฏิบัติตามได้ 2) มีการ บริหารจัดการโรงเรียนให้เป็นพื้นที่ที่มีความรู้สึก ปลอดภัย หรือปลอดภัยใช้อำนาจกดดันตาม แนวทางของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 3) ครูและผู้บริหารร่วมกันวิเคราะห์และค้นหา ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จด้านชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ ของโรงเรียน ด้านการเรียนรู้และพัฒนา วิชาชีพ (Professional learning and development) มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา คือ 1) ผู้บริหาร มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายกับโรงเรียน ต่างๆ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านชุมชนการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ และนำมาขยายผลในโรงเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนา 2) โรงเรียนนำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) มาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อให้ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ครอบคลุมภารกิจทุก ด้านของโรงเรียน และ 3) ผู้บริหารสร้างนวัตกรรม ใหม่ ๆ เพื่อให้ครูได้ใช้พัฒนาความรู้ความสามารถ ของตนเองในการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร (Caring

community มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา คือ 1) ครูมีอิสระทางวิชาการในการจัดการเรียน การสอนและมีอิสระในการวางแผนเรื่องหลักสูตร และระบบการจัดการเรียนการสอนที่กำหนดอยู่ใน กรอบภาพรวมของโรงเรียน 2) ครูและผู้บริหารมี ความเมตตา กรุณา เอื้ออาทรและมีการคอยดูแล ช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน ใช้ความเป็นกัลยาณมิตรเชิง วิชาการต่อกันเพื่อลดความโดดเดี่ยวระหว่างปฏิบัติ งาน และ 3) มีการปรับสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับชุมชนการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ โดยคำนึงถึงความเหมาะสม เกื้อหนุนต่อกันและส่งเสริมบรรยากาศให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน (Supportive structure) community มีความต้องการจำเป็น ในการพัฒนา คือ 1) โรงเรียนมีระบบสารสนเทศ ของชุมชนเพื่อการเป็นโรงเรียนชุมชนการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ ที่สมบูรณ์ 2) โรงเรียนมีรูปแบบการสื่อสาร ที่เปิดกว้าง และมีพื้นที่อิสระในการสร้างสรรค์ของ ชุมชน 3) ครูมีวิธีการจัดการเรียนการสอน การ วัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้อง กับความต้องการ ความถนัด และศักยภาพของ นักเรียนแต่ละคนตามแนวทางการดำเนินงานของ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2. แนวทางการพัฒนาด้านชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานด้าน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีทั้งหมด 6 องค์กรประกอบ 18 ด้าน 36 แนวทาง

การอภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น พบว่า พัฒนาการดำเนินงานด้านชุมชนการเรียนรู้ทาง วิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ

ศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่ควรได้รับการพัฒนา ประกอบด้วย ทั้งหมด 6 องค์ประกอบ 18 ด้าน 36 แนวทาง เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาด้าน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียน ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่อไปในอนาคต อันส่งผลถึงการ พัฒนาคุณภาพการศึกษา และพัฒนาสู่องค์กรแห่ง ความเป็นเลิศ และเมื่อพิจารณารายด้านที่มีความ ต้องการจำเป็น 3 ลำดับในการพัฒนา สามารถสรุป รายละเอียดได้ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Leadership) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การสร้าง วิสัยทัศน์การดำเนินงานที่ดีนั้น ผู้บริหารจะต้องเป็น ผู้มีวิสัยทัศน์และสามารถส่งเสริมให้เป็นโรงเรียน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีการเสริมพลังอำนาจ สร้างพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ สร้างโอกาสในการ เรียนรู้ พร้อมกับนำวัฒนธรรมของโรงเรียนบูรณา การเข้ากับวัฒนธรรม ค่านิยม คุณค่าของตนเองที่ สามารถปรับเปลี่ยนได้ ครูและผู้บริหารต้องร่วมกัน สร้างความเชื่อมโยงและทิศทางที่ร่วมไปสู่โรงเรียน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ รวมถึงตระหนักถึง คุณค่าของตนเองและบริหารจัดการงานด้านการ เรียนการสอนและการพัฒนาวิชาชีพไปพร้อม ๆ กัน มีวิสัยทัศน์เชิงอุดมการณ์ของชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ มีการปรับนโยบายของโรงเรียนเพื่อ การพัฒนาสู่โรงเรียนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติ ตนด้วยความมุ่งมั่นต่อค่านิยมของการเป็นโรงเรียน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เข้ามาเป็นส่วนช่วยใน การวางรูปแบบพฤติกรรมและการรับรู้ เพื่อประยุกต์ กับการจัดการเรียนการสอน ไปสู่เป้าหมายร่วมกัน ของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของ ปองทิพย์ เทพอารีย์ (2557) ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรม แห่งการเรียนรู้ต้องเรียนรู้วิสัยทัศน์ ค่านิยม และ วัฒนธรรมของโรงเรียนที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่โดยครู ร่วมกันเรียนรู้ (Collaboration Learning)

2. องค์ประกอบด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative Teamwork) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการสร้างพลังในการเรียนรู้ร่วมกันหรือการ ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ หัวใจสำคัญคือการ สื่อสารบนพื้นฐาน การรับฟังความคิดเห็น และความ ไว้วางใจซึ่งกันและกันเพื่อพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพของครูและผู้บริหาร ให้มุ่งสู่โรงเรียน ประสิทธิภาพ และสร้างพลังในการเรียนรู้ร่วมกัน ของโรงเรียน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพบน พื้นฐานของความสมัครใจร่วมกันสร้างแรงกระตุ้น ใหม่ ๆ จนเกิด ความรักและความเพลิดเพลินใน การแสวงหาความรู้มีการเรียนรู้การทำงานเป็น ทีมงาน มีแนวปฏิบัติ ร่วมกันในการพัฒนาโรงเรียน สู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีการทำงาน ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการ วิจัยของ ปิยณัฐ กุศลมาลย์ (2560) ผลการวิจัย พบว่า การมีระบบที่ร่วมมือร่วมใจ ผู้บริหารลง มาร่วมมือ ให้ครูมาทำงานจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ด้านการมีภาวะผู้นำร่วม ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของ ผู้เรียน และด้านการ สนับสนุน ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจในการ ทำงาน จัดการเรียนรู้แก่ครูและผู้บริหารสนับสนุน และส่งเสริมการอ่านให้ครูเป็นนักอ่านทั้งงานวิชาการ และวรรณกรรม

3. องค์ประกอบด้านภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความรู้ ความสามารถ และทักษะความเป็นผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักแนวทางชุมชนการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่มีการสนับสนุน การกระจาย อำนาจ การสร้างแรงบันดาลใจให้กับครู และบุคลากร สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักแนวทาง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยครูทุกคนจะต้องร่วม สร้างสรรค์ผลงานให้เห็นถึงความสำคัญและร่วมกัน กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ อนุสรรา สุวรรณวงศ์ (2559) พบว่า

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ ในการพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองสู่ความเป็นมืออาชีพ มีค่านิยมทางวิชาชีพในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีบรรทัดฐานในการประพฤติตนและปฏิบัติงานร่วมกัน

4. องค์ประกอบด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ (Professional learning and development) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการเรียนรู้ของครูเพื่อพัฒนาวิชาชีพด้วยบริบททางวิชาชีพที่มีการทำงานร่วมกัน โดยมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านวิชาการ ทักษะด้านภาษาต่างประเทศและการใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำมาใช้ในการจัดการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการเปลี่ยนแปลงสู่การจัดการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีการสร้างบรรยากาศที่เป็นพื้นที่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนาจ เหลือน้อย (2561) พบว่า การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพด้วยบริบทชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีการทำงานร่วมกัน โดยมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และ ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านวิชาการ ทักษะภาษาต่างประเทศ พัฒนาการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำมาใช้ในการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

5. องค์ประกอบด้านความเป็นกัลยาณมิตร (Caring community) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การยึดหลักธรรมมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกันให้ครูได้ตระหนักถึงประโยชน์ของการจัดการศึกษาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ มีวิถีและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน และร่วมกันทำงานแบบอุทิศตนเพื่อการทำงาน ตามแนวทางชุมชนการเรียนรู้ทาง

วิชาชีพ ใช้ความเป็นกัลยาณมิตรเชิงวิชาการต่อกัน เพื่อลดความโดดเดี่ยวระหว่างปฏิบัติงานสอนของครูยึดหลักพรหมวิหาร 4 (เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา) เป็นชุมชนที่ยึดหลักวินัยเชิงบวกและมุ่งเน้นความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีความสุข รวมทั้งการทำงาน และการอยู่ร่วมกันตามวัฒนธรรมแบบเปิดเผยโดยการบริหารจัดการองค์กรให้ความรู้สึกปลอดภัยหรือปลอดภัยใช้อำนาจกดดันตามแนวทางการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นชุมชนที่ยึดหลักวินัยเชิงบวกเชื่อมโยงการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ ไปกับวิถีชีวิตตนเองและวิถีชีวิตชุมชนอันเป็นพื้นฐานสำคัญของสังคมฐานการพึ่งพาตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560) ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PCL คือ วิธีการในการพัฒนาครูโดยการจัดบรรยากาศให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ครูไม่โดดเดี่ยวและ มีเครือข่ายในการทำงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน PLC มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ 1) เป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์อันดีและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข 2) เป็นชุมชนที่มีฉันทะและความ ศรัทธาในการทำงาน 3) เป็นชุมชนที่เอื้ออาทร มีคุณธรรมและเป็นกัลยาณมิตรกันในทางวิชาการ 4) เป็นชุมชนที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพได้

6. องค์ประกอบด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน (Supportive structure) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า โครงสร้างองค์การชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบมีส่วนร่วมเน้นรูปแบบที่มุ่งเน้นเป็นหลักเน้นความคล่องตัวในการดำเนินการ ใช้รูปแบบการสื่อสารด้วยใจเปิดกว้างให้พื้นที่อิสระในการสร้างสรรค์ของชุมชน และมุ่งความยั่งยืนแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าโรงเรียนมีโครงสร้างองค์กรของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบมีส่วนร่วม เน้นรูปแบบการทำงานเป็น และเน้นความคล่องตัวในการดำเนินการที่ก่อให้เกิด

บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และมุ่งความยั่งยืนตามแนวทางชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Eastwood & Louis (1992) ที่กล่าวว่า มีรูปแบบการสื่อสารด้วยใจเปิดกว้างให้พื้นที่อิสระในการสร้างสรรค์ของชุมชน เน้นความคล่องตัวในการดำเนินการจัดการกับเงื่อนไขความแตกแยก และมีระบบสารสนเทศของชุมชนเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ มีโครงสร้างสนับสนุนชุมชนเป็นการเอาใจใส่สิ่งแวดล้อมให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกพล อยู่ภักดีและวัลลภา อารีรัตน์ (2559) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหารจำนวน 4 ปัจจัย ที่ร่วมกันพยากรณ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียน ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำ 2) ระบบขององค์กร 3) โครงสร้างขององค์กร และ 4) การบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 องค์กรประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ องค์กรประกอบด้านภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและผู้บริหารทำงานร่วมมือกัน เพื่อการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาวิชาชีพให้มากขึ้น

1.2 ผลจากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 องค์กรประกอบด้านที่ต้องการให้เกิดขึ้นหรือต้องการพัฒนาสูงสุดคือ

ด้านความเป็นกัลยาณมิตร (Caring community) ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพทั้งระดับสถานศึกษา และเครือข่ายระดับกลุ่มสมาชิกครูที่รวมตัวกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และสถานศึกษาโดยผู้บริหารให้การสนับสนุน การดำเนินงานต่าง ๆ ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สร้างวัฒนธรรมการทำงาน ตลอดจนส่งเสริม เกื้อหนุนสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู จนเกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้

1.3 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกระดับสามารถนำไปใช้ตามความเหมาะสมและตามความต้องการ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะเกี่ยวกับด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จึงควรมีการศึกษาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้วย

2.2 ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นการรวมตัวกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.3 ควรมีการทำวิจัยหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

2.4 ควรมีการทำวิจัยเชิงสถิติเกี่ยวกับปัจจัยการพัฒนาการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ที่ส่งผลต่อเป้าหมายของการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อให้มีการพัฒนาแนวทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผล และบรรลุเป้าหมาย

บรรณานุกรม

- ชูชาติ พ่วงสมจิตต์(2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. *Veridian EJournal, Silpakorn University*. ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(2).
- ปิยณัฐ กุศลมาลัย. (2560). แนวทางการพัฒนาครูโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปองทิพย์ เทพอารีย์. (2557). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา. ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เอกพล อยู่ภักดี และวัลลภา อาริรัตน์. (2559). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อำนาจ เหลื่อน้อย. (2561). รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อนุสรรา สุวรรณวงศ์. (2559). คุณลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในบริบทการศึกษาไทย, *Panyapiwat Journal*, 8(1).
- Eastwood, K., & Louis, K. (1992). Restructuring that lasts: Managing the performance dip. *Journal of School Leadership*, 2(2).

คุณลักษณะผู้นำสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2

Trait of School Leaders Affecting Teacher Performance under Nonthaburi Primary Educational Service Area, Area 2

พจนีย์ นำพา¹, ธดา สิทธิธาดา²

Potjane Numpa¹, Thada Siththada²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 2) ระดับการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 และ 3) คุณลักษณะผู้นำสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 56 แห่ง ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู รวม 280 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับแรกด้านการสร้างแรงจูงใจ รองลงมาคือ ด้านผู้นำทางวิชาการ ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการวางแผนในสถานศึกษา ด้านนวัตกรรมทางการศึกษา และด้านการตัดสินใจ ตามลำดับ 2) ระดับการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับแรกด้านการปฏิบัติตน รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติงาน ส่วนลำดับสุดท้าย ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ตามลำดับ 3) ด้านผู้นำสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู พบว่า คุณลักษณะผู้นำสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2

คำสำคัญ: ผู้นำสถานศึกษา, การปฏิบัติงานของครู, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2

¹ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ 10300

¹ Graduate School, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok 10300, Thailand

* Corresponding author, e-mail: ruxkaru@hotmail.co.th, Thada.si@ssru.ac.th

Abstract

The purposes of this research were to study 1) the characteristics of educational institution leaders Under the Office of Nonthaburi Educational Service Area, Area 2. 2) Level of teacher performance Under the Office of Nonthaburi Educational Service Area, Area 2. 3) The characteristics of the school leaders that affect the teacher performance. Under the Office of Nonthaburi Educational Service Area, Area 2. The sample of this study were 56 schools under the Nonthaburi Primary Education Service Area Office 2. The respondents were 280 school director teachers, academic year 2562. The research instrument was a questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. Pearson's product moment correlation coefficient. Regular multiple regression analysis and stepwise multiple regression.

The findings of this research were 1) Level of leadership qualities of educational institutions At a high level in all aspects First, motivation, followed by academic leaders Regarding participation with the community Teamwork Planning in educational institutions Education innovation And decision making respectively. 2) Teacher performance level at a high level in all aspects the first place of practice is followed by operation. Last part In terms of knowledge and professional experience respectively. 3) Regarding to school leaders affecting teachers' performance, it was found that the characteristics of school leaders affecting teachers' performance Under the Office of Nonthaburi Primary Educational Service Area, Area 2.

Keywords: School Leader, Teacher Performance, Under Nonthaburi Primary Educational Service Area, Area 2

บทนำ

การศึกษาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาคนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา รวมถึงการพัฒนาประเทศให้สู่ความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้ต้องคำนึงว่า บุคคลแต่ละคนจะดำรงชีวิตอยู่ได้นั้นต้องเรียนรู้จากชีวิตจริง และต้องมีประสบการณ์ตรงจากสิ่งแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการปฏิบัติการทำงานด้วยสติ ตามกฎกติกา มีวินัย รับผิดชอบต่อครอบครัวและประเทศชาติ สามารถรู้เท่าทันชีวิต แก้ปัญหา รวมถึงสร้างสรรค์สังคมโลกให้น่าอยู่เป็นอันหนึ่งอันเดียว

กันกับธรรมชาติ ดังนั้นการจัดการศึกษาต้องมีความคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560: 6) การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล พึงพาตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2553: 4)

“ผู้นำ” คือ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มและสามารถนำกลุ่มปฏิบัติงานต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร และเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์กร เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผนสั่งการดูแลและควบคุมให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติงานต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นที่สนใจว่า ผู้นำทำอะไรหรือมีวิธีการอย่างไร จึงจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตามเกิดความผูกพันกับงานแล้วทุ่มเทความสามารถและพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จด้วยความเต็มใจ ในขณะที่มีผู้นำบางคนนอกจากจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เต็มใจที่จะทำงานแล้ว ยังเกลียดชังและพร้อมที่จะร่วมกันขับไล่ผู้นำให้พ้นจากหน่วยงานหรือองค์กร ผู้นำมักสร้างอิทธิพลในทางลบ เช่นการบังคับ ซึ่งทำให้เกิดผลเสียในระยะยาวเพราะการข่มขู่หรือบังคับนั้น เป็นบ่อเกิดของความหวาดกลัวและเกิดการกดดันในการทำงาน อันจะก่อให้เกิดความไม่เป็นที่พอใจในการทำงานได้ อีกทั้งผู้นำต้องสามารถชักนำชักจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความกล้าแสดงออก อย่างมีเหตุมีผล ไม่กลัวต่อการกระทำที่จะเกิดขึ้นเพราะหากหวาดกลัวหรือคิดแค่เพียงว่ามันจะเกิดผลเสียตามมา ก็จะไม่กล้าทำสิ่งใดๆ และไม่มีผลงานปรากฏได้เลย ผู้นำต้องรู้จักส่งเสริมสร้างสรรค์บรรยากาศการมีความคิดแปลกๆ ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ เพราะปัญหาหนึ่งๆ มิใช่มีหนทางแก้ไขเพียงทางเดียว หากแต่มีหลายวิธีที่จะแก้ไข ซึ่งต้องอาศัยการร่วมกันคิด ร่วมกันลงมือทำแสวงหาวิธีที่ดีที่สุด ในด้านของผู้ตามนั้น นำต้องรู้จักแสวงหาความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ผู้นำต้องไว้วางใจเชื่อใจผู้ตามให้อำนาจบางส่วนในการดำเนินการปฏิบัติงาน การตัดสินใจและที่สำคัญคือ ตัวผู้นำต้องมีความตั้งใจอย่างแท้จริงที่จะทำงาน และต้องรู้ให้มากกว่าบุคคลที่เป็นสมาชิกในกลุ่มหรือผู้ตาม สามารถให้คำชี้แนะ

แนวทางและแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ผู้ตามหรือสมาชิกในกลุ่มได้ ด้วยความสามารถดังกล่าวนี้จะสามารถช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ตามในการที่จะปฏิบัติตาม และได้ความเชื่อถือและเกิดความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ แลเห็นผู้มาเป็นแบบอย่างที่ดีจนสามารถไว้วางใจให้ทำงานร่วมกันช่วยเหลือกันแบ่งปัน และแสวงหาผลประโยชน์ที่ดีร่วมกันจนประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

สังคมไทยในยุคของการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันนี้ หลายคนอยากเห็นผู้บริหารสถานศึกษาเป็น “ผู้บริหารมืออาชีพ” ประกอบด้วยความรู้และมีประสบการณ์สมกับที่เป็นวิชาชีพชั้นสูงทางการบริหารการศึกษา และเป็นบุคลากรวิชาชีพที่มีความรับผิดชอบ ด้านการบริหารการศึกษา นอกจากจะเป็นผู้บริหารบุคลากรและครูผู้สอนแล้ว ผู้บริหารยุคใหม่ ต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้นำในการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กล่าวคือ มีความสามารถที่จะประสานการมีส่วนร่วมของคณะครูผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อให้เกิดการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ตลอดจนให้การจัดการศึกษาเป็นไปตาม มาตรฐานการศึกษาของชาติ

จากเหตุและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า คุณลักษณะผู้นำสถานศึกษาส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู เพราะการบริหารงานในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษานั้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการและพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้ทันต่อสภาวะความเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาสู่มาตรฐานสากล อีกทั้งเป็นแนวทางในการกำหนด นโยบายและวางแผนเพื่อการดำเนินงาน

ส่งเสริมการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ให้มีมากขึ้น อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา การพัฒนาในหน่วยงานและองค์การทาง การศึกษาได้ อย่างเป็นระบบ ให้สถานศึกษามีศักยภาพที่จะผลิต ทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถอยู่ร่วมกัน และแข่งขัน อย่างเป็นสร้างสรรค์ใน โลกอย่างเต็มศักยภาพ และ พัฒนาไปสู่มาตรฐานสากลต่อไป

วัตถุประสงค์

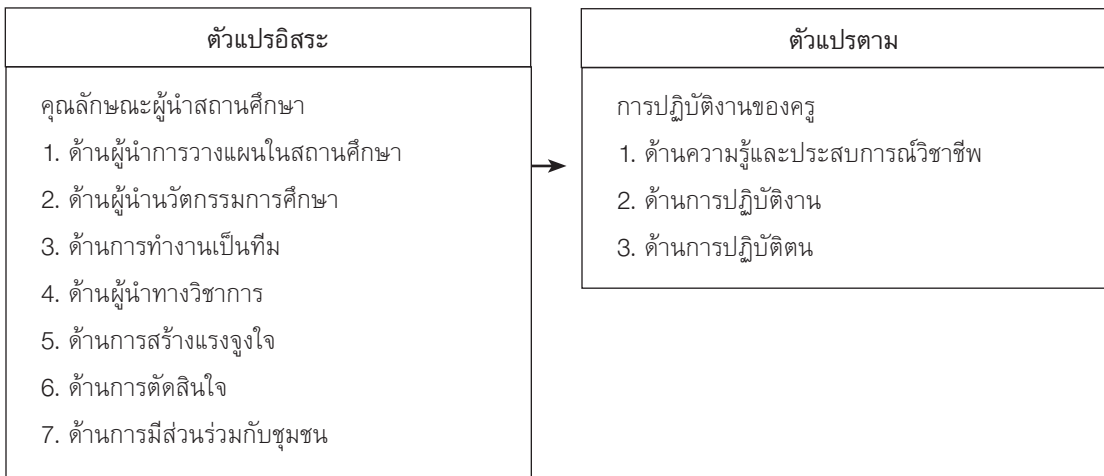
1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นนทบุรี เขต 2

3. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 โดย การวิเคราะห์และสังเคราะห์จากแนวคิดและงาน วิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษาที่ ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูได้เป็นกรอบแนวคิด ของการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 63 แห่ง ผู้ให้ ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 แห่ง 1 คน ครูผู้ปฏิบัติงาน 1 แห่ง 4 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 56 แห่ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา

และการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) วุฒิการศึกษาสูงสุด 4) ตำแหน่งปัจจุบัน 5) ประสบการณ์ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน และ 6) ขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 40 ข้อ จำแนกเป็นคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา จำนวน 7 ด้าน ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 30 ข้อ จำแนกเป็นการปฏิบัติงานของครูจำนวน 3 ด้าน

2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแบบสอบถามสำหรับการวิจัยที่สร้างขึ้น ไปทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อมั่น (reliability) ดังนี้ 1) การหาค่าความเที่ยงตรง โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปดำเนินการตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เมื่อผู้วิจัยได้เลือกข้อคำถามที่มีความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน โดยมีค่า IOC มากกว่า 0.5 พร้อมทั้งปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว มาใช้เป็นข้อคำถามในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูผู้สอน แล้วนำวันเก็บข้อมูล โดยนำแบบสอบถามไปให้ด้วยตนเอง

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

3.3 นำเสนอแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ พร้อมนำแบบสอบถามมาทำการลงรหัส เพื่อนำไปประเมินผลของข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ตัวแปรเชิงคุณภาพ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) พร้อมนำเสนอในรูปแบบตารางคำบรรยาย

4.2 วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 ระดับคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา จากการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและภาพรวม ซึ่งพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล เพื่อทราบระดับคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นนทบุรี เขต 2 โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าตามแนวความคิดของลิเคิร์ต (Likert's scale, 1961)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 ได้แก่

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 จำแนกตามรายด้าน และภาพรวม

คุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านการวางแผนในสถานศึกษา	3.79	1.08	มาก	4
2. ด้านนวัตกรรมทางการศึกษา	3.68	1.09	มาก	5
3. ด้านการทำงานเป็นทีม	3.79	1.05	มาก	4
4. ด้านผู้นำทางวิชาการ	3.93	.94	มาก	2
5. ด้านการสร้างแรงจูงใจ	3.95	1.07	มาก	1
6. ด้านการตัดสินใจ	3.59	0.97	มาก	6
7. ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน	3.89	0.85	มาก	3
รวม	4.10	0.70	มาก	

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.70) และหากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ลำดับแรก ด้านการสร้างแรงจูงใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.95$, S.D.=0.97) รองลงมา คือ ด้านผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.93$,

S.D.=.94) ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$, S.D.=0.85) ด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$, S.D.=1.05) ด้านการวางแผนในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$, S.D.=1.08) และด้านนวัตกรรมทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.68$, S.D.=1.09) ตามลำดับ ส่วนลำดับสุดท้าย ด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.59$, S.D.=0.97)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 จำแนกตามรายด้าน และภาพรวม

ประสิทธิผลการบริหารงานบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับที่
1. ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ	4.20	0.68	มาก	3
2. ด้านการปฏิบัติตน	4.49	0.56	มาก	1
3. ด้านการปฏิบัติงาน	4.31	0.69	มาก	2
รวม	4.33	0.64	มาก	

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.64) และหากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ลำดับแรก ด้านการปฏิบัติตน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$, S.D.=0.56) รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.69) ส่วนลำดับสุดท้าย ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.68)

ตาราง 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Multiple Regression Analysis) ของคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 โดยแยกเป็นรายด้าน

ปัจจัยการบริหาร	b	SE _b	$\bar{X}$	t	Sig.
ด้านการวางแผนในสถานศึกษา (X_1)	-.005	.037	-.008	-.142	.887
ด้านผู้นำนวัตกรรมการศึกษา (X_2)	-.022	.035	-.037	-.636	.525
ด้านการทำงานเป็นทีม (X_3)	-.042	.037	-.095	-1.136	.257
ด้านผู้นำทางวิชาการ (X_4)	.108	.045	.188	2.381	.018*
ด้านการสร้างแรงจูงใจ (X_5)	-.063	.051	-.130	-1.244	.215
ด้านการตัดสินใจ (X_6)	-.152	.065	-.333	-2.350	.020*
ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน (X_7)	.594	.054	1.023	10.965	.000**

R=.705 Adj R²=.482 SEE=.273 F=32.178 Sig. of F=.000 * p <.05 **p <.01

จากตาราง 3 พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน (X_7) ด้านการตัดสินใจ (X_6) สามารถร่วมกันพยากรณ์การปฏิบัติงานของครู ได้ร้อยละ 48.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ (b) เท่ากับ -.152 และ .594 ตามลำดับ และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปแบบมาตรฐาน (β) เท่ากับ -.333 และ 1.023 ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. จากข้อค้นพบที่ว่า คุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับมาตรฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา ด้านการสร้างแรงจูงใจ อยู่ในระดับมาก เป็นลำดับแรก เนื่องจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 มีความต้องการขวัญ และกำลังใจในการทำงาน มีการสร้างแรงจูงใจในระหว่างการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการใหม่ที่ดี และเพิ่มเติมงานเก่าให้ดีขึ้นมีคุณภาพ

รองลงมาคือ ด้านผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก งานด้านวิชาการนั้นถือเป็นงานฝ่ายที่สำคัญมากฝ่ายหนึ่งในทุกๆ สถานศึกษา การที่ผู้นำสถานศึกษามีการมองการไกลที่ดี มีวิสัยทัศน์ในการวางแผน วิชาการอย่างมีระบบแบบแผน จะนำมาซึ่งความสำเร็จของนักเรียน สำหรับด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน ผู้นำสถานศึกษาและประชาชนภายในพื้นที่ร่วมมือร่วมใจแสดงแนวคิดและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้ก้าวอยู่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก ให้ได้มีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ซึ่งการแก้ไขปัญหา นั้น จำเป็นต้องมีความร่วมมือทำพร้อมๆ กันในทุกๆระดับ ในส่วนของด้านการวางแผนในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ผู้นำสถานศึกษาต้องรับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา การวางแผนงาน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาในแต่ละแห่งมีสภาพแวดล้อม ปัจจัยและวัฒนธรรมแตกต่างกัน การวางแผนบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาทุกแห่ง ผู้นำสถานศึกษาจำเป็นต้องศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่างๆ อย่างหลากหลาย เพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

กับบริบทของสถานศึกษา ให้การจัดการศึกษา เป็นการศึกษาดลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ลำดับสุดท้าย ด้านการตัดสินใจ ผู้นำสถานศึกษา ปฏิบัติหน้าที่ควบคู่ไปกับการตัดสินใจภายใต้ความกดดัน เนื่องจากการที่มีเวลาไม่มากนัก ดังนั้นการตัดสินใจในแบบต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมีความคิดสร้างสรรค์ เกิดการยอมรับ การเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวงศ์นา กาญจนพาที (2556: 153) เรื่อง ภาวะผู้นำและภาวะผู้ตามที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลองค์กร พบว่า การตัดสินใจของผู้นำสถานศึกษา ในแต่ละสถานการณ์ ต้องยึดเป้าขององค์กรเป็นหลัก และจำเป็นต้องมีการสื่อสารที่มีความเข้าใจกันและกัน ในทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดความถูกต้อง ชัดเจน และเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. จากข้อค้นพบที่ว่า การปฏิบัติงานของครู ด้านการปฏิบัติตน อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับมาตรฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านด้านการปฏิบัติตนอยู่ในระดับมาก อยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติงาน ตามลำดับ ส่วนลำดับสุดท้ายคือด้านด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ด้านการปฏิบัติตนที่อยู่ในลำดับแรกนั้น เนื่องจากการปฏิบัติตนตามระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับ ข้อกำหนดสำหรับครู ทำให้งานที่ปฏิบัติบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการมาทำงานตรงต่อเวลา เข้าสอนตรงเวลา แต่งกายถูกต้องเหมาะสมตามองค์กร การรักษาวินัยของทางราชการ และข้อห้ามรวมถึงข้อที่ต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด การมีคุณธรรม จริยธรรม สำหรับข้าราชการครูนั้นก็จำเป็นทั้งสิ้น การปฏิบัติตนเพื่อต้องการเป็นครูที่ประกอบไปด้วยคุณงามและความดี ซึ่งจักกระทำด้วยความสำนึกในจิตใจ เช่น ความเสียสละ มีน้ำใจ ความเกรงใจ ความยุติธรรม ความเห็นอกเห็นใจ การมีมารยาททั้งดงาม ความ

รักและความเมตตาต่อศิษย์ ด้านการปฏิบัติงาน ครูมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอยู่เสมอ เมื่อเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรม ครูนำความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาตนเองและผู้เรียน ส่วนลำดับสุดท้าย ด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ คือความเป็นครู ครูมีปรัชญาทางการศึกษา รู้จักใช้ภาษาและวัฒนธรรม มีจิตวิทยาของความเป็นครู รู้จักการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน และเพิ่มเติมงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์ มีการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา และมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพวรรณ คำดี สมศักดิ์ คำศรี เสถียร แสนอุบล และอนันต์ พันนึก (2551) เรื่องของการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ตามหลักเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน พบว่าครูผู้สอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน การตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรมโดยการคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ ความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ มีการร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผลถาวรที่เกิดกับผู้เรียน ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง รวมถึงการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบและรู้จักการแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสาร ในการพัฒนา และด้านการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

3. จากการค้นพบที่ว่า คุณลักษณะผู้นำสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน (X_7) และด้านการตัดสินใจ (X_8) สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ

ศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 ได้ร้อยละ 48.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .628 และ -.237 ตามลำดับ และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 1.080 และ -.519 ตามลำดับ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรเกณฑ์ (คุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2) และตัวแปรพยากรณ์ (X_7, X_6) มีค่าเท่ากับ .696 มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 48.4 และค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นจากการพยากรณ์เท่ากับ .273 ซึ่งสอดคล้องกับชีวสารสนเทศ กิ่งแก้ว (2561) เรื่องคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครู กล่าวว่าคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา จำต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้ความสามารถมีวิสัยทัศน์ และบุคลิกภาพที่ดี เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจและความพึงพอใจแก่ครู หากแต่โดยภาพรวมยังคงอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก แต่ในส่วนของด้านการตัดสินใจอยู่อันดับสุดท้าย ดังนั้นผู้นำสถานศึกษาควรมีการพัฒนากระบวนการทำงานและวิธีการวางแผนงานให้ชัดเจน ถูกต้องและแม่นยำ กล้าคิดกล้าตัดสินใจอย่างฉับพลัน หากเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จบรรลุเป้าหมายตาม

ที่ตั้งไว้

1.2 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับมาก อันดับสุดท้ายเป็นด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ดังนั้นทั้งครูควรมีการปรับปรุงด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ รู้จักใช้ความรู้ความสามารถให้ถูกต้อง และหากจำเป็นต้องหาประสบการณ์ ห้เพิ่มเติมความรู้ให้กับตนเองตลอดเวลา

1.3 ผลจากการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้นำสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู ด้านการตัดสินใจมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกกับด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หากจำเป็นต้องปฏิบัติงานร่วมกัน ผู้นำสถานศึกษาจึงควรกล้าตัดสินใจให้การปฏิบัติงานของครูเป็นไปตามความรอบรู้ที่มี และเพิ่มเติมความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยถึงคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อเป็นการเปรียบเทียบผลการวิจัยและสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้

2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้ทราบข้อมูลในเชิงลึก และมีความละเอียดมากขึ้น

2.3 ควรศึกษาศึกษาวิจัยถึงคุณลักษณะผู้นำสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู เพื่อเป็นการเปรียบเทียบผลในบริบทต่าง ๆ ว่าแตกต่างจากสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 2 อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ชีวะสารณ์ กิ่งแก้ว. (2561). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทราเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- ไพวรรณ คำดี, สมศักดิ์ คำศรี, เสถียร แสนอุบล และอนันต์ พันนี้ก. (2551). การปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามหลักเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 2(2): 195-208.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*, 6.
- วรางคณา กาญจนพาทิ. (2556). *ภาวะผู้นำและภาวะผู้ตามที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลองค์กร: กรณีศึกษา ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Likert, Rensis A. (1961). *New patterns of management*. New York: McGraw-Hill Book.

แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 1

Guidelines for School Safety Administration under the Secondary Educational Service Area Office 1

กนกลักษณ์ อรรคมุต^{1*}, ธาดา สิทธิธาดา²

Kanokluk Aunkkamoot^{1*}, Thada Siththada²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 2) เสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 59 แห่ง รวมทั้งสิ้น 177 คน ได้มาโดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารอาคารสถานที่ในสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติในสถานศึกษา ด้านการบริหารการศึกษา ด้านการลดความเสี่ยงในสถานศึกษา ด้านการบริหารระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานศึกษา และด้านการบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์โรคระบาด

คำสำคัญ: แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย, มัธยมศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to study 1) The level of school safety administration under the secondary educational service area office 1 and 2) Guidelines for school safety administration under the secondary educational service area office 1. The sample of this study was 59 schools under the secondary educational service area office 1, total 177 persons. The research instruments were questionnaires. The statistic used for analyzing the data were the frequency, percentage, means, and standard deviation.

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ 10300

¹ M.Ed. Student of Master Education in Educational Administration, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok 10300, Thailand

The findings of this research were 1) the level of school safety administration under the secondary educational service area office 1 were moderate in overall. 2) Guidelines for school safety administration under the secondary educational service area office 1 were buildings and facilities management, school disaster management, educational administration in risk reduction in schools, management of fire prevention and fire suppression systems in schools, and school management in an epidemic situation which were a guidelines that is appropriate in accordance with the research conception framework.

Keywords: Guidelines for school safety administration, secondary educational

บทนำ

จากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 “มาตรา 47 กำหนดให้มีการประกันคุณภาพภายนอก โดยมาตรฐานที่ 10 กำหนดให้ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี โดยในตัวบ่งชี้ที่ 4 กำหนดให้ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพและป้องกันตนเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ” ซึ่งจะเห็นได้ว่าความเจริญก้าวหน้าด้านของสังคมโลกเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ทำให้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และการศึกษา ซึ่งทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มนุษย์จำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เครื่องมือที่สำคัญที่ช่วยในการพัฒนาคนก็คือ การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในฐานะที่เป็นกระบวนการหนึ่งซึ่งมีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเหมาะสมและมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการในการใช้กำลังของประเทศการศึกษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ โดยคาดหวังว่าผู้เรียนทุกช่วงวัยจะได้รับการพัฒนาในทุกมิติเป็นคนเก่ง คนดี มีคุณภาพ และมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556: 18)

จากผลการประเมินภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2556 มีสถานศึกษาจำนวน 39 แห่ง ที่ได้รับโล่รางวัลดีเด่น อันเนื่องมาจากคะแนนผ่านเกณฑ์มาตรฐานตั้งแต่ร้อยละ 90 ขึ้นไปเป็นเวลา 5 ปี ติดต่อกัน และมีสถานศึกษาจำนวน 804 แห่ง ที่ได้รับรางวัลเกียรติยศดีเด่น มีคะแนนผ่านเกณฑ์มาตรฐานตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป แต่ไม่ถึงร้อยละ 90 เพื่อสร้างความตระหนักถึงด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา อีกทั้งเพื่อเป็นกำลังสำคัญอีกแรงหนึ่งในการขับเคลื่อนสถานศึกษาตามระเบียบวาระแห่งชาติแรงงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีให้บรรลุผลสำเร็จต่อไป สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เล็งเห็นถึงสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนในสังคมไทยยุคปัจจุบัน ซึ่งได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโลกปัจจุบันส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนไทยในหลายรูปแบบ จึงทำให้ได้มีการกำหนดนโยบายด้านการจัดการด้านความปลอดภัยแก่นักเรียนในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม การสร้างความปลอดภัยให้แก่นักเรียนเป็นสิ่งที่ค่อนข้างจะสำคัญเพราะความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบโดยตรง ต่อคุณภาพผู้เรียน อีกทั้งการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสุขและการมีชีวิตที่ปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกสถาน

ศึกษา อย่างไรก็ตาม การสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาแก่นักเรียน การมีนโยบายเพียงอย่างเดียวนั้น ย่อมไม่เพียงพอ ต้องคำนึงถึงการที่แต่ละสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาได้นำแผนนโยบายที่ได้รับไปสู่การปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริงในสถานศึกษาด้วย ซึ่งสถานศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติงานที่มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญยิ่งในการสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

เพื่อเป็นการขับเคลื่อนสถานศึกษาในสังกัดตามระเบียบวาระแห่งชาติแรงงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดีให้บรรลุผลสำเร็จต่อไป และเพื่อให้การดำเนินการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานโครงการสถานศึกษาปลอดภัย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การบริหารสถานศึกษาในทุกๆ ภาคส่วนให้หลอมรวมและร่วมมือร่วมใจกันทำงานให้บรรลุเป้าประสงค์ของนโยบายการจัดการด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เป็นสิ่งที่สำคัญและท้าทายเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาและความท้าทายดังกล่าว จึงสนใจค้นคว้า ทำวิจัยเพื่อนำไปสู่การสร้างแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้กรอบแนวคิดขององค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (Unicef) ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดวิจัยโดยใช้แนวคิดขององค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ซึ่งได้กล่าวถึงแนวคิดที่ผู้วิจัยนำมาเป็นตัวแปรที่ศึกษาไว้ดังนี้ และได้ให้ความสำคัญของความปลอดภัยรอบด้านในโรงเรียน ที่มี 3 เสาหลักของความปลอดภัยรอบด้านในโรงเรียน และแนวคิดการประเมินสถานศึกษาปลอดภัยของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของแนวทางการดำเนินการตามข้อกำหนด ตัวชี้วัด กิจกรรมสถานศึกษาปลอดภัย ประจำปี 2562

ตัวแปรที่ศึกษา
1. ด้านการบริหารอาคารสถานที่ในสถานศึกษา
2. ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติในสถานศึกษา
3. ด้านการบริหารด้านการลดความเสี่ยงในสถานศึกษา
4. ด้านการบริหารระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานศึกษา
5. ด้านการบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์โรคระบาด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่จัดทำโครงการสถานศึกษาปลอดภัย จำนวน 67 แห่ง ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไป ครู ผู้รับผิดชอบโครงการสถานศึกษาปลอดภัย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1, 2562)

1.2 ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 59 แห่ง รวมทั้งสิ้น 177 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดมลพิษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) วุฒิการศึกษา 4) ตำแหน่งปัจจุบัน 5) ประสบการณ์การปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งปัจจุบัน และ 6) ขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาปลอดมลพิษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ จำแนกเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดมลพิษ จำนวน 5 ด้าน

2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำแบบสอบถามสำหรับการวิจัยที่สร้างขึ้น ไปทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อมั่น (reliability) ดังนี้ 1) การหาความเที่ยงตรง โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปดำเนินการตรวจสอบ

หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เมื่อผู้วิจัยได้เลือกข้อคำถามที่มีความเที่ยงตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน โดยมีค่า IOC มากกว่า 0.5 พร้อมทั้งปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว มาใช้เป็นข้อคำถามในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษากลุ่มบริหารงานทั่วไป และครูผู้รับผิดชอบโครงการสถานศึกษาปลอดมลพิษ จำนวน 177 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยของแบบสอบถามทุกฉบับ และนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาปลอดมลพิษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่

ตาราง 1 ตารางเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย จำแนกตามรายด้าน

ระดับการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย	n=177		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการบริหารอาคารสถานที่ในสถานศึกษา	3.23	0.93	ปานกลาง
2. ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ	3.42	0.94	ปานกลาง
3. ด้านการบริหารการลดความเสี่ยงในสถานศึกษา	3.31	0.94	ปานกลาง
4. ด้านการบริหารระบบและระงับอัคคีภัยในสถานศึกษา	3.40	0.88	ปานกลาง
5. ด้านการบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์โรคระบาด	3.20	0.94	ปานกลาง

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ด้านการบริหารอาคารสถานที่ในสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีการบริหารสถานศึกษาปลอดภัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.23$, $S.D.=0.93$) ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติในสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.42$, $S.D.=0.94$) ด้านการบริหารการลดความเสี่ยงใน พบว่าสถานศึกษามีการบริหารการลดความเสี่ยงในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.31$, $S.D.=0.94$) ด้านการบริหารระบบและระงับอัคคีภัยในสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีการบริหารระบบและระงับอัคคีภัยในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.40$, $S.D.=0.88$) และด้านการบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์โรคระบาด พบว่า สถานศึกษามีการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย ด้านการบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์โรคระบาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.20$, $S.D.=0.94$)

อภิปรายผล

แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน เรียงลำดับจาก ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติในสถานศึกษา ด้านการบริหารระบบป้องกันและระงับอัคคีภัยในสถานศึกษา ด้านการบริหารการลดความเสี่ยงในสถานศึกษา ด้านการบริหารอาคารสถานที่ในสถานศึกษา และด้านการบริหารสถานศึกษาในสถานการณ์โรคระบาด ตามลำดับ แนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย เน้นที่ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติในสถานศึกษา เนื่องจากภัยที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต และทรัพย์สิน โดยส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมทั้งในระยะสั้น และระยะยาว ด้านการบริหารอาคารสถานที่ เนื่องจากเป็นส่วนที่สามารถเห็นเป็นรูปธรรม โดยโรงเรียนควรมีระบบแนวทางการดำเนินการที่ก่อให้เกิดความปลอดภัย โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ทำให้เด็กปลอดภัย ซึ่งตรงกับแนวคิดของการจัดระบบความปลอดภัยในโรงเรียนของมูลนิธิศูนย์สิทธิเด็ก (มูลนิธิศูนย์สิทธิเด็ก: 8-12) การจัดอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนที่ปลอดภัย การก่อสร้างและการดูแลรักษาโรงเรียน รวมถึงการเลือกที่ตั้งโรงเรียนที่ปลอดภัย ออกแบบให้ด้านทาบกับภัยพิบัติ มีการวางแผนติดตามการจัดสรรงบประมาณ และการดูแลรักษาความมั่นคง และความปลอดภัย

ของอาคารสถานที่อย่างต่อเนื่อง องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (2560: 1-5)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย ทั้ง 5 ด้าน ส่งผลต่อระดับแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาสถานศึกษาให้ปลอดภัยทั้ง 5 ด้าน ให้อยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อสถานศึกษา ครู บุคลากร

ทางการศึกษา และนักเรียนในทุกๆ ด้าน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาปลอดภัย เพื่อนำผลข้อมูลการวิจัยที่ได้มาประกอบเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้ปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยแนวทางที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในสถานศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้เหมาะกับบริบทของสถานศึกษา

2.3 ควรนำวิจัยครั้งนี้ไปต่อยอดในการทดลองการใช้งานจริงกับสถานศึกษา นำแนวทางการบริหารความปลอดภัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานในการพัฒนาสถานศึกษาให้ปลอดภัยมากขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พุทธศักราช 2554. (2554, มกราคม 12). *ราชกิจจานุเบกษา*: 6.
- มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก. (2550). *คู่มือโครงการจัดระบบความปลอดภัยในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ส.เสริมมิตร.
- สำนักความปลอดภัยแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. (2556). *คู่มือโครงการเตรียมความพร้อมด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *คู่มือแนวทางการปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษาฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- องค์การรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือน. (2558). *รักษาความปลอดภัย*. สืบค้นเมื่อ มกราคม 20, 2563, จาก <https://www.secnia.go.th/การรักษาความปลอดภัย/>.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, (30): 607-610.

การบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

School Administration to a Professional Learning Community of Administrators According to the opinion of the Secondary School Teachers in Prachuap Khiri Khan Province Under The Secondary Educational Service Area Office 10

มณฑาทิพย์ โภณฑา¹, กัลยมน อินทุสุต²
Montatip Khonta¹, Kanyamon Indusuta²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จำนวน 269 คน ใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.05 จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Cohen โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 0.6 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้คะแนนเท่ากับ 0.961 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance)

ผลการวิจัยพบว่า

1) ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Master of Educational Program in Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

² Educational Administration and Higher Education in Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

2) ครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The research aimed to study and compare the opinion of the Secondary School Teachers about school administration to a Professional Learning Community of Administrators in Prachuap Khiri Khan Province Under The Secondary Educational Service Area Office 10 divided by teacher's educational background and working experience. The sample of 269 teachers at the Secondary School Teachers in Prachuap Khiri Khan Province Under The Secondary Educational Service Area Office 10 recruited through stratified random sampling method and considerate sample size through Cohen table. The instrument was a five-point rating scale questionnaire which the IOC value is 0.6 upper and the Cronbach's alpha showed a level of reliability at 0.961. The data analyzed through the descriptive statistic by frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and One-Way Analysis of Variance.

The research results were found that

1. Teacher's opinion about Administrators in Prachuap Khiri Khan Province Under The Secondary Educational Service Area Office 10 in school administration to a Professional Learning Community, the overall and each dimension of the opinion were at high level.
2. The comparison of teacher's opinion as divided by their educational background and working experience were not significant differences.

Keywords: Professional Learning Community, Secondary School

บทนำ

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปอย่างสมดุล มั่นคง และรวดเร็ว ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและหลากหลาย เพื่อให้คนไทยทุกคนสามารถเรียนรู้ ปรับตัวให้ทันต่อยุคพลิกผันได้นั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ตั้งแต่ปฏิรูปการเรียนรู้ การปฏิรูป

โครงสร้าง การปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครูตลอดจนการปฏิรูประบบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) อันส่งผลต่อการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พุทธศักราช 2561-2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ จึงมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ, 2561) ซึ่งตรงกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พุทธศักราช 2560-2579 ที่มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับทบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม ภูมิปัญญา และร่วมมือกันกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พุทธศักราช 2561-2580 และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พุทธศักราช 2560-2579 ทำให้เห็นว่า ในยุคศตวรรษที่ 21 ยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงเชื่อมโยงกันอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยี ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้เรียน (Trilling & Fadel, 2009 อ้างถึงใน วิจารณ์ พานิช, 2554: 102) เป็นยุคที่เราต้องมีการพัฒนาผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ ซึ่งทำให้เห็นว่า ครูไม่สามารถทำงานในรูปแบบเดิมที่สอนนักเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์แต่เพียงอย่างเดียวได้ ครูจำเป็นต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการและความถนัดของผู้เรียน รวมไปถึงสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน รูปแบบการทำงานของครูจึงต้องเปลี่ยนไป เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดทั้งหมด 4 จังหวัด คือ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมทั้งสิ้น 60 โรงเรียน ซึ่งนับว่ามีจำนวนมาก และ

ด้วยระยะทางระหว่างทั้ง 4 จังหวัดนั้นมีระยะทางที่ห่างไกลกัน การที่สถานศึกษาจะบริหารจัดการ การศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เกิดประโยชน์กับผู้เรียนสูงสุด ทุกสถานศึกษาได้รับการพัฒนาการบริหารจัดการ การศึกษานั้น จำเป็นต้องเกิดการทำงานร่วมกัน ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กับสถานศึกษา สถานศึกษากับสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา กับครู และครูกับครู เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพร่วมกัน เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน สามารถนำไปพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขปัญหาการจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้ด้วยกระบวนการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3 ปีซ้อนหลัง ตั้งแต่ปี 2560-2562 พบว่า ผลการทดสอบระดับจังหวัดแต่ละวิชามีคะแนนเฉลี่ย สูงขึ้นในบางกลุ่มสาระ และมีคะแนนเฉลี่ยต่ำลง ในบางกลุ่มสาระ (กลุ่มบริหารวิชาการโรงเรียน ทับสะแกวิทยา, 2561-2563) ซึ่งแสดงถึงการทำงานของครูในแต่ละกลุ่มสาระประสบผลสำเร็จ ได้ไม่เท่ากัน บางกลุ่มสาระคะแนนมีพัฒนาการที่ สูงขึ้น บางกลุ่มสาระคะแนนมีพัฒนาการที่ต่ำลง แม้อยู่ในสถานศึกษาเดียวกัน ทำให้เห็นว่าผู้บริหาร สถานศึกษา และครูทุกคนต้องร่วมมือกันในการ จัดการศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ผ่านการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีเป้าหมาย ร่วมกันผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community หรือ PLC) ในสถานศึกษาขึ้น

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นชุมชนของครูที่มุ่งมั่นแสวงหาองค์ความรู้ร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกัน และนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้

ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุง และ พัฒนาการศึกษของผู้เรียน ตลอดจนการพัฒนา โรงเรียน (Hord, 1997 อ้างถึงใน อนุสรฯ สุวรรณวงศ์, 2558) ซึ่งเป้าหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ เพื่อการ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ช่วยเหลือ และส่งเสริมการพัฒนาการทำงานของบุคลากรใน สถานศึกษาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบให้เกิด เป็นการพัฒนาย่างยั่งยืน ทำให้การทำงานของครู มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะ ศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหาร สถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อ ผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยจำแนกตามวุฒิ การศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการ ครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ปีการศึกษา 2563 ทั้งหมด 8 อำเภอ 18 โรงเรียน จำนวน 891 คน

2. ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการ ครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 269 คน ซึ่ง กลุ่มตัวอย่างใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับ นัยสำคัญทางสถิติ.05 จากการเปิดตารางสำเร็จรูป ของ Cohen (Cohen, Manion and Morrison, 2011: 147)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่

1.1 ระดับการศึกษา

1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน

2. ตัวแปรตาม คือ การบริหารสถานศึกษา สู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน มัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision)

2) ด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Collaborative Teamwork)

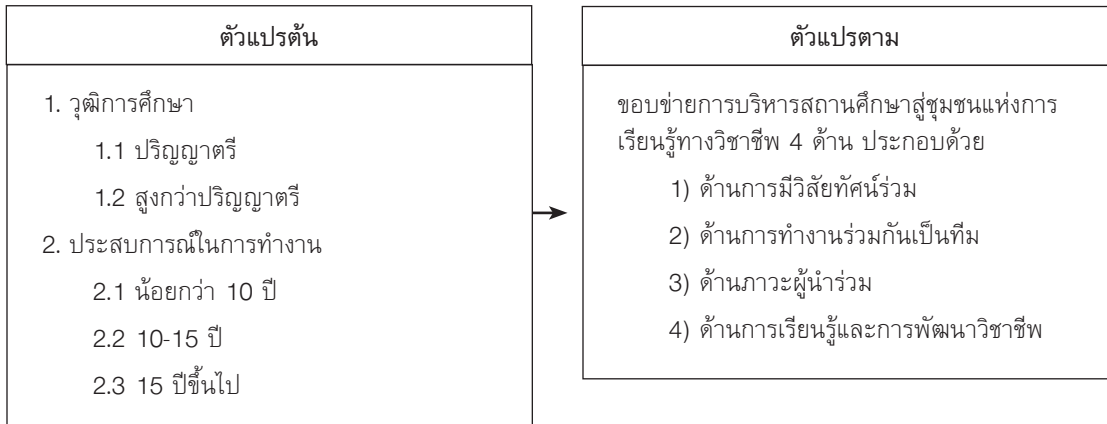
3) ด้านภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership)

4) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา วิชาชีพ (Professional learning and develop- ment)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ส่งให้กับผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ทั้ง 8 อำเภอ เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ตอบแบบสอบถาม และเก็บแบบสอบถามระหว่างวันที่ 21 ธันวาคม 2563 ถึง 30 ธันวาคม 2563

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดจำนวน 269 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำอธิบาย

2. วิเคราะห์ข้อมูลรายชื่อเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยหา ค่าเฉลี่ย (Mean:) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 133) เป็นรายชื่อ รายด้าน และภาพรวม

นำผลการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบตามเกณฑ์การแปลความหมายของข้อมูลโดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 103) ดังต่อไปนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพระศดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพระศดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพระศดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพระศดับน้อย

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ในภาพรวมและรายด้าน

การบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.36	.46	มาก
2 ด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.34	.61	มาก
3 ด้านภาวะผู้นำร่วม	4.29	.59	มาก
4 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	4.36	.54	มาก
รวม	4.34	.51	มาก

1.00-1.50 หมายถึง มีการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพระศดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่ประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 วิเคราะห์โดยใช้ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

จากตาราง 1 พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$) และเมื่อพิจารณาราย

ด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X}=4.36$) ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ($\bar{X}=4.36$) รองลงมาคือด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม ($\bar{X}=4.34$) และสุดท้าย คือ ด้านภาวะผู้นำร่วม ($\bar{X}=4.29$)

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

การบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร	วุฒิการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.38	.44	4.33	.49	0.780	.436
2 ด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.35	.61	4.32	.62	0.423	.672
3 ด้านภาวะผู้นำร่วม	4.31	.58	4.26	.62	0.551	.582
4 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	4.38	.52	4.33	.57	0.734	.463
รวม	4.35	.50	4.31	.54	0.647	.518

* p < .05

จากตาราง 2 พบว่า ค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร

โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร	ประสบการณ์ในการทำงาน						F	p
	น้อยกว่า 10 ปี		10-15 ปี		มากกว่า 15 ปีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.32	.48	4.38	.48	4.41	.39	1.090	.338
2 ด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.29	.61	4.38	.65	4.37	.56	.701	.497
3 ด้านภาวะผู้นำร่วม	4.24	.61	4.34	.61	4.31	.54	.726	.485
4 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	4.31	.53	4.39	.56	4.39	.54	.611	.544
รวม	4.29	.52	4.37	.54	4.37	.54	.846	.430

จากตาราง 3 พบว่า ค่า F ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาพรวมและรายด้าน แสดงว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตระหนักและให้ความสำคัญของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการทำงานร่วมกันของข้าราชการครูและบุคลากร

เพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พัฒนาครู พัฒนาวิชาชีพ และพัฒนาสถานศึกษาต่อไป มีการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมาย ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพในการปฏิบัติงาน หรือการทำงานร่วมกันเป็นทีม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มุ่งพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เกิดผลสูงสุดแก่ผู้เรียน เปิดโอกาสให้ข้าราชการครูและบุคลากรแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน รวมไปถึงยอมรับความคิดเห็นใหม่ๆ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาผู้เรียน มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาต่อไป จึงทำให้ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี ไชยภักดี และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2561) ศึกษาเรื่อง การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัย

พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณตະนาว เนียมอ่อน (2562) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูลีพร เกลี้ยงสง (2556) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรเพื่อการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Karo, Danaisak & Petsangsri, Sirirat (2021) ศึกษาเรื่อง The effect of online mentoring system through professional learning community with information and communication technology via cloud computing for pre-service teachers in Thailand ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย จุ่งมุ่งหมาย และค่านิยมของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการทำงานร่วมกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เป็นชุมชนกัลยาณมิตร

ไม่มีการแบ่งแยกบุคคล ไม่แบ่งตามวุฒิการศึกษา ทุกคนมีคุณค่าและมีความสำคัญเท่าเทียมกัน กระจายอำนาจความรับผิดชอบในการทำงาน เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและความสามารถ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่เสมอ ทำให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี ไชยภักดี และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2561) ศึกษาเรื่อง การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความเห็นต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ พิมพา (2561) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายลาดใหญ่ จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความเห็นต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายลาดใหญ่ จังหวัดสมุทรสงครามไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักให้เห็นถึงความสำคัญของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นกระบวนการ

ที่ทุกคนมีส่วนร่วม เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านการทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แก้ไขปัญหาพร้อมกัน ตามสถานการณ์ในปัจจุบันที่เกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ข้าราชการครูและบุคลากรแสดงความคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนร่วมกัน ทำให้ข้าราชการครูและบุคลากรที่มีประสบการณ์แตกต่างกันสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ยอมรับในการทำงานร่วมกัน เกิดการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพของตน นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพพร้อมกันอย่างเป็นระบบ เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษา สู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี ไชยภักดี และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2561) ศึกษาเรื่องการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อโณชา พลวงนอก (2562) ศึกษาเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานโครงการพัฒนาครูด้วย PLC ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาครูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณะตะนาว เนียมอ่อน (2562) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูทุกคนมีความมุ่งมั่นในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกันอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านการทำงานร่วมกันเป็นทีม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คุณค่าและความสำคัญของทุกคนในสถานศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

1.3 ด้านภาวะผู้นำร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้มีครูมีอิสระทางความคิด

1.4 ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรอำนวยความสะดวกให้ครูได้เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับกรวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสภาพปัญหาและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลการบริหารสถานศึกษาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มบริหารวิชาการ, โรงเรียนทับสะแกวิทยา. (2561). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560. ประจวบคีรีขันธ์: โรงเรียนทับสะแกวิทยา.
- กลุ่มบริหารวิชาการ, โรงเรียนทับสะแกวิทยา. (2561). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560. ประจวบคีรีขันธ์: โรงเรียนทับสะแกวิทยา.
- กลุ่มบริหารวิชาการ, โรงเรียนทับสะแกวิทยา. (2562). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561. ประจวบคีรีขันธ์: โรงเรียนทับสะแกวิทยา.
- กลุ่มบริหารวิชาการ, โรงเรียนทับสะแกวิทยา. (2562). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561. ประจวบคีรีขันธ์: โรงเรียนทับสะแกวิทยา.
- กลุ่มบริหารวิชาการ, โรงเรียนทับสะแกวิทยา. (2563). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562. ประจวบคีรีขันธ์: โรงเรียนทับสะแกวิทยา.
- กลุ่มบริหารวิชาการ, โรงเรียนทับสะแกวิทยา. (2563). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562. ประจวบคีรีขันธ์: โรงเรียนทับสะแกวิทยา.
- ชุลีพร เกลี้ยงสง. (2556). กลยุทธ์การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรเพื่อส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- ณตะนาว เนียมอ่อน. (2561). การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปราณี ไชยภักดี และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2561). การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พรพรรณ พิมพา. (2561). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายลาดใหญ่ จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2564 จาก http://acad.vru.ac.th/acad_journal_online/journalFile/datajournaP393.pdf.
- วิจารณ์ พานิช. (2554). วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ตตาตพลับลิเคชั่น จำกัด.
- วิจารณ์ พานิช. (2560). สอนอย่างไรในศตวรรษที่ 21. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2560, จากhttp://elc.psu.ac.th/elcpsu_2012/phocadownload/ppt_seminar/130325_teach_in_21/130325_teach_in_21.pdf.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปี ของการปฏิรูปการศึกษา* (พ.ศ. 2542-2551). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). *แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *สภาวะการศึกษาไทยปี 2559/2560 แนวทางปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- อโณชา พลวงนอก. (2562). ปัญหาการดำเนินงานโครงการพัฒนาครูด้วย PLC ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 31-39. สืบค้นจาก <https://jeal.snruc.ac.th/Files/Article/763-ArticleTextFile-20200629204749.pdf>.
- อนุสรรา สุวรรณวงศ์. (2558). *กลยุทธ์การบริหารเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูโรงเรียนเอกชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cohen, Louis. Lawrence, Manion. & Keith Morrison. (2011). *Research Methods in Education*. 7th Edition. Routledge U.S.A.
- Karo, Danaisak & Petsangsri, Sirirat. (2021). The effect of online mentoring system through professional learning community with information and communication technology via cloud computing for pre-service teachers in Thailand. *Education and Information Technologies*, 26(1): 1133-1142. Doi:10.1007/s10639-020-10304-2.

การประเมินโครงการสถานศึกษาพอเพียงวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี Assessment of Sufficiency Educational Institution Project of Kanchanaphisek Udon Thani Technical College

พัทธพล จารุจิตร¹

Pattaphon Charuchit¹

บทคัดย่อ

การประเมินโครงการสถานศึกษาพอเพียงวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี ปีการศึกษา 2562 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินด้านบริบทของโครงการสถานศึกษาพอเพียงวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี 2) เพื่อประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการสถานศึกษาพอเพียงวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี 3) เพื่อประเมินด้านกระบวนการในการดำเนินงานของโครงการสถานศึกษาพอเพียงวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี 4) เพื่อประเมินด้านผลผลิตของโครงการสถานศึกษาพอเพียงวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, D.L.) โดยมีขอบเขตเนื้อหาในการประเมินโครงการ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริบท (Context) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Product) ประชากรที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ บุคลากรฝ่ายบริหารและสายผู้สอน ของวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี จำนวน 65 คน ผู้เรียน จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลประเมินด้านบริบทของโครงการสถานศึกษาพอเพียงวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี ปีการศึกษา 2562 ในภาพรวม ด้านบริบทของโครงการมีความเหมาะสมมาก ($\bar{X}=4.36$) ข้อที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ โครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$) ข้อที่มีความเหมาะสมต่ำสุด คือ โครงการมีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา เหมาะสมมาก ($\bar{X}=4.00$)

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการสถานศึกษาพอเพียงวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี ปีการศึกษา 2562 พบว่าการประเมินด้านปัจจัย เบื้องต้นภาพรวมมีความเหมาะสมมาก ($\bar{X}=4.43$) ข้อที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการ ระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$) ข้อที่มีความเหมาะสมต่ำสุด คือ มีการประสานและการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X}=4.18$)

¹ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี

¹ School Deputy Director Senior Professional level, Kanchanaphisek Udon Thani Technical College

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการในการดำเนินงานของโครงการสถานศึกษาพอเพียงวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี มีความเหมาะสมมาก ($\bar{X}=4.47$) ข้อที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ มีการประชุมชี้แจงก่อนดำเนินกิจกรรมทุกครั้ง ระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$) ข้อที่มีความเหมาะสมต่ำสุด คือ มีการนิเทศติดตามการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.26$)

4. ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการสถานศึกษาพอเพียงวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี

4.1 ด้านการบริหารจัดการโครงการ มีความเหมาะสมมาก ($\bar{X}=4.46$) ข้อที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ ผู้เรียนนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$) ข้อที่มีความเหมาะสมต่ำสุด คือ ระบบงานสารสนเทศเป็นปัจจุบัน สะดวกในการใช้ เหมาะสมมาก ($\bar{X}=4.29$)

4.2 ด้านความพึงพอใจผู้บริหาร ครู และผู้เรียน มีความพึงพอใจในการดำเนินโครงการสถานศึกษาพอเพียง วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี ในระดับที่มาก

คำสำคัญ: สถานศึกษาพอเพียง, การประเมินแบบชิป (CIPP Model)

Abstract

The assessment of sufficiency educational institution project, Kanchanaphisek Udon Thani Technical College in academic year 2019, the objectives were: 1) To assess the context of the sufficiency educational institution project of Kanchanaphisek Udon Thani Technical College, 2) To assess the primary factors of the sufficiency educational institution project of Kanchanaphisek Udon Thani Technical College, 3) To assess the operational process for sufficiency educational institution project of Kanchanaphisek Udon Thani Technical College. and 4) To assess the productivity for sufficiency educational institution project of Kanchanaphisek Udon Thani Technical College by applying the CIPP model of Stufflebeam (Stufflebeam, D.L.) with the scope of the project assessment in 4 aspects including context, input, process, and product. The population for an assessment included 65 administration personnel and instructors, and 60 students of Kanchanaphisek Udon Thani Technical College. The tool used a 5 rating scale questionnaire. The statistical tools used for the data analysis including percentage, mean and standard deviation.

This research's findings revealed that

1. The assessment of the context of sufficiency educational institution project of Kanchanaphisek Udon Thani Technical College in academic year 2019 for overall the context of the project was high appropriate level at ($\bar{X}=4.36$). The most appropriate item that was consistent with the policy of the Ministry of Education. The most appropriate level was at ($\bar{X}=4.58$) level. The lowest appropriate level which was in accordance with the needs of the educational institution in high appropriate level at ($\bar{X}=4.00$).

2. The assessment results of the primary factors used in the implementation of the sufficiency educational institution project of Kanchanaphisek Udon Thani Technical College in academic year 2019 found that the overall assessment of the primary factors was high appropriate level at ($\bar{X}$ =4.43). The most appropriate item was the appointment of the project committee with very high appropriate level at ($\bar{X}$ =4.62). The lowest appropriate item was coordination and support from other organizations in high appropriate level at ($\bar{X}$ =4.18).

3. The assessment results of the operational process of the sufficiency educational institution project of Kanchanaphisek Udon Thani Technical College was a high appropriate level at ($\bar{X}$ =4.47). The most appropriate item was a clarification meeting before every activity. The most appropriate level was at ($\bar{X}$ =4.62). The lowest appropriate level was the continuous monitoring of the project implementation ($\bar{X}$ =4.26).

4. The assessment results of product of the sufficiency educational institution project, Kanchanaphisek Udon Thani Technical College were as follows:

4.1 The Project management was high appropriate level at ($\bar{X}$ =4.46). The most appropriate was the students leading the sufficiency economy principles in daily life. The most appropriate level was at ($\bar{X}$ =4.60). The most appropriate was the current information system and the convenience of use in a high appropriate level at ($\bar{X}$ =4.29).

4.2 The satisfaction of the administrators, teachers and learners were satisfied in the implementation of the sufficiency educational institution project of Kanchanaphisek Udon Thani Technical College in a high level.

Keywords: sufficiency educational institution, CIPP model

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศ ท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น จึงได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจาก แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-12 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง ภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม

ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุล และยั่งยืน ประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี พลังงาน และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

อย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงมากขึ้นกว่าช่วงที่ผ่านมา เช่นการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจ และสังคมโลก จากการปฏิบัติดิจิทัล (Digital Revolution) สู่อุตสาหกรรม 4.0 โครงสร้างของประชากรเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย วาระการพัฒนาของโลกภายหลัง ค.ศ. 2015 มุ่งพัฒนาระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความเท่าเทียม

ทางเพศ ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบยั่งยืน การบริหารจัดการหน่วยงานภาครัฐที่มุ่งจัดการทุจริตคอร์รัปชันด้วยหลักธรรมาภิบาล ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งมีวิสัยทัศน์ “การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” เป้าประสงค์รวมคือ (1) ระบบการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ (2) ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ตัวชี้วัดเป้าประสงค์รวม คือ (1) คะแนนของผลการประเมินการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2) ร้อยละของคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของการดำเนินงานของหน่วยงาน (3) ร้อยละของกำลังแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป (4) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) (5) ร้อยละคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนที่มีคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา คือเป็นเครื่องมือกลไกในการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ให้มีความเป็นพลเมือง (เป็นคนดี มีวินัย เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพของสังคม ประเทศและของโลก) มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและ การพัฒนาประเทศ (สามารถเรียนรู้ได้ตามความถนัดความสนใจ) และดำรงในสังคมอย่างมีความสุข (มีงานทำ มีอาชีพ มีรายได้รวมทั้งสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ และสังคมพหุวัฒนธรรมที่เป็นพลวัตในโลกศตวรรษที่ 21 ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง)การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจ และสังคมโลก จากการปฏิบัติดิจิทัล (Digital Revolution) สู่อุตสาหกรรม 4.0

โครงสร้างของประชากรเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ วาระการพัฒนาของโลกภายหลัง ค.ศ. 2015 มุ่งพัฒนาระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความเท่าเทียม ทางเพศ ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบยั่งยืน การบริหารจัดการหน่วยงานภาครัฐที่มุ่งจัดการทุจริตคอร์รัปชันด้วยหลักธรรมาภิบาล

ดังนั้น สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ซึ่งมี วิสัยทัศน์ “การบริหารจัดการ มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพ โดยยึดหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” เป้าประสงค์รวม คือ (1) ระบบการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ (2) ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ตัวชี้วัดเป้าประสงค์รวม คือ (1) คะแนนของผลการประเมินการปฏิบัติราชการตามคำรับรองการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2) ร้อยละของคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของการดำเนินงานของหน่วยงาน (3) ร้อยละของ กำลังแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป (4) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของคะแนนเฉลี่ยผลการ ทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) (5) ร้อยละคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนที่มีคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา คือเป็นเครื่องมือกลไกในการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ให้มีความเป็นพลเมือง (เป็นคนดี มีวินัย เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพของสังคม ประเทศและของโลก) มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและ การพัฒนาประเทศ (สามารถเรียนรู้ได้ตามความถนัดความสนใจ) และดำรงในสังคมอย่างมีความสุข (มีงานทำมีอาชีพมีรายได้รวมทั้งสามารถปรับตัวและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ และสังคมพหุวัฒนธรรม

ที่เป็นพลวัตในโลกศตวรรษที่ 21 ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานไว้เพื่อเป็นแนวทาง การดำเนินชีวิตที่เน้นการพึ่งพาตนเอง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนา และการบริหารจัดการในภาคส่วนต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งมีหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และประชาชนทั่วไป นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในแนวทางและวิธีการต่างๆ แตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละหน่วยงาน แต่ละพื้นที่ในลักษณะที่ต่างคนต่างทำขาดการบูรณาการในการปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ดังนั้น สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) จึงได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ.2557-2560) ขึ้น เพื่อเป็นการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและสถาบันการศึกษา ให้เป็นไปตามกรอบทิศทางเดียวกัน และสามารถเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแนวพระราชดำริ นโยบายชาติและความต้องการของประชาชนในพื้นที่เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ อย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยได้มีมติกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ออกเป็นด้านต่างๆ รวม 7 ประเด็น ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ เป็นเจ้าภาพหลักในการรับผิดชอบยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษาและสถานศึกษา และได้ประกาศนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคการศึกษา ไปเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2558 เพื่อให้องค์กรหลัก หน่วยงาน และสถานศึกษา ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง 5 ด้าน คือ

1. การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. การพัฒนาองค์กรและบุคลากร
3. การขยายผลและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย
4. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
5. การบริหารจัดการและการติดตามประเมินผล

กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคน ของประเทศ ได้มุ่งเน้นความสำคัญกับการพัฒนาคนซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดการศึกษา โดยบรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษา ในทุกระดับ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการน้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีขอบข่ายการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา 4 ด้าน คือ

1. ด้านการบริหารจัดการ
2. ด้านวิชาการ
3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
4. ด้านพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการภารกิจหลักในการจัดการอาชีวศึกษา ที่มีบทบาทหน้าที่ในการป้อนเพาะเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ ประสพการณ์ในการประกอบอาชีพอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ประกอบอาชีพอิสระสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งมีสถานศึกษาในสังกัดกระจายทั่วประเทศ ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิด ปฏิบัติการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้กำหนดเป็น

จุดเน้นที่สำคัญ ในยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์คุณภาพ ผู้เรียนเข้าสู่มาตรฐานสากล ที่มุ่งเน้นการพัฒนา ผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีสมรรถนะอาชีพเทียบ เท่ามาตรฐานที่กำหนดโดยการปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และประเด็น สำคัญอีกประการ คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ได้ กำหนดวิสัยทัศน์ของแผนที่แสดงให้เห็นถึงความ จำเป็นที่จะต้องร่วมขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและการต่างประเทศ ที่มีแผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงของ สถาบันหลักของชาติ เสริมสร้างจิตสำนึกให้ประชาชน ตระหนักในพระมหากรุณาธิคุณและจงรักภักดีต่อ สถาบันพระมหากษัตริย์น้อมนำแนวพระราชดำริไป ปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม และดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2559)

วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี โดย ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ได้รับนโยบาย จากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการขับเคลื่อนนโยบายสถานศึกษาพอเพียง สู่ สถานศึกษา และนักเรียนนักศึกษา สู่การปฏิบัติ โดยการน้อมนำศาสตร์พระราชมา เป็นแนวทาง ในการปลูกฝังการดำเนินชีวิต สู้บทเรียน และ กระบวนการจัดการเรียนการสอน แบบบูรณาการ ดำเนินโครงการสถานศึกษาพอเพียงโดยน้อมนำ ศาสตร์พระราชาสู่สถานศึกษา เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนามาตามแนวทางในการขับเคลื่อน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจให้บังเกิดประสิทธิผล ในเชิงปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมของสถานศึกษาตั้ง แต่ปีพ.ศ.2559 และดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ใน ปี 2561- 2562 ทางวิทยาลัยได้ดำเนินโครงการ

สถานศึกษาพอเพียงอย่างเป็นระบบ และประเมิน โครงการสถานศึกษาพอเพียงเพื่อสรุปและขยายผล ให้เป็นประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

1. เพื่อประเมินบริบท (Context Evaluation) ของโครงการสถานศึกษาพอเพียง วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี
2. ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ของโครงการวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี
3. เพื่อประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ของโครงการวิทยาลัยเทคนิค กาญจนาภิเษกอุดรธานี
4. เพื่อประเมินผลผลิต (Product Evaluation) โครงการวิทยาลัยเทคนิค กาญจนาภิเษกอุดรธานี

วิธีดำเนินการ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือบุคลากร ของวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี กลุ่ม งานบริหารและผู้สอน ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร จำนวนจำนวน 10 คน ฝ่ายวิชาการจำนวน 34 คน ฝ่ายกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 14 คน ฝ่ายพัฒนาบุคลากร จำนวน 7 คน และนักเรียน นักศึกษา จำนวน 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ประเมิน

1. แบบสอบถามประเมินโครงการ 4 ด้าน คือด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต
2. แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ
3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการ ดำเนินโครงการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนดำเนินโครงการ โดยผู้ประเมินได้จัดประชุมผู้บริหาร ครู และบุคลากรของวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี โดยชี้แจงการดำเนินโครงการ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อประเมินความเหมาะสมด้านบริบทของโครงการ และด้านปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการ เป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างดำเนินโครงการ โดยผู้ประเมินได้จัดประชุมผู้บริหาร ครู และบุคลากร พร้อมชี้แจงการดำเนินโครงการ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการในการดำเนินโครงการ เป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ โดยผู้ประเมินได้จากบุคลากรวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี และชี้แจงผลการดำเนินโครงการ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อประเมิน ด้านผลผลิตของโครงการ เป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

ตอนที่ 1 ด้านสถานภาพ วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ประเมินโครงการ ด้านบริบท (Context Evaluation) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และด้านผลผลิต (Product Evaluation) วิเคราะห์ผลการประเมิน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอแบบตารางประกอบความเรียง

ผลการประเมิน

1. ผลประเมินด้านบริบทของโครงการ เป็นการประเมินด้านนโยบาย และการมีส่วนร่วม ภาพรวมผลการประเมิน มีความเหมาะสมระดับมาก

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินด้านการวางแผน ความพร้อมการดำเนินงาน งบประมาณ และจัดข้อมูลสารสนเทศ ภาพรวมผลการประเมินมีความเหมาะสมระดับมาก

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ เป็นการประเมินด้านการดำเนินงานตามแผนของทุกฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา และฝ่ายพัฒนาบุคลากร ภาพรวมผลการประเมินมีความเหมาะสมระดับมาก

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต

4.1 ด้านการบริหารจัดการโครงการ เป็นการประเมินด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการที่ส่งผลการปฏิบัติงานของทุกฝ่ายของวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี ภาพรวมผลการประเมินมีความเหมาะสมระดับมาก

4.2 ด้านความพึงพอใจผู้บริหาร ครู และนักเรียนนักศึกษา มีความพึงพอใจในการดำเนินโครงการสถานศึกษาพอเพียง วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี ในระดับที่มาก

โดยสรุปการดำเนินโครงการสถานศึกษาพอเพียง วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุดรธานี ทุกด้านตามรูปแบบการประเมินของซีป (CIPP Model) ได้แก่ ด้านบริบท (Context Evaluation) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และด้านผลผลิต (Product Evaluation) บรรลุตามวัตถุประสงค์ ส่งผลการพัฒนาสถานศึกษา บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและน้อมนำแนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงาน ส่งผลให้สถานศึกษาได้รับยกย่องให้เป็น “สถานศึกษาแบบอย่างการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการ สถานศึกษาพอเพียง” ประจำปี 2562 จากกระทรวงศึกษาธิการ

อภิปรายผล

การดำเนินโครงการสถานศึกษาพอเพียงของวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก บรรลุตามวัตถุประสงค์ และผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ด้านบริบทของโครงการ ผู้ประเมินได้กำหนดการประเมินที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสมนึก แพทย์พิทักษ์ (2561) ที่กล่าวถึง ลักษณะสถานศึกษาพอเพียง ที่ดำเนินการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรมีลักษณะ ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากร

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินด้านการวางแผน ความพร้อมการดำเนินงาน งบประมาณ และจัดข้อมูลสารสนเทศ ผู้ประเมินร่วมกับบุคลากรทุกฝ่ายของวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก อุตรธานี ได้มีการสำรวจ และเตรียมความพร้อมในด้านดังกล่าวสอดคล้องตามข้อกำหนดของการประเมินสถานศึกษาพอเพียงของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2559)

3. ด้านกระบวนการ เป็นการประเมินด้านการดำเนินงานตามแผนของทุกฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา และฝ่ายพัฒนาบุคลากร ผู้ประเมินได้ดำเนินงานโดยยึดหลักวงจรของโครงการ (Project Cycle) ในการดำเนินโครงการ สอดคล้องกับ พิสนุ พงศ์ศรี (2551) พิเชิต ฤทธิจรรยา (2557) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2558) ซึ่งได้สรุปและนำมาใช้

เป็นแนวดำเนินโครงการของวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุตรธานี 5 ขั้นตอน คือ การกำหนดโครงการ การเตรียมโครงการประเมินและอนุมัติโครงการ การนำโครงการไปปฏิบัติ และการประเมินโครงการ

4. ผลการประเมินด้านผลผลิต

4.1 ด้านการบริหารจัดการโครงการ เป็นการประเมินด้านผลสัมฤทธิ์ของโครงการที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของทุกฝ่ายของวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกอุตรธานี ด้านผลผลิต จากการดำเนินงานในด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น และด้านกระบวนการที่มีความพร้อม มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อด้านผลผลิตที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ สอดคล้องกับ วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2557) ที่สรุปไว้ว่า การดำเนินโครงการใดๆ ก็ตาม จะประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล องค์ประกอบสำคัญ คือ องค์ประกอบพื้นฐานเชิงระบบ 3 องค์ประกอบ คือ 1) การวางแผน (Planning) เป็นการคิดล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไรและใครเป็นผู้กระทำ เพื่อกำหนดความเป็นไปที่พึงประสงค์ของโครงการในอนาคตในรูปของจุดหมาย (Goal) วัตถุประสงค์ (Objective) เป้าหมาย (Target) และวิธีการหรือกิจกรรม (Activity) 2) การดำเนินงาน (Implementation) โดยการจัดสรรทรัพยากรและจัดกิจกรรมตามแผนต่างๆ ที่กำหนดไว้ และ 3) การติดตาม กำกับ และการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจคุณค่าของการพัฒนาโครงการ และช่วยให้ทราบว่าการที่วางไว้เมื่อนำไปสู่การปฏิบัติแล้ว สามารถทำได้ตามแผนหรือไม่ มีปัญหา อุปสรรคด้านใดบ้าง ดำเนินการได้บรรลุตามวัตถุประสงค์เพียงใด ผลที่เกิดขึ้นอย่างไร และควรต้องพัฒนาปรับปรุงอย่างไร เพื่อให้บรรลุผลตามต้องการ

4.2 ด้านความพึงพอใจผู้บริหาร ครู และนักเรียนนักศึกษา จากการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้โครงการสถานศึกษาพอเพียง เป็นโครงการที่

น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 มีใช้ในการดำเนินงาน โดยยึดหลัก ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งแนวคิดดังกล่าวส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานทุกฝ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลกุล บุญช่วยสุข (2559) ประเมินโครงการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนเลิศปัญญา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 3 ผลการประเมินพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าด้านผลผลิต ผ่านการประเมินในระดับมาก และด้านผลผลิตการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ด้านบริบท เป็นด้านนโยบาย มีความสำคัญในการดำเนินโครงการซึ่งในระหว่างดำเนินการโครงการอาจมีการปรับเปลี่ยนฝ่ายบริหารหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประชุมชี้แจง

ทำความเข้าใจ เพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อให้การดำเนินโครงการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากการวางแผนในด้านต่างๆ แล้ว ควรมีการประสานและการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นในการสนับสนุนโครงการ

1.3 ด้านกระบวนการ สิ่งสำคัญ คือการนิเทศติดตาม และประเมินระหว่างดำเนินโครงการ เพื่อการพัฒนาปรับปรุงทุกระยะ

1.4 ด้านผลผลิต ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนต่อยอดให้เป็นผลที่คงทน นำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและดำรงชีวิต

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการประเมินผลที่เกิดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือชุมชน ที่มีส่วนเกี่ยวกับการสนับสนุนในด้านต่างๆ ของโครงการ เช่น งบประมาณ สื่อ และแหล่งเรียนรู้ หรือมีส่วนได้รับผลจากโครงการเช่น การปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนนักศึกษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- พิชิต ฤทธิจรรยา. (2557). *หลักการวัดประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เข้าออฟ เคอร์มิสท์.
- พิสณ พองศรี. (2551). *เทคนิควิธีประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ด้านสุขภาพการพิมพ์จำกัด.
- วิไลกุล บุญช่วยสุข. (2559). *ประเมินโครงการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนเลิศปัญญา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 3*. ปรินญาณินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วีระยุทธ ชาตะกาญจน์. (2557). *เทคนิคการบริหารสำหรับนักการบริหารมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2558). *การประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการหน่วยที่ 11-15*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมนึก แพทย์พิทักษ์. (2561). *การน้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา*. ออนไลน์ สืบค้นจาก <https://otepc.go.th/images>. สืบค้นวันที่ 15 มีนาคม 2561.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2559). *แนวทางการดำเนินงานประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ประจำปีงบประมาณ 2560*. กรุงเทพฯ: กลุ่มโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์พัฒนา ส่งเสริม ประสานงานกิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

บทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร

Teachers' Participation on Internal Quality Assurance of Schools under the Secondary Educational Service Area Office 1 Group 2, Bangkok

จารุวรรณ บกสวัสดิ์¹, ทึกฤทธิ์ ศีลาลัย²

Jaruwan Boksawat¹, Khukrit Silalaiy²

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ซึ่งจำแนกตามระดับการศึกษา ตำแหน่งครู และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร จำนวน 285 คน ซึ่งได้มาโดยการเปิดตารางของโคเฮน (Cohen, 2011) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.05 เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ ค่าความเที่ยงตรง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t test) และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษา ตำแหน่งครู และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, โรงเรียนมัธยมศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Graduate Student Master of Education. Educational Administration Program, Faculty of Education Ramkhamhaeng University.

² Faculty of Education Ramkhamhaeng University

Abstract

The objectives of this research were to study and compare the teachers' participation on internal quality assurance of schools under the Secondary Educational Service Area Office 1 Group 2, Bangkok. The participation had been segregated by education level, teaching position and work experience. The research sample were 285 government teachers selected by using the table of Cohen with the statistically significant confidence level of.05 and the simple random sampling was applied. The research instrument was a five-rating scale questionnaire comprising of 40 items. The index of congruence (IOC) was between 0.80-1.00. The reliability using Cronbach's Alpha Coefficient was 0.97. The statistics used in this research were percentage, average ($\bar{X}$), standard deviation (SD), t test technique and One Way Analysis of Variance (ANOVA). When differences were found, multiple comparison method was utilized using Scheffe's method.

Findings are as follows:

1. Teachers' participation on internal quality assurance of schools under the Secondary Educational Service Area Office 1 Group 2, Bangkok were at a high level overall and in each aspect.

2. The government teachers with difference education level, teaching position and work experience had no different participation on internal quality assurance of schools under the Secondary Educational Service Area Office 1 Group 2, Bangkok.

Keywords: Internal Quality Assurance of Schools, Secondary School, Secondary Educational Service Area Office 1

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้ และคุณสมบัติต่างๆ ที่ช่วยให้คนนั้นอยู่รอดในสังคมโลกได้ เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมส่วนรวม (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2545) ดังนั้นคุณภาพการศึกษาจึงสะท้อนถึงคุณภาพคนที่เป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาในบริบทของสังคมไทยปัจจุบัน รูปแบบการจัดการศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในระบบ ดังนั้น สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์

ปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความเหลื่อมล้ำแตกต่างกัน ทั้งในด้านงบประมาณ ด้านคุณภาพด้านบุคลากร หรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน รวมถึงปัจจัยอื่นๆ ล้วนส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา อีกทั้งปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบทและความต้องการของตนเอง คุณภาพผู้เรียนและคุณภาพในการบริหารจัดการจึงมีความแตกต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 28) สอดคล้องกับ Patricia (1994) การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการประเมินเพื่อควบคุมคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกทางสังคมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งดำเนินไปอย่างมีเหตุผล และกระบวนการที่ชัดเจน

การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษาโดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่กำกับดูแล เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผลพัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2554: 185)

การมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากบุคลากรทุกคนภายในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีโอกาสได้แสดงออกถึงความคิด ความรู้สึกหรือความต้องการที่แท้จริงของตนเอง ทำให้สถานศึกษารู้จุดดี จุดด้อย รวมทั้งจุดที่ควรแก้ไข

ปรับปรุง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา (Spies, 1999) การเปิดโอกาสให้เป็นฝ่ายตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร การควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา และจะช่วยให้กระบวนการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาและโครงการต่าง ๆ เป็นไปด้วยความรอบคอบ ลดความขัดแย้งในสังคม ความเครียดจากการทำงาน ทำให้บุคลากรได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมาย และการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ การประกันคุณภาพการศึกษายังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการที่จะส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาต่อ ส่งเสริมด้านการระดมทรัพยากรในการจัดการเรียนรู้ หากไม่มีการประกันคุณภาพ ก็จะไม่มีความมาตรฐานการศึกษา สาธารณชนจะไม่ทราบสาระสำคัญของการจัดการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาว่ามีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับตนเองอย่างไร การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินการโดยคณะครูที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสถานศึกษา ให้ปฏิบัติงานด้านประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งมีบุคลากรภายในสถานศึกษาอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่มีส่วนร่วม ขาดความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนคิดว่าการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นการเพิ่มภาระงานให้กับครูผู้สอน (กาญจนะณี เนียมจันทร์, 2561: 2)

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับระดับการศึกษา ตำแหน่งครู และประสบการณ์การทำงานที่มีต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งผลที่ได้จากการทำวิจัยเรื่องนี้จะ เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์

ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาต่อไปในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ซึ่งจำแนกตามระดับการศึกษา ตำแหน่งครู และประสบการณ์การทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร จำนวน 14 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 1,078 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 18 ธันวาคม 2563)

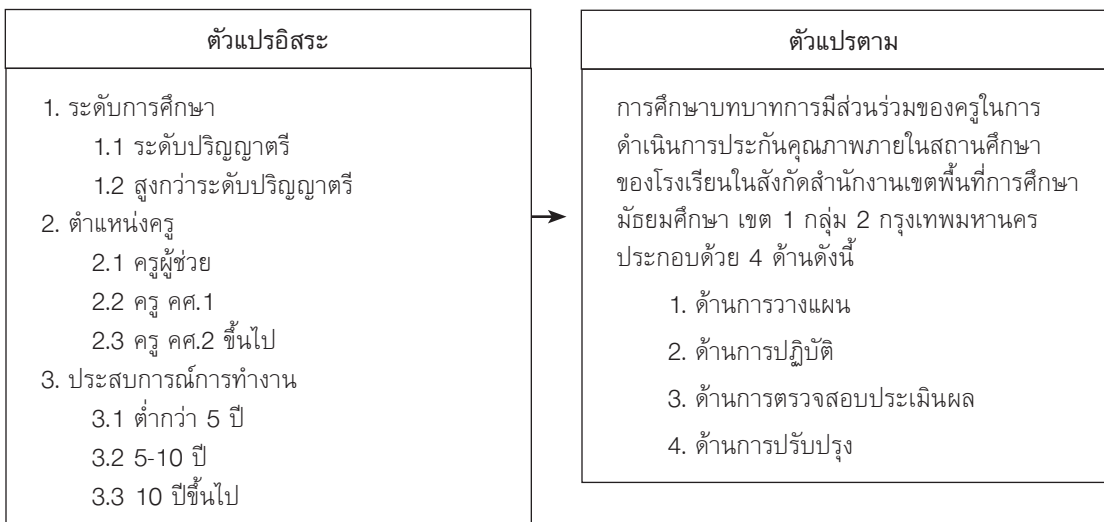
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร จำนวน 285 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของโคเฮน (Cohen, 2011) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.05 เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ระดับการศึกษา ตำแหน่งครู และประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปรตาม การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษบทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน (Plan) ด้านการปฏิบัติ (Do) ด้านการตรวจสอบประเมินผล (Check) และด้านการปรับปรุง (Act)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา ตำแหน่งครู และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบประเมินผล และด้านการปรับปรุง จำนวน 40 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1932)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด สอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง มอบให้อำนาจการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามกับข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษานั้น

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ในรูปแบบไปรษณีย์ และกำหนดวันรับแบบสอบถามคืน

3. ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดจำนวน 285 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่อง บทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

2. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา ตำแหน่งครูและประสบการณ์การทำงาน โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่อง บทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายด้าน และโดยรวม เกณฑ์การแปลผลคะแนน โดยอาศัยเทียบเคียงในการใช้เกณฑ์การประเมินค่าตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2545: 103)

4. เปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร จำแนกระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยการทดสอบ

ค่าที (t-test for Independent Samples)

5. เปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร จำแนก

ตามตำแหน่งครู และประสบการณ์การสอน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทำการเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffe's test)

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน (n=285)

	การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ความคิดเห็นของครู		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านการวางแผน	4.42	0.63	มาก
2	ด้านการปฏิบัติ	4.35	0.52	มาก
3	ด้านการตรวจสอบประเมินผล	4.37	0.47	มาก
4	ด้านการปรับปรุง	4.30	0.61	มาก
	รวม	4.34	0.50	มาก

จากตาราง 1 พบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$) เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผน ($\bar{X}=4.42$) รองลงมาคือ ด้านการตรวจสอบประเมินผล ($\bar{X}=4.37$) และด้านการปฏิบัติ ($\bar{X}=4.35$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการปรับปรุง ($\bar{X}=4.34$)

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามระดับการศึกษา (n=285)

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ระดับการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1 ด้านการวางแผน	4.40	0.60	4.45	0.66	-0.76	0.85
2 ด้านการปฏิบัติ	4.34	0.53	4.35	0.51	-0.21	0.40
3 ด้านการตรวจสอบประเมินผล	4.37	0.47	4.37	0.48	0.06	0.47
4 ด้านการปรับปรุง	4.29	0.62	4.31	0.61	-0.19	0.53
รวม	4.34	0.50	4.34	0.51	-0.01	0.41

จากตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานครโดยจำแนกตามระดับ

การศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน แสดงว่าข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีบทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามตำแหน่งครู (n=285)

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ตำแหน่งครู						F	p
	ครูผู้ช่วย		ครู คศ.1		ครู คศ.2			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1 ด้านการวางแผน	4.47	0.46	4.44	0.58	4.40	0.70	0.20	0.82
2 ด้านการปฏิบัติ	4.30	0.48	4.30	0.58	4.40	0.44	1.27	0.28
3 ด้านการตรวจสอบประเมินผล	4.33	0.47	4.34	0.51	4.41	0.42	0.79	0.45
4 ด้านการปรับปรุง	4.24	0.69	4.23	0.68	4.39	0.49	2.34	0.10
รวม	4.32	0.48	4.29	0.55	4.40	0.44	1.40	0.25

จากตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามตำแหน่งครู ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

แสดงว่าข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีบทบาท ภายในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพ

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานครโดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน (n=285)

การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ประสบการณ์การทำงาน						F	p
	น้อยกว่า 5 ปี		5-10 ปี		10 ปีขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1 ด้านการวางแผน	4.44	0.55	4.45	0.60	4.21	0.98	1.79	0.17
2 ด้านการปฏิบัติ	4.42	0.40	4.29	0.60	4.28	0.58	2.24	0.11
3 ด้านการตรวจสอบประเมินผล	4.42	0.40	4.34	0.51	4.28	0.57	1.48	0.23
4 ด้านการปรับปรุง	4.39	0.49	4.24	0.66	4.17	0.79	2.56	0.08
รวม	4.41	0.41	4.29	0.55	4.25	0.57	2.41	0.09

จากตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน แสดงว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. บทบาทการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับตามคะแนนค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการตรวจสอบประเมินผล ด้านการปฏิบัติ และด้านการปรับปรุง ตามลำดับ พบว่า

อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นเดียวกัน ซึ่งการที่ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ข้าราชการครูเกิดการตื่นตัว และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างจริงจัง มีระบบ และเป็นที่ประจักษ์ ดังที่ จำรัส นองมาก (2554: 6) กล่าวว่า สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพ เพื่อหวังผลในเชิงพัฒนาเป็นสำคัญ บุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาจึงต้องมองความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพกับการพัฒนาสถานศึกษาให้ถูกต้อง เพื่อจะได้เห็นคุณค่าของการประกันคุณภาพและดำเนินการอย่างจริงจังให้เกิดผลต่อการพัฒนามากกว่าการนำหลักฐานมาแสดงว่าได้รับการประกันคุณภาพแล้ว อีกทั้งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561: 4-5) กล่าวว่า ทุกสถานศึกษาต้องพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร

จัดการศึกษาปกติของสถานศึกษา และการประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของทุกคนในสถานศึกษาที่ต้องรับผิดชอบ และร่วมลงมือดำเนินการทุกขั้นตอนของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จึงอาจเป็นเหตุผลที่ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของครูในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ในทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี จตุรงค์วานิช (2555) พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณี ศิริสุขไพบูรณ์ (2558) พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษา ตำบลวังหว้า อำเภอแกลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจระยอง เขต 2 โดยรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการ การดำเนินงาน การตรวจสอบและทบทวน และการพัฒนาและปรับปรุง อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจณี เนียมจันทร์ (2561) พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ส่วนมากจะเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกระดับคุณวุฒิทางการศึกษา และครูที่มีระดับ

การศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีนั้นมีความสามารถในการรับรู้และเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ซึ่งส่งผลให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีคุณภาพ และเกิดประสิทธิผล อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ได้จัดทำคู่มือ การประกันคุณภาพการศึกษา สู่อุทยานมาตรฐานที่เป็นเลิศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1, กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา, 2559: 4) สอดคล้องกับงานวิจัยของต่อเลาะ การี (2556) พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี จำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี จตุรงค์วานิช (2555) พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาของครู พบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โดยรวมและทุกขั้นตอนมีความเหมาะสมไม่แตกต่างกัน

3. ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งครูแตกต่างกัน มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ข้าราชการครูมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องมีการประกันคุณภาพ เป็นผลทำให้ข้าราชการครูได้มีบทบาทในการประกัน

คุณภาพภายในของสถานศึกษา มีการดำเนินงานที่เป็นระบบ มีการปรับปรุงพัฒนา และแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน ได้แก่ ครูผู้ช่วย ครู คศ.1 และ ครู คศ.2 ขึ้นไป มีบทบาทในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของภัศกร นุ่นปาน (2555) พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเจษฎา บุตรดีไชย (2559) พบว่า เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำแนกตาม วิทยฐานะ พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานคร ได้มีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อีกทั้งข้าราชการครูทุกคนเห็นว่าควรมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ และข้าราชการครูทุกคนมีความเข้าใจและตระหนัก ถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนั้นคุณภาพของการศึกษาที่จะเกิดขึ้นจึงเป็นเรื่องของทุกคน ทุกส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ไม่ใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ ส่งผลให้ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยแต่มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งความรู้

ต่าง ๆ เช่น การเข้ารับการอบรม การเข้าร่วมประชุม สัมมนาทางวิชาการ การศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่มีคุณภาพ เป็นต้น อีกทั้งในปัจจุบันมีสื่อเทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว สามารถสร้างเสริมความรู้และประสบการณ์ให้มากขึ้นได้ จึงเป็นผลให้ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนลินรัตน์ ภาโอภาส (2558) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิวิมล ภูมิแดง (2556) พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการวางแผน ควรจัดสรรให้ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษาหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น

1.2 ด้านการปฏิบัติ ควรส่งเสริมให้ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษาหรือผู้มีส่วน

เกี่ยวข้องกับปฏิบัติงานตามข้อกำหนดนโยบายการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.3 ด้านการตรวจสอบประเมินผล ควรสนับสนุนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ/จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานการปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการเพื่อรวบรวมเป็นสารสนเทศ

1.4 ด้านการปรับปรุง ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงการดำเนินงานของบุคลากรในการพัฒนาคุณภาพ

การศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อบาทของข้าราชการครูในการดำเนิน การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

2.2 ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึก เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาหรือรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 กรุงเทพมหานครต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจจะณี เนียมจันทร์. (2561). การมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครูในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จรรย์ส นองมาก. (2554). ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ:ชั้นปรีนติ้ง.
- เจษฎา บุตรดีไชย. (2559). การปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 2. คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ดอเลาะ การี. (2556). การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นลินรัตน์ ภาโอภาส. (2558). การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ภัสกร นุ่นปาน. (2555). สภาพปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 12. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ศศิวิมล ภูมิแดง. (2556). ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2545). *การศึกษา*. (ออนไลน์). จาก http://www.psproject.org/projects/child/child_web/education_dev_teacher.html. (สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2563).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (2559). *การประกันคุณภาพการศึกษา สู่คุณภาพมาตรฐานที่เป็นเลิศ*. (ออนไลน์). จาก <https://spbkk1.sesao1.go.th/year2559/Untitled.pdf>. (สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2563).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. (ออนไลน์). จาก <https://bet.obec.go.th/index/wp-content/uploads/2018/08/nn3.pdf>. (สืบค้นเมื่อ 19 ธันวาคม 2563).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. (ออนไลน์). http://www.qa.ku.ac.th/photo_forweb/new%20web/education/docedu/d7.pdf. (สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2563).
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). *แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุภาวดี จตุรงค์วานิช. (2555). *การศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อรุณี ศิริสุขไพบูรณ์. (2558). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษา ตำบลวังหว้า อำเภอแกลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research method in education*. New York: Rutledge.
- Likert, R.A. (1932). Technique for the Measurement of Attitudes. *Arch Psychological*, 25(140): 1-55.
- Patricia, B. (1994). *Approach to quality assurance and central in other country*. Washington DC: ERIC Clearinghouse.
- Spies, P.C. (1999). *The Dynamic of Implementation and sustaining inter disciplinary teams in departmentalized high school (School reform): The University of Wiscosin-Madison*.

ศาสตราจารย์ ดร. ธีระ รุญเจริญ: ต้นแบบศาสตร์และศิลป์ของครูผู้ให้

Professor Dr. Teera Runchaen: The Prototype of Art and Science Giver Teacher

กรองทิพย์ นาควิชิต^{1*}, สรุดา ชัยสุวรรณ², ชุตินา พรหมมุข³, กฤษฎา วัฒนศักดิ์⁴,
รัตน์ดา เลิศวิชัย⁵, ทินกฤต ชัยสุวรรณ⁶

Krongtip Nakvichet^{1*}, Saruda Chaisuwan², Chutima prompour³,
Krisda Watanasak⁴, Ratda Lertvichai⁵, Thinnakit Chaisuwan⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ ในการเป็นต้นแบบ ศาสตร์และศิลป์ของครูผู้ให้ ดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์อดีตลูกศิษย์ของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญจำนวน 20 คน 2) การจัดประชุมสนทนากับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน 3) ศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ใกล้ชิดที่มีต่อศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ จำนวน 5 คน 4) ศึกษาเชิงยืนยันกับศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ เครื่องมือวิจัยเป็นแบบบันทึก แบบสัมภาษณ์แบบสอบถามและแบบประเมินที่มีคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ ในการเป็นต้นแบบศาสตร์และศิลป์ของครูผู้ให้ มีดังนี้

1. การเป็นต้นแบบในการพัฒนาสติปัญญา คือ เป็นผู้ศึกษาเรียนรู้ มีความรอบรู้ รู้ลึกในศาสตร์ทางการศึกษาการบริหารการศึกษาและการวิจัย ผลิตเผยแพร่หลักและทฤษฎีทางการศึกษา มีความเป็นผู้นำด้านการบริหารการศึกษา ประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาและโน้มน้าวศิษย์และผู้เกี่ยวข้องทั้งในการพัฒนาด้านความรู้ ความคิด ที่ทันสมัย ด้วยวิธีการที่เข้าใจง่าย

2. การเป็นต้นแบบในการปลูกฝังค่านิยมดีงามและคุณธรรมจริยธรรม คือ เป็นผู้ปฏิบัติตนในฐานะครูและผู้บริหารการศึกษาที่มีคุณธรรมจริยธรรม รักการเรียนรู้ แบ่งปันความรู้และวิธีปฏิบัติที่ดีและทันสมัย ช่วยเหลือทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ในทุกเรื่อง ทุกที่ ทุกเวลา ให้เกียรติผู้อื่น อุทิศตน มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานโดยมุ่งให้เกิดผลดีต่อทุกฝ่าย

^{1,3,4} อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

² อาจารย์ คณะการจัดการการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

⁵ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

⁶ ว่าที่ปริญญาคุณวุฒบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

^{1,3,4} Lecturer of faculty of education, Nakhornrajasi College

² Lecturer of School of Creative Educational Management, Panyapiwat Institute of Management

⁵ Lecturer of faculty of education, Vongchavalitkul University

⁶ Doctoral Candidate in Ph.D in Educational Administration, Graduate School, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

* E-mail: Krongtip.Nakvichet@gmail.com โทร. 0868651015

3. การเป็นต้นแบบในการเป็นนักคิด นักปฏิบัติ เป็นผู้นำ ชี้นำ จูงใจ ให้ศิษย์และหรือผู้ร่วมงาน สร้างสรรค์ผลงานด้านวิชาการและงานวิจัยทางการศึกษา สร้างแรงบันดาลใจและเสนอแนะให้ผู้ใกล้ชิดได้ เรียนรู้ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในแบบกัลยาณมิตร

4. การเป็นต้นแบบในความทันสมัยในยุคดิจิทัล คือ เป็นผู้ที่ศึกษาค้นคว้าโดยใช้ดิจิทัลเทคโนโลยี ด้วยความตื่นตัว สนใจในการเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยี นำมาใช้และเสนอแนะให้ผู้อื่น นำเทคโนโลยีและสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานและจัดการเรียนรู้ โดยการพึ่งตนเองเป็นหลัก และ เป็นผู้สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาการ

5. การเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม คือ เป็นผู้มีอารมณ์ดี มีอารมณ์ขัน พูดเสียงดัง พังค์ด เป็นมิตร เปิดเผย ใจกว้าง เอื้อเฟื้อ อาสา ช่วยเหลือทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน รับฟังความคิดเห็น และให้อภัยเสมอ เป็นบุคคลสู้ชีวิต มีความเพียร ศึกษาเรียนรู้ มีความภูมิใจในความเป็นไทยและการ เป็นพุทธมามกะ ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย พอเพียง พึ่งตนเอง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และหมั่นดูแลรักษา สุขภาพเป็นนิสัย

คำสำคัญ: ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ ผู้ให้ ผู้นำ ครูต้นแบบ

Abstract

The purpose of this research is to study the characteristics of Professor Dr. Terra Runcharoen who was set as the prototype of art and science giver teacher. The 4 steps to use in this study are: 1. Literature Reviewing and Interviewing 20 former students and others. 2. Connoisseurship Meeting of 7 experts. 3. Professor Dr. Terra Runcharoen's 5 close relatives' comments. 4. Professor Dr. Teera Runcharoen's confirmation. Research tool were memo report, structured questionnaire, questionnaire and evaluating form. The quantitative data, the mean and the standard deviation were analyzed,

Research findings of Professor Dr. Teera Runcharoen's characteristics:

1. A Prototype of an educator for intelligence development ; knowledgeable in Educational Administration and Research ; authored educational principles and theories ; had educational administration leadership ; applied knowledge to effective practice ; develop and influenced students and others involved in development of knowledge and modern ideas with easy-to-understand methods.

2. The Prototype of cultivating good values and morals. As a highly moral and ethical teacher and administrator he practiced and shared his knowledge to all. He equally supported all people everywhere and every chances he had. He showed respect, honor others ; he was dedicated and strived for good result in everything he did.

3. The Prototype of a leader with critical-thinking ability as a guidance counselor to students particularly to those who undertake research. He serves as an inspiration/a friend,

an adviser so that they will be able to achieve their goals.

4. The Prototype of a highly computer-literate teacher who is kept-abreast on this digital age-which uses modernize technology in all aspects of life-especially on the field of education with the on-line class (learning and teaching).

5. The Prototype of teacher who possesses all the favorable character traits-exemplary of an honorable Thai citizen and Buddhist believer. There are having good temper, humor, speaking clearly and loudly, friendly, reveal, tolerant, generous, volunteer, helping everyone equally, accepted others' opinion, forgiving, fighter, perseverance, always study, prouded in being Thai and Buddhist, living simply, self-sufficient without taking advantage of others, and taking care his health as a habit.

Keywords: Professor Dr. Teera Runcharoen, the giver, the leader, the prototype of teacher

บทนำ

ครู คือ ผู้ที่พึงเคารพ ที่ต้องระวางกาย วาจาใจ ให้เป็นที่พึงเคารพ ตามความหมายที่แท้จริง (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2561) ในเวลาเดียวกันต้องเป็นครูที่ทันสมัย พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถรอบด้านเท่าทันการเปลี่ยนแปลง และเป็นคนดีของสังคมไทยและสังคมโลกในปัจจุบัน การดั่งกล่าวจะสำเร็จได้โดยปรับเปลี่ยนบทบาทของครูเป็นผู้กระตุ้น จัดการเรียนรู้หลากหลายวิธีที่เหมาะสมกับจริตและความสามารถรวมทั้งความต้องการของผู้เรียนทุกระดับวัย ทุกกลุ่ม ครูจำเป็นต้องกำกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียน แบบยึดหยุ่นที่เอื้อประโยชน์เอื้อความสำเร็จ ไม่ยึดติดแบบแผนตายตัว (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน และคณะ, 2560 ; สุัชชววีร์ สุวรรณสวัสดิ์, 2561 ; วีระรุญเจริญ, 2562) สอดคล้องกับหลักการและเป้าหมายในการจัดการศึกษาอย่างสมดุลระหว่างหลักการทฤษฎีและการปฏิบัติ แลกเปลี่ยนและเรียนรู้ซึ่งกันและกันหลากหลายวิธีในบริบทของการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม ตอบสนองความต้องการของสังคม อันเป็นหลักการและเป้าหมาย

ที่ยั่งยืนจนปัจจุบัน (Plato ; Aristotle ; Avicenna ; Jean Jacques Rousseau อ้างถึงใน Cooper, H. and Elton-Chalcraft, S., 2018: 44 -45) ทั้งด้วยการสอน การจัดการเรียนรู้โดยเจตนา และปฏิบัติตนเป็นต้นแบบแก่ศิษย์ ทั้งในด้านศาสตร์ของการเป็นครู การเป็นผู้บริหาร ศาสตร์เนื้อหาวิชา ศาสตร์ในการทำงาน รวมทั้งทักษะชีวิตที่คนยุคใหม่พึงมีอย่างมีศิลปะ เป็นเอกลักษณ์และทันสมัยเสมอ ดังคำกล่าวที่ว่า“ประเทศจะเปลี่ยนด้วยครู ด้วยการศึกษานั่น” เพราะวิชาชีพครูสามารถเปลี่ยนแปลงโลกได้ (สุัชชววีร์ สุวรรณสวัสดิ์, 2562) ครูและผู้บริหารที่ปรับตัว พัฒนาค้นต่อเนื่องด้วยฉันทะในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่การปฏิบัติงานอย่างสอดคล้องกับบริบทและยุคสมัยจะทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพสูง (วิจารณ์ พานิช และปิยาภรณ์ มัณฑะจิตร, 2563: 126, 133-135) สามารถพัฒนาศิษย์ให้มีคุณธรรมนำความรู้ มีความอยากเรียนรู้ มีความสุขในการเรียนรู้ก่อนที่จะพัฒนาความรู้ (วีระรุญเจริญ, 2562) ครู อันมีลักษณะดังกล่าวมีหลายท่านทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาคุณลักษณะของ ศาสตราจารย์ ดร.วีระรุญเจริญ ซึ่งเป็นผู้มีจิตวิญญาณความเป็นครู และ

มีผลงานสร้างสรรค์ทางการศึกษาตลอดช่วงเวลาการทำงานในวงการการศึกษา ปรากฏแพร่หลายในวงการศึกษามากมายประกอบกับมีผลงานที่บ่งชี้การมีความรู้ทั้งในด้านความเป็นครูและการบริหารการศึกษา มีประสบการณ์การทำงานที่มีผลสัมฤทธิ์อันอาจเนื่องมาจากมีพื้นฐานครอบครัว พื้นฐานการศึกษาที่ดี เป็นบุคคลหนึ่งที่ฟังกล่าวถึง เพื่อการศึกษาเรียนรู้แนวคิดและวิธีปฏิบัติทั้งในด้านความเป็นครูและผู้บริหารการศึกษาในระดับต่างๆ โดยคณะผู้วิจัยจะใช้สรรพนามแทนว่า “ท่าน” ในบางโอกาส

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ เป็นบุตรคนที่ 6 ในบรรดาพี่น้องรวม 10 คน ของครอบครัว รุญเจริญ พ่อและแม่เสียชีวิตตั้งแต่ท่านอายุน้อย ท่านได้รับความรักความอบอุ่นในครอบครัวจากพี่ๆ และน้องๆ ซึ่งมีความรักใคร่ซึ่งกันและกันอย่างดี พี่น้องดูแลกันเอง เป็นวิถีชีวิตในครอบครัว แต่ละคนทำงานหารายได้ช่วยเหลือครอบครัวและตนเอง ผู้ที่เป็นพี่ที่สำเร็จการศึกษาก่อนจะเป็นผู้ดูแลน้องทั้งในเรื่องการเรียนและการประกอบสัมมาชีพ และปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่น้องๆ ในการดำรงตน การเรียนรู้วิชาชีพ และการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต บรรดาญาติในครอบครัวอยู่กันด้วยความรักใคร่กลมเกลียวสืบเนื่องยาวนาน พี่น้องทุกคนมีพันธะสัญญาจะไปพบกันเป็นประจำอย่างน้อยทุกปีในช่วงสงกรานต์ เพื่อให้รู้ว่าลึกถึงพระคุณบิดามารดา (ธง รุญเจริญ, 2563: สัมภาษณ์)

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ สำเร็จการศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยม (ประถมศึกษา) และปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำเร็จ Ph.D. (Educational Administration) จาก Florida State University ภายในระยะเวลาเพียง 21 เดือน ท่านมีครูอาจารย์ที่อบรมบ่มเพาะความรู้และความดีจำนวนมาก ได้แก่ ศาสตราจารย์ อ่ำไพ สุจริตกุล ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน

ศาสตราจารย์ สุมน อมรวิวัฒน์ (ธีระ รุญเจริญ, 2563: สัมภาษณ์)

ศาสตราจารย์ ดร. ธีระ รุญเจริญ มีประสบการณ์ในตำแหน่งทางการบริหาร การเป็นอาจารย์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหลายตำแหน่ง รวมทั้งเป็นวิทยากรทางการศึกษา ได้แก่ เป็นอดีตนายกสภามหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เป็นอดีตนายกสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย เป็นอดีตคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อดีตคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล อีกทั้งเป็นกรรมการพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนหลายแห่ง เป็นวิทยากรบรรยายพิเศษด้านการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษา จำนวนนับครั้งไม่ถ้วน เป็นอาจารย์สอนระดับปริญญาเอก และปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลายมหาวิทยาลัยและสถาบัน เป็นประธานและกรรมการสอบ รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาการดำเนินการและสอบวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เป็นผู้ทรงคุณวุฒิอ่านผลงานวิชาการของวารสารด้านการศึกษาของหลายมหาวิทยาลัยและสถาบัน ท่านมีผลงานทางวิชาการจำนวนมาก ได้แก่ ผลงานประเภทหนังสือ ตำราด้านการบริหารการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ มีผลงานวิจัยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 จนถึงปัจจุบัน จำนวนมากกว่า 20 เรื่อง มีผลงานร่วมกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในฐานะอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ระดับ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ทั้งระดับดุษฎีบัณฑิต และมหาบัณฑิต จำนวนมากกว่า 100 เรื่อง ผลงานเหล่านี้บ่งชี้ความรู้ในด้านการเป็นครูและการบริหารการศึกษา ภายใต้งานวิจัยและจิตวิญญาณของครูที่ใฝ่เรียนรู้เท่าทันสถานการณ์และพัฒนาสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ โดยอาศัยความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสื่อสารให้บุคลากรทางการศึกษาได้เรียนรู้ในสิ่งที่ประมวลไว้ บ่งชี้การเป็นอาจารย์ระดับอุดมศึกษาที่ปฏิบัติ

งานเชิงสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกัน เป็นที่ทราบทั่วไปในวงการศึกษาว่า ท่านมีพฤติกรรมการเป็นผู้ให้ทั้งด้านความรู้ สอนแนะความดีงาม และ “นำ” การปฏิบัติตนในฐานะบุคคลทางการศึกษา

คณะผู้วิจัยสรุปคุณลักษณะเบื้องต้นของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ ได้ว่าท่านเป็นผู้ที่มีของผู้มีศาสตร์ ศิลป์ และเป็นผู้ให้ ทั้งนี้ ศาสตร์เป็นวิชา ความรู้ ระบบความรู้ มักใช้ประกอบคำอื่น ส่วน ศิลป์ เป็นการประดับ การทำให้วิจิตรพิสดารต่าง ๆ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2558) กล่าวคือ ท่านเป็นผู้มีวิชา ความรู้ และเผยแพร่ความรู้ได้อย่างเป็นประโยชน์แก่บุคคลในวงการศึกษา สำหรับการเป็นผู้ให้ ท่านมีพฤติกรรมการให้ตลอดช่วงการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการให้ปัญญา (สมาน อัครภูมิ, 2562: สัมภาษณ์) อันเป็นการให้แสงสว่าง ทำให้พ้นทุกข์ (พุทธทาสภิกขุ อ้างถึงในวัดป่าธรรมคีรี, 2559) เป็น 1 ใน บารมี 10 หรือ ทศบารมี เป็นความดีที่พึงบำเพ็ญอย่างพิเศษ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายอันสูง (พระธรรมปิฎก [ป.อ. ปยุต.โต], 2543: 284) นับเป็นผู้นำทางปัญญา ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้นำ (กนกอร สมปราชญ์, 2559: 164-165)

สำหรับความทันสมัยของท่าน เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ ได้นำเสนอแนวคิดที่ทันสมัยในปี พ.ศ. 2562 เกี่ยวกับทิศทางการจัดการศึกษาเรียนรู้สู่การศึกษา 4.0 ในยุคดิจิทัล เกี่ยวกับความก้าวหน้าของ สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็ว จนทำให้เกิดศาสตร์และนวัตกรรมใหม่ๆ มีอิทธิพลต่อทั้งเศรษฐกิจสังคมและการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่สถานศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างระบบบริหารและการจัดการการศึกษาเรียนรู้ใหม่ จนนำไปสู่การเกิดนวัตกรรมตามเป้าหมายไทย

แลนด์ 4.0 หรือการจัดการศึกษา 4.0 บทบาทของผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคคลที่เกี่ยวข้องจะต้องปรับเปลี่ยนพัฒนาตนเองให้เอื้อต่อการอยู่รอดในโลกยุคดิจิทัล กล่าวคือ พึงมีภาวะผู้นำการเรียนรู้ ภาวะผู้นำเทคโนโลยีดิจิทัล จัดการศึกษาที่เน้นพัฒนานักเรียนให้เชื่อมต่อการดำเนินชีวิตและการทำงาน เป็นผู้ที่มีความรู้ในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความคิดเชิงวิเคราะห์และพัฒนาการคิดอย่างต่อเนื่อง มีสมรรถนะความเป็นสากล รอบรู้หลายภาษา อย่างน้อยใช้ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี โดยเน้นการพึ่งตนเอง จัดการในสิ่งที่ซับซ้อนได้ มีจริยธรรม มีจิตบริการ เพื่อให้ชีวิตก้าวหน้าและมีความสุขในโลกปัจจุบัน (ธีระ รุญเจริญ, 2562) ท่านมีพฤติกรรมการแสดงออกที่เป็นจุดเด่นในความทันสมัยในยุคดิจิทัล มีการเรียนรู้เทคโนโลยีและนำมาใช้อย่างสร้างสรรค์ ใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างคล่องแคล่ว และกระตุ้นให้ลูกศิษย์และผู้ร่วมงานปรับตัวให้เท่าทันเทคโนโลยีต่างๆ และขณะเดียวกันก็ใช้ช่องทางเดียวกันในการเผยแพร่ความคิดและวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ท่านได้ใช้เทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นไลน์ หรือ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-Mail) ในการติดต่อสื่อสาร หรือการส่งข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการบริหารงานวิชาการ การให้คำปรึกษางานวิจัย หรือวิทยานิพนธ์ อยู่เสมอ นอกจากนี้ จากการบรรยายของท่านหลายครั้งที่ใช้การสื่อสารแบบง่าย ๆ เข้าใจง่าย พอสรุปได้ว่าท่านเห็นความสำคัญ และประโยชน์ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานอย่างยิ่ง ทั้งในแง่ของความเร็วในการประสานงาน การแชร์องค์ความรู้และข่าวสาร ตลอดจนช่องทางในการเรียนรู้ และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาการด้วย” (สมาน อัครภูมิ, 2562: สัมภาษณ์)

เมื่อวิเคราะห์คุณลักษณะเบื้องต้นของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ จึงเป็นที่ประจักษ์ สามารถเทียบเคียงได้กับผลการศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของ

นักวิชาการ ซึ่งเป็นภาวะผู้นำที่พัฒนามาจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการคิดสร้างสรรค์ เกิดการปรับเปลี่ยนเป็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ ผู้นำมีองค์ประกอบหรือคุณลักษณะ (กรองทิพย์ นาควิเชตร, 2552: 29-34 ; กนกอร สมปราชญ์, 2559: 224) คือ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล (Foresight Vision) มีการกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) และสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) แก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง มีการคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) มีจินตนาการ (Imagination) มีความยืดหยุ่น (Flexibility) คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration) มีอิทธิพลต่อผู้อื่นอย่างมีอุดมการณ์ (Idealize Influence if Charisma Leadership) เป็นลักษณะของครูตามหลักครุฐานิยม คือ ท่านเป็นครูที่เป็นที่รัก ที่เคารพ ผู้พัฒนาตน หมั่นพร่ำสอนศิษย์ให้รู้แจ่มแจ้ง ด้วยความเมตตา และพัฒนาศิษย์ให้เจริญ (ศักดิ์ชัย ภูเจริญ, 2557) ซึ่งมีหลายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของท่านดังต่อไปนี้

ศศิตา เพลินจิต (2558) วิจัยพบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ด้านการเป็นผู้สร้างหรือผลิตและรับผิดชอบต่อสิ่งที่เชื่อถือได้ ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเอง

กรองทิพย์ นาควิเชตร (2559: 90-92) วิจัยพบว่าคุณลักษณะและวิธีการเป็นผู้ให้ของหลวงพ่อบุคคลและสาธารณประโยชน์ การให้กำลังใจ การแสดงความปรารถนาดี การเป็นต้นแบบของการ

“ให้คืน” การให้ข้อคิด คติ คำสอน และการให้ความเมตตาเป็นกันเองกับคนทั่วไป สำหรับการเป็นผู้นำทางปัญญาของท่าน คือ การติดตามข่าวสารการเปลี่ยนแปลงของสังคมเสมอ มุ่งมั่นพัฒนาสาธุชนตามหลักพระพุทธศาสนา การสื่อสารแบบเป็นกันเองแบบตรงไปตรงมา ให้เกียรติบุคคลรอบข้างและประชาชนทั่วไป วางตัวเหมาะสม เสมอต้นเสมอปลาย การโน้มน้าวผู้อื่นให้มีจิตสำนึกดี สามัคคีกัน รักชาติบ้านเมือง ทำประโยชน์แก่สังคม เป็นต้นแบบของการมีสติ ทั้งการพูดและการกระทำ การให้กำลังใจในการดำเนินชีวิตและทำสิ่งดีงาม การเตือนหรือท้วงติงบุคคลเมื่อพลั้งเผลอทำสิ่งที่ไม่สมควร การช่วยเหลือเกื้อกูล เสนอแนะแนวทางแก่บุคคลที่มีปัญหา การแสดงความปรารถนาดีต่อบุคคลที่อยู่รอบข้าง รวมทั้งการกระตุ้นเตือนให้ทุกคนมีจิตสำนึกที่ดีงาม

ปฐิตา ศัตรูคร้าม (2559) วิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูในทัศนคติของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความสามารถในการสอน ด้านบุคลิกภาพ และด้านการให้คำปรึกษา ส่วนทัศนคติตามหลักครุฐานิยมซึ่งอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย การมีความอดทนต่อถ้อยคำของศิษย์ที่มากกระทบความรู้สึก การกระทำตนให้เป็นที่รักและเป็นแบบอย่างที่ดี ความสามารถในการอธิบายเรื่องยุ่งยากให้เข้าใจได้ง่าย แนะนำหนทางที่ดีแก่ศิษย์ ประพฤติดีงาม และเคารพระเบียบแบบแผน

กรองทิพย์ นาควิเชตร (2560) วิจัยพบว่าคุณลักษณะครูมืออาชีพยุคการศึกษา 4.0 ประกอบด้วย 1) ด้านการปฏิบัติงานของครู มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน หลากหลายวิธี พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและการใช้ชีวิต ปฏิบัติงานและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์ 2) ด้านการปฏิบัติตน ได้แก่ ปฏิบัติงานและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่

เพื่อนครู พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีความเพียร เป็นกัลยาณมิตร เอาใจใส่ รักและเมตตาศิษย์ เสียสละเพื่อศิษย์ พัฒนาศิษย์โดยเสมอภาค พัฒนา ศิษย์โดยเสมอภาค 3) ด้านคุณลักษณะของครูไทย 4.0 คือ บุรณาการการจัดการเรียนรู้กับการพัฒนา ชีวิต ชุมชน สิ่งแวดล้อมและสังคม มีภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลง ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมในการ จัดการเรียนรู้ สนับสนุนส่งเสริมหรือสร้างชุมชน แห่งการเรียนรู้ คิดสร้างสรรค์ สร้างนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ กระตุ้นให้ศิษย์สร้างนวัตกรรม ใช้ เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ และ การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมา ใช้ในการจัดการเรียนรู้และการทำงาน

คณิงนิจ กิจวิธี (2561) วิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์และคุณธรรม ด้าน ความมุ่งมั่นและพากเพียร อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสร้างเครือข่ายในชุมชน ด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และด้านการ สื่อสารและการใช้เทคโนโลยี

บุญมา แพ่งศรีสาร (2561) วิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษใหม่ จะต้องพัฒนา ทักษะด้านประสิทธิผลเชิงกระบวนการ ความเป็น ผู้นำที่สามารถต่อยอดนวัตกรรมการพัฒนาองค์กร อย่างต่อเนื่อง ต้องปรับเปลี่ยนองค์กรไปสู่ความ ยืดหยุ่นให้มากที่สุด ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศในระดับสากล ทั้งที่เป็นระดับท้องถิ่น และระดับนานาชาติ ด้านการเป็นผู้นำทีมงานที่มี คักยภาพสูง ด้วยการทำงานเชิงการมีส่วนร่วมของ ทีมงาน ด้านการทำงานภายใต้ความแปลกแยก ของชาติพันธุ์ ศาสนา เชื้อชาติ และความคิดต่าง ๆ ด้านวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กร ด้านความ มีอุดมการณ์และคุณธรรมที่โดดเด่น มีภาวะผู้นำ

เชิงกลยุทธ์และการบริหารจัดการองค์กร

พระมหาสุชาติ เจ้า (2561: 71-89) วิจัย พบว่าคุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดโรงเรียนเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้าน วิชาการ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการจัดระบบ ด้านบริหารสังคมและชุมชน และด้านการพัฒนา ตนเองในเชิงบริหาร

ดังนั้น การศึกษาคุณลักษณะของ ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ ซึ่งเป็นนักบริหาร ในการเป็นต้นแบบด้านศาสตร์และศิลป์ของครูผู้ให้ จึงน่าจะเป็นบทเรียนที่ดีสำหรับการเรียนรู้สู่การ เป็นผู้บริหารสำหรับบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีที่มาจากแนวคิดการจัดการ ศึกษา มีจุดมุ่งหมาย 3 ภาคที่สำคัญ อันเป็นจุดหมาย ที่ครูพึงยึดถือในการพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ ภาคที่ว่า ด้วยสติปัญญา (Cognitive Domain) ภาคที่ว่าด้วย ความรู้สึกหรืออารมณ์ (Affective Domain) และ ภาคที่ว่าด้วยการกระทำ (Psychomotor Domain) (รุจิรี ภูสาระ, 2545: 84-102 และ จันทรนิวัฒน์ เกษมสันต์, 2551: ออนไลน์) ที่พึงพัฒนาควบคู่กัน (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2557) ประกอบกับ คุณลักษณะเชิงประจักษ์ของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ คือ การเป็นครูที่ดีผู้พัฒนาตน พัฒนาศิษย์ ใจกว้างทั้งต่อศิษย์และบุคคลทั่วไป การปฏิบัติงาน ในฐานะครูและอาจารย์ที่ทันสมัย และทักษะการ บริหารทางการศึกษาที่มีผลงานดีเด่น (สมาน อัครภูมิ, 2562: สัมภาษณ์) พนวกกับความทันสมัย ที่ครูยุคใหม่พึงมี อันเป็นจุดหมายที่ครูพึงยึดถือ ในการพัฒนาผู้เรียน พนวกกับความทันสมัยในยุค ดิจิทัล เพื่อตอบสนองสถานการณ์ปัจจุบัน (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2562) ตามคุณลักษณะครูมืออาชีพยุค การศึกษา 4.0 คือ 1) ด้านการปฏิบัติงาน 2) ด้าน

การปฏิบัติตน และ 3) ด้านคุณลักษณะของครูไทย 4.0 (กรองทิพย์ นาควิเชตร, 2560) สมองนโยบาย การพัฒนาครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2562 ในข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ประการหนึ่ง คือ การพัฒนา ครูให้ทำงานวิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้

ของผู้เรียน (คุรุสภา, 2562) รวมทั้งลักษณะการ ดำเนินชีวิตที่เหมาะสมของท่าน (สमान อัครภูมิ, 2562: สัมภาษณ์ ; ธง รุญเจริญ, 2563) อันเป็น คุณลักษณะของครูผู้จัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังภาพประกอบ 1

จุดมุ่งหมายทางการศึกษา และการจัดการศึกษา ในศตวรรษที่ 21

1. ภาคที่ว่าด้วยสติปัญญา
2. ภาคที่ว่าด้วยความรู้สึกหรืออารมณ์
3. ภาคที่ว่าด้วยการกระทำ
4. ความทันสมัยในยุคดิจิทัล
5. การดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม

คุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ

1. ต้นแบบในการพัฒนาสติปัญญา
2. ต้นแบบในการปลูกฝังค่านิยมดีงาม และคุณธรรมจริยธรรม
3. ต้นแบบในการเป็นนักคิด นักปฏิบัติ เป็นผู้นำ ชี้แนะ จูงใจ
4. ต้นแบบในความทันสมัยในยุคดิจิทัล
5. ต้นแบบในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาคุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ ในการเป็นต้นแบบด้านศาสตร์ และศิลป์ของครูผู้ให้ ได้แก่ การเป็นต้นแบบในการ พัฒนาสติปัญญา การปลูกฝังค่านิยมดีงามและ คุณธรรมจริยธรรม การเป็นนักคิด นักปฏิบัติ เป็น ผู้นำ ชี้แนะ จูงใจ ความทันสมัยในยุคดิจิทัล การ ดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม

ประโยชน์ที่ได้รับ

ได้คุณลักษณะต้นแบบที่ดีของบุคลากร ทางการศึกษาทั้งด้านการบริหารการศึกษาและ ความเป็นครูในยุคปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ “ศาสตราจารย์ ดร. ธีระ รุญเจริญ: ต้นแบบศาสตร์และศิลป์ของครูผู้ให้” คณะผู้วิจัย ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ศึกษาคุณลักษณะ ของท่านที่ปรากฏเชิงคุณภาพ ศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษาและการเป็นครูซึ่งได้สัมผัส คุณลักษณะต่าง ๆ ของท่าน ศึกษาจากความคิดเห็น ของผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับท่าน และศึกษายืนยัน ผลการวิจัยกับตัวท่านเอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะที่ปรากฏ เชิงคุณภาพของศาสตราจารย์ ดร. ธีระ รุญเจริญ

แหล่งข้อมูล ศึกษาเอกสารเผยแพร่ เกียรติประวัติ ประสบการณ์การเป็นครูอาจารย์ การ เป็นนักวิชาการ การเป็นนักวิจัย การเป็นวิทยากร และการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในกิจกรรมทางการศึกษา

หลากหลายรูปแบบของ ศาสตราจารย์ ดร. วีระ รุญเจริญ และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการบุคคลที่เกี่ยวข้องกับท่าน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ได้แก่ ผู้ร่วมงาน อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และอดีตนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 20 คน

เครื่องมือและการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบบันทึกสาระสำคัญ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เผยแพร่เกี่ยวกับศาสตราจารย์ ดร. วีระ รุญเจริญ
2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง รวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์ผู้ร่วมงาน อาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และอดีตศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยขออนุญาตอ้างอิงการสัมภาษณ์ในงานวิจัยเป็นรายบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ประมวลข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
- 2) ประมวลข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์สาระสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.วีระ รุญเจริญ ในประเด็นการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตเพื่อบรรลุเป้าหมายของการศึกษาที่ทันสมัย สรุปเป็นคุณลักษณะเบื้องต้นของท่าน ได้ข้อมูลสำคัญเบื้องต้น ดังนี้

คุณลักษณะของ ศาสตราจารย์ ดร.วีระ รุญเจริญอันเป็นที่ประจักษ์ ได้แก่ ความเป็นครูและผู้บริหารการศึกษาที่ปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน เป็นต้นแบบที่ดี เป็นผู้พัฒนาสติปัญญาแก่คนรอบข้าง เป็นผู้ปลูกฝังค่านิยมดีงามและคุณธรรมจริยธรรม ชี้แนะจิตใจ ให้ศิษย์และหรือผู้ร่วมงานสร้างสรรค์ผลงานให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนของบุคคลทางการศึกษา มีจุดเด่นในความทันสมัยในยุคดิจิทัล รวมทั้งเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม อันเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย สุขภาพ อารมณ์ และการดำเนินชีวิต

ขั้นตอนที่ 2 การจัดประชุมสนทนากับผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร การศึกษาและการเป็นครู จำนวน 7 คน ซึ่งลงนามยินยอม เมื่อรับทราบการชี้แจงอาสาสมัครให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย ร่วมกันพิจารณาคุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.วีระ รุญเจริญ ที่ประมวลได้จากขั้นตอนที่ 1

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เอกสารสรุปรายการคุณลักษณะตามการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตเพื่อบรรลุเป้าหมายของการศึกษาที่ทันสมัย ของศาสตราจารย์ ดร.วีระ รุญเจริญ จำแนกเป็นด้านต่าง ๆ ผู้เชี่ยวชาญประชุมร่วมกันพิจารณา ระดับความเหมาะสมของแต่ละประเด็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม การพิจารณาความเหมาะสมเป็นมาตรฐานค่า ให้คะแนนเป็น 5 ระดับ คือ เหมาะสมระดับมากที่สุด ถึง น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย ความเหมาะสมคุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.วีระ รุญเจริญ รายประเด็น การแปลความหมายค่าเฉลี่ย มีดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2546: 162)

ค่าเฉลี่ย หมายถึง

4.5 1-5.00 เหมาะสมมากที่สุด

3.5 1-4.50 เหมาะสมมาก

2.5 1-3.50 เหมาะสมปานกลาง

1.5 1-2.50 ควรปรับปรุง

1.00-1.50 ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง

หรือไม่เหมาะสมเลย

ในขั้นตอนนี้กำหนดค่าเฉลี่ยความเหมาะสมที่ยอมรับได้ คือ เหมาะสมระดับมากที่สุดขึ้นไป ใน

ประเด็นย่อยคุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ ได้ค่าความเหมาะสมของทุกประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับ 4.87-5.00

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับคุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล คือ ญาติผู้ใกล้ชิดศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ จำนวน 5 คน พิจารณาคูณลักษณะของท่าน ที่ประมวลได้จากขั้นตอนที่ 2

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามระดับความเป็นจริง คุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ ที่ประมวลได้จากการวิจัยขั้นตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า ให้คะแนนเป็น 5 ระดับ เช่นเดียวกับการวิจัยขั้นตอนที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ยระดับความเป็นจริง คุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ รายประเด็น และการแปลความหมายค่าเฉลี่ย เช่นเดียวกับการวิจัยขั้นตอนที่ 2 ได้ค่าระดับความเป็นจริงของทุกประเด็นอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาเชิงยืนยันกับศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล คือ ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินรายการคุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ เพื่อพิจารณาความเห็นชอบ หรือไม่เห็นชอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการพิจารณาคัดเลือกเฉพาะประเด็นที่ได้รับความเห็นชอบ

ผลการวิเคราะห์ได้รับความเห็นชอบทุกประเด็น ทูกรายการ สู่การสรุปรายงานผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

คุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ ในการเป็นต้นแบบด้านศาสตร์และศิลป์ของครูผู้ให้ มีดังต่อไปนี้

1. การเป็นต้นแบบในการพัฒนา

สติปัญญา ได้แก่ รอบรู้และรู้ลึกในศาสตร์ทางการศึกษา และการบริหารการศึกษา การวิจัยที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ใช้ความรู้ ความสามารถพัฒนาศิษย์และผู้เกี่ยวข้องทั้งความรู้ในเชิงลึก และความคิด ที่ทันสมัย แนะนำแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยอย่างมีศิลปะ มีเทคนิคและวิธีการให้ความรู้ที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง ที่เข้าใจง่าย สามารถนำมาปรับใช้ได้จริง เป็นผู้บริหารมืออาชีพ ประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และทันสมัย เอาใจใส่ ติดตาม มีส่วนร่วม เสนอแนวคิดในการพัฒนาการจัดการศึกษาของไทย ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง เขียน นำเสนอและเผยแพร่หลักทฤษฎีและการวิจัยทางการบริหารการศึกษาและครู ตามการเปลี่ยนแปลงที่ทันสมัย โนม่นาวศิษย์หรือผู้เกี่ยวข้องให้คิด ศึกษา ค้นคว้า และพัฒนางานด้านการศึกษา ความเป็นกันเองกับศิษย์และบุคคลรอบข้าง แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาชุมชนวิชาการ กระตุ้นให้ศิษย์และบุคคลรอบข้างคิด แก้ปัญหาโดยใช้สติและปัญญา มีความเป็นผู้นำด้านการบริหารการศึกษา ตัดสินใจบนหลักวิชาการและหลักคุณธรรม ค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.87$, $S.D.=0.14$)

2. การเป็นต้นแบบในการปลูกฝัง

ค่านิยมดีงามและคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ ปฏิบัติตนในฐานะครูและผู้บริหารการศึกษาที่มีคุณธรรมจริยธรรม รักษามาตรฐานที่ถูกต้อง เป็นบุคคลผู้รักการเรียนรู้ แบ่งปันความรู้และวิธีปฏิบัติที่ทันสมัย ย้ำเตือนให้ทุกคนหมั่นเรียนรู้และพัฒนาตนเอง เป็นครูและผู้บริหารที่ปฏิบัติตามจารีตประเพณีดีงามที่สืบทอดกันมา มีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี ห่วงใยศิษย์ ช่วยเหลือทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ในทุกเรื่อง ทุกที่ ทุกเวลา เป็นบุคคลที่มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ ยึดมั่นในความถูกต้อง ตรงต่อเวลา เป็นครูที่มีอัธยาศัยดี สุภาพ อ่อนน้อม ถ่อมตน มีน้ำใจ และให้เกียรติผู้อื่น ให้อิสระผู้อื่น ในการแสดงความคิดเห็น แสดงออกและปลูกฝัง ให้ผู้เกี่ยวข้องรู้จักเคารพและให้เกียรติผู้อื่น ไม่ยกตนข่มท่านหรือดูถูกผู้อื่น มักเน้นย้ำเรื่องจรรยาบรรณ นักวิจัย จรรยาบรรณวิชาชีพครูและผู้บริหาร อบรมปลูกฝังให้ศิษย์เป็นครูและเป็นผู้บริหารที่มีคุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งเป็นผู้อุทิศตน มุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน โดยมุ่งให้เกิดผลดีต่อทุกฝ่าย ทุกวัยประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.88$, $S.D.=0.10$)

3. การเป็นต้นแบบในการชี้แนะ

จงใจ ให้ศิษย์และหรือผู้ร่วมงานสร้างสรรค์ผลงาน ได้แก่ เป็นนักคิด นักปฏิบัติ เป็นผู้นำ เป็นต้นแบบในการศึกษาเรียนรู้ศาสตร์ต่าง ๆ หลากหลายอย่างต่อเนื่อง สร้างสรรค์ผลงานวิชาการและงานวิจัย เกี่ยวกับครูและการบริหารการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผลักดัน สร้างแรงบันดาลใจ ให้กำลังใจ เสนอแนะให้ผู้ใกล้ชิดได้เรียนรู้ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ทางการศึกษาแบบกัลยาณมิตร เสริมสร้างพลังช่วยแก้ไขปัญหาแก่ศิษย์และเพื่อนร่วมงานในการสร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระให้ประสบความสำเร็จ

ให้คำปรึกษาการทำงานวิชาการและงานอื่นที่เป็นรูปธรรม เสนอแนะการพัฒนางานและ

การแก้ไขปัญหาที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนวิชาการของไทย เอาใจใส่ ความห่วงใย ติดตาม ให้การช่วยเหลือศิษย์และผู้ร่วมงานให้ทำงานจนประสบความสำเร็จ ประเมิน เสนอแนะ วิพากษ์ และต่อยอดผลงานของศิษย์และผู้ร่วมงานอย่างสร้างสรรค์ให้ประสบความสำเร็จปฏิบัติตน และเสนอแนะให้ผู้ใกล้ชิดในการทำงานหลายๆ อย่าง พร้อมๆ กัน ทุกวัยประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.91$, $S.D.=0.11$)

4. การเป็นต้นแบบในความทันสมัย

ในยุคดิจิทัล ได้แก่ เป็นผู้ที่ศึกษาค้นคว้าโดยใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีด้วยความตื่นตัวในการเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยี โดยการพึ่งตนเองเป็นหลัก มีความสนใจในเรื่องเทคโนโลยี เพื่อนำมาใช้ในการค้นคว้าข้อมูลใหม่ๆ ใฝ่เรียนรู้พยายามทำความเข้าใจ และใช้เทคโนโลยีต่างๆ อยู่เสมอ ในการสื่อสาร เรียนรู้ เผยแพร่ความรู้แนวคิด และวิชาการอย่างสร้างสรรค์ สม่่าเสมอ นำเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ในการบริหารงานและจัดการเรียนรู้ได้อย่างดี สนับสนุนให้ผู้บริหารและครูอาจารย์มีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ เผยแพร่องค์ความรู้และแนวคิดที่ได้จากการใช้เทคโนโลยี สร้างสรรค์ ต่อยอด และเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ ใช้เทคโนโลยี และสื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งเป็นผู้สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาการ ทุกวัยประเด็นอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.71$, $S.D.=0.15$)

5. การเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต

อย่างเหมาะสม ได้แก่ การเป็นผู้มีอารมณ์ดี มีอารมณ์ขัน พุดเสียงดัง ฟังซัด เป็นมิตร เปิดเผยใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ เอื้อเฟื้ออาสา ดูแลช่วยเหลือบุคคลใกล้ชิดและบุคคลทั่วไป ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว ไม่ปฏิเสธที่จะให้ใน

สิ่งที่ถูกต้อง เอาใจใส่บุคคลรอบข้าง ปรารถนาดี สละเวลาในการให้ความช่วยเหลือ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ อย่างเท่าเทียมกัน สุภาพ เปิดเผยจริงใจ ให้เกียรติผู้อื่นทุกเมื่อ ทุกโอกาส สู้ชีวิต มุ่งมั่น ศึกษาเรียนรู้อยู่เสมอ จากทุกคน ทุกสถานการณ์ ทุกเวลา แสดงออกถึงความภูมิใจในความเป็นไทย และความเป็นพุทธมามกะ ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย พอเพียง ประหยัด อุดออม ฟุ้งตนเอง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความเกรงใจผู้อื่น ตามปกติ จะไม่เรียกร้อง ไม่บ่น รักษาสุขภาพ ออกกำลังกายสม่ำเสมอ และเสนอแนะให้บุคคลรอบข้าง รักษาสุขภาพ แก้ไขปัญหา ปรับตัว ลดความขัดแย้ง ได้ทันเหตุการณ์ โดยใช้สติอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้มองข้อบกพร่องของศิษย์และบุคคลรอบข้างเป็นเรื่องเล็กน้อย และให้อภัยเสมอ เกือบทุกประเด็น ค่าเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.88$, $S.D.=0.24$) สำหรับประเด็นการรักษาสุขภาพ ออกกำลังกายสม่ำเสมอ และเสนอแนะให้บุคคลรอบข้างรักษาสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, $S.D.=0.84$)

อภิปรายผลการวิจัย

การที่ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ มีคุณลักษณะการเป็นต้นแบบด้านศาสตร์และศิลป์ของครูผู้ให้ เป็นต้นแบบในการพัฒนาสติปัญญา การปลูกฝังค่านิยมดีงามและคุณธรรมจริยธรรม การชี้แนะ จูงใจ ให้ศิษย์และหรือผู้ร่วมงาน สร้างสรรค์ผลงาน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย การศึกษา 3 ภาคที่สำคัญ คือ ภาคที่ว่าด้วยสติปัญญา (Cognitive Domain) ภาคที่ว่าด้วยความรู้สึกหรืออารมณ์ (Affective Domain) และ ภาคที่ว่าด้วยการกระทำ (Psychomotor Domain) (รุจิรุ ภูสาระ, 2545: 84-102 และจันทรินทร์ เกษมสันต์, 2551: ออนไลน์) มีความทันสมัยในยุคดิจิทัล และมีการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม ดังที่ สมาน

อัสวภูมิ เสนอว่า ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ เป็นครูดีผู้พัฒนาตน พัฒนาศิษย์ มีใจกว้างกับทุกคน ทันสมัย และมีทักษะการบริหารทางการศึกษามีผลงานดีเด่น เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต (สมาน อัสวภูมิ, 2562: สัมภาษณ์) สอดคล้องกับ ศศิตา เพลินจิต (2558) ที่วิจัยพบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความยืดหยุ่นและการปรับตัว ริเริ่มสร้างสรรค์และการเป็นตัวของตัวเอง ตอบสนองนโยบายการพัฒนาครูในการสร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (คุรุสภา, 2562) และเป็นไปตามฐานคิดที่ว่า ความรู้ ความดี และความเก่ง หรือทักษะปฏิบัติจำเป็นต้องพัฒนาไปพร้อมกัน โดยแต่ละส่วนจะเอื้อให้เกิดการพัฒนาของส่วนอื่นๆ กล่าว คือ ความรู้ ความดี และการปฏิบัติ ต้องพัฒนาไปพร้อมๆ กัน ดังที่ อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (2557) เสนอว่า หากคนเป็นคนดีแล้วจะเป็นคนเก่งด้วย อีกทั้งท่านเติบโตในครอบครัวที่มีความรักความอบอุ่นในหมู่พี่น้องรักใคร่กลมเกลียวกัน และต้องพึ่งตนเอง เป็นสถานการณ์ที่สนับสนุนให้ท่านใฝ่เรียนรู้ เติบโตและแก้ไขปัญหาในชีวิตและทำงาน มีที่ๆ ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ด้านการเรียนรู้และความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน อันเป็นลักษณะสำคัญของครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมความดีงามของบุคคล (อัมพร เบญจพลพิทักษ์, 2556 ; ธง รุญเจริญ, 2563: สัมภาษณ์) รวมถึง ท่านมีครูอาจารย์ที่ดี เป็นต้นแบบที่ดีในเรื่องการปฏิบัติตน และการปฏิบัติงาน และ “การให้” (ธีระ รุญเจริญ, 2563) สอดคล้องกับคุณลักษณะครูมืออาชีพยุคการศึกษา 4.0 ที่ประกอบด้วย 1) ด้านการปฏิบัติงานของครูที่มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนหลากหลายวิธี ทั้งความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และทักษะปฏิบัติ 2) ด้านการปฏิบัติตนได้แก่ ปฏิบัติงานและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน และศิษย์ พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีความเพียร เป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน 3) ด้าน

คุณลักษณะของครูไทย 4.0 คือ บุรณาการการ จัดการเรียนรู้กับการพัฒนาชีวิต ชุมชน มีภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรม ในการจัดการเรียนรู้ และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (กรองทิพย์ นาควิเชตร, 2560)

สำหรับคุณลักษณะการเป็นผู้ให้ของ ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ นั้นเป็นพื้นฐาน (รุญ รุญเจริญ, 2563: สัมภาษณ์) และเป็นฐาน ในการเป็นผู้นำของท่าน (สมาน อัครภูมิ, 2562: สัมภาษณ์) เป็นไปตามที่ พระพรหมคุณาภรณ์ ([ป.อ.ปยุต.โต], 2546) เสนอว่าภาวะผู้นำของผู้นำ มีบทบาทความสำคัญต่อการพัฒนาคน และพัฒนา สังคม และที่ วิรเวก สุขสุคนธ์และภารตี อนันตนาวิ (2557) อธิบายว่า ภาวะผู้นำทางปัญญาซึ่งเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำแบบรับใช้ ผู้นำมีการเห็นอกเห็นใจ การ เยียวยารักษา การโน้มน้าวใจ และอุทิศตนเพื่อการ พัฒนาคน และการสร้างกลุ่มชน อันประมวลเป็น คุณลักษณะที่เทียบเคียงได้กับภาวะผู้นำทางปัญญา ของหลวงพ่อคุณ ประสิทธิ์.โธ ที่แสดงออกถึงการเป็น ผู้ให้ในหลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะด้านปัญญา (กรองทิพย์ นาควิเชตร, 2559: 90-92) ท่าน เป็นผู้ให้ทั้งศาสตร์ คือ ให้ความรู้ด้านการเป็นครู และการบริหาร อย่างมีศิลปะ คือ พัฒนาศิษย์ด้วย วิธีการที่แยบคาย ในบรรยากาศที่สนุก ผ่อนคลาย นำเรียนรู้อ โดยใช้การสื่อสารแบบง่าย ๆ (สมาน อัครภูมิ, 2562: สัมภาษณ์)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำคุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ ด้านต้นแบบในการพัฒนาสติปัญญา ไปใช้เป็นตัวแบบในการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ครูอาจารย์ และผู้เรียนในการพัฒนาสติปัญญาและ คุณธรรมจริยธรรม ของตนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

1.2 ควรนำคุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ ด้านต้นแบบในการปลูกฝังค่านิยม ดีงามและคุณธรรมจริยธรรมไปใช้ในการพัฒนา ผู้บริหารการศึกษาและครู อาจารย์ อันจะเป็นต้นแบบในการพัฒนาผู้เรียน ในรูปแบบการแบ่งปัน ความรู้และวิถีปฏิบัติที่ดีและทันสมัย

1.3 ควรนำคุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ ด้านต้นแบบ ในการเป็นนักคิด นักปฏิบัติ เป็นผู้นำ ชี้นะ จูงใจ ไปใช้ในการพัฒนา ภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษา และครู อาจารย์ โดยประยุกต์ร่างตัวบ่งชี้ต้นแบบที่ดีด้านการบริหาร การศึกษา และการจัดการเรียนรู้ ในแบบกัลยาณมิตร

1.4 ควรนำคุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ ด้านต้นแบบความทันสมัยในยุค ดิจิทัลในการพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ครู อาจารย์ และผู้เรียน อันเป็นต้นแบบในการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน โดยการพึ่งตนเอง และร่วมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

1.5 ควรนำคุณลักษณะของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ ด้าน การดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม ไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหาร ครู อาจารย์ และ ผู้เรียน รวมทั้งบุคคลทั่วไป ในการดำเนินชีวิตอย่าง เรียบง่าย พอเพียง พึ่งตนเอง อันจะเป็นพื้นฐาน ของการดำรงชีวิตที่มีความสุขและประสบความสำเร็จ ในยุคปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับ ศาสตราจารย์ ดร. ธีระ รุญเจริญ ในเชิงปริมาณจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล อย่างกว้างขวาง จำนวนมาก ได้แก่ ศึกษาจากศิษย์ และอดีตศิษย์ของศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ

2.2 การวิจัย ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ: ต้นแบบศาสตร์และศิลป์ของครูผู้ให้ และงานวิจัยลักษณะเดียวกันนี้ จำเป็นต้องอาศัย เครือข่ายผู้ทรงคุณวุฒิที่มีข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมทั้ง อาศัยโอกาสในช่วงเวลาใกล้เคียงกับการเสวนาทาง

วิชาการ เพื่อให้มีความเป็นไปได้ในการจัดประชุม สันทนาการผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) รวบรวม ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.3 ควรวิจัยเชิงลึก หรือวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ศาสตร์อาจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ ในแง่มุมมองอื่น ๆ ได้แก่ การศึกษาเรียนรู้ การเผชิญและต่อสู้กับอุปสรรคการ ดำเนินชีวิตและการทำงานในแง่มุมมองต่างๆ รวมทั้ง การเป็นผู้ที่สามารถรักษาและควบคุมอารมณ์ได้ดี

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมประชุม สันทนาการผู้เชี่ยวชาญ คือ ศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ ธิริบริรณพิทักษ์ รองศาสตราจารย์ ดร. จิณณวัตร ปะโคทัง ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. สมาน อัครภูมิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชญาภาญต์ เรืองสุวรรณ ดร.วัฒนา จันทน์ ปาน และ ดร. ดำรง บุญกลาง รวมทั้งผู้ให้ข้อมูล เชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราชญ์. (2559). *ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา*. ขอนแก่น: หจก.โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2552). *ภาวะผู้นำสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา*. สมุทรปราการ: บริษัทธีรสาส์น พับลิชเชอร์ จำกัด.
- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2559). *หลวงพ่อคุณ ปรีสุทโธ: ผู้ให้และผู้นำทางปัญญา*. นครราชสีมา: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2560). “คุณลักษณะครูมืออาชีพยุคการศึกษา 4.0: กรณีศึกษาครูที่ได้รับรางวัล สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ รางวัลครูคุณากรและรางวัลครูยิ่งคุณ”. *รายงานสืบเนื่องการประชุมทางวิชาการและการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ 3: 2560*. นครราชสีมา: 2560 นวัตกรรมและการเรียนรู้. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี วันที่ 29 กรกฎาคม 2560. หน้า 17-28.
- คนึงนิจ กิจวิณี. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ*, 5(1): 33-40.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2562). *การประชุมวิชาการระดับชาติ การประชุมทางวิชาการและเผยแพร่ผลงาน วิจัยคัดสรรคณาจารย์ศึกษาศาสตร์ ครั้งที่ 3: การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. วันที่ 2-3 กุมภาพันธ์ 2562 ที่ Kensington Garden Resort Khaoyai นครราชสีมา: สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี (สสอท.) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- จันทรนิวัฒน์ เกษมสันต์. (2551). *An Overview of Education and Assessment*. 23 มิถุนายน 2551. [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://fda.sut.ac.th/doc-> สืบค้นเมื่อ 17 เมษายน 2553.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2561). *เสนอแนวคิด ใน การประชุมสมาคมบัณฑิตศึกษาศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ แห่ง ประเทศไทย*. วันที่ 18 ธันวาคม 2561. ที่ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ กรุงเทพมหานคร.

- ธีระ รุญเจริญ. (2562). *จิตวิญญาณความเป็นครูในยุคเด็ก Gen Z*. กิจกรรมวันครู และรับฟังแนวคิด การพัฒนาวิชาชีพครู จัดโดยคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา วันที่ 13 มกราคม 2562 ณ ห้องประชุมลำตะคอง วิทยาลัยนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา.
- ธีระ รุญเจริญ, เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กรองทิพย์ นาควิเชตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วิทยาลัยนครราชสีมา จังหวัด นครราชสีมา เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2563.
- บุญมา แพ่งศรีสาร. (2561). *คุณลักษณะผู้บริหารทางการศึกษาในยุคศตวรรษใหม่*. *วารสาร มจร นครน่านปริทัศน์*, 2(2): 131 -141.
- บุษิตา ศัตตวรคาม. (2559). *คุณลักษณะของครูตามหลักคุณธรรมในทัศนคติของนักศึกษาวิทยาลัย เทคนิคพระนครศรีอยุธยา. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุต.โต). (2546). *ภาวะผู้นำ: ความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- พระมหาสุชาติ เจ้า. (2561). *คุณลักษณะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดโรงเรียน เทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. ปรินญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลา.*
- ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์ และคณะ. (2560). *การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุจิร ภูสาระ. (2545). *การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บริษัท บุ๊ค พอยท์ จำกัด.
- วิจารณ์ พานิช และปิยาภรณ์ มั่นทะจิตร. (2563). *การศึกษาคุณภาพสูงระดับโลก*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ สยามกัมมาจล.
- วิรวก สุขสุดอนันต์และภารตี อนันตนาวี. (2557). *การสร้างรูปแบบภาวะผู้นำแบบปรับใช้ของผู้บริหารสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา*, 8(2): 69-83.
- ศศิตา เพลินจิต. (2558). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.*
- ศักดิ์ชัย ภูเจริญ. (2557). *คุณลักษณะของครูที่ดี*. (ออนไลน์) ได้จาก: <http://www.kruinter.com>. สืบค้น เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2563.
- สมาน อัศวภูมิ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กรองทิพย์ นาควิเชตร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วิทยาลัยนครราชสีมาจังหวัด นครราชสีมา เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2562.
- สุชัชวีร์ สุวรรณสวัสดิ์. (2561). *จดหมายถึงครู โดย ศาสตราจารย์ ดร. สุชัชวีร์ สุวรรณสวัสดิ์. วันที่ 10 ตุลาคม 2561. นำเสนอโดย สมศักดิ์ ประสาร (ออนไลน์) ได้จาก: <https://pantip.com/topic/38200379>. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2562.*

- สุชัชวีร์ สุวรรณสวัสดิ์. (2562). *การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในยุควิกฤตผู้เรียน. การประชุมทางวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยคัตสรรคส์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ครั้งที่ 3: การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. วันที่ 2-3 กุมภาพันธ์ 2562 ณ Kensington English Garden Resort Khaoyai อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สสอท.) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.*
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2558). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย.* (ออนไลน์) ได้จาก: <https://dictionary.Sanook.com/search/dict-th-th-royal-institute>. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2559.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2557). *เวทีปฏิรูปการเรียนรู้สู่การศึกษาเพื่อคนทั้งมวล ครั้งที่ 31 โดยสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. วันที่ 17 กันยายน 2557 (ออนไลน์) ได้จาก: <http://www.qlf.or.th/Home/Contents/949>. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2563.*
- อัมพร เบ็ญจพลพิทักษ์. (2556). *เด็กเก่ง ดี และมีความสุขได้ในยุคการแข่งขันสูง. กรมสุขภาพจิต สถาบันราชานุกูล. (ออนไลน์) ได้จาก: <https://th.rajanukul.go.th/สืบค้นเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2563>.*
- Cooper, H. and Elton-Chalcraft, S. (eds) (2018). *Professional Studies in Primary Education. 3rd Edition. Philosophy of Education by Cooper, H.. London: SAGE Publications Ltd. P. 44-65.*

จริยธรรมการตีพิมพ์ในวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ISSN 1906-4950)

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์

- ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน หรืออยู่ระหว่างการ พิจารณาโดยกองบรรณาธิการวารสารอื่น ๆ
- ผู้นิพนธ์ต้องรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย ไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ
- ผู้นิพนธ์ต้องอ้างอิงผลงานทางวิชาการของผู้อื่น กรณีที่มีการนำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในผลงานของตนเองรวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความ
- ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำหนดไว้
- ผู้นิพนธ์ที่มีชื่อปรากฏในบทความทุกคน ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการดำเนินการวิจัยจริง
- ผู้นิพนธ์ต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัย (หากมี)
- ผู้นิพนธ์ต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (หากมี)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

- บรรณาธิการวารสารมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความเบื้องต้นเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วง ระยะเวลาของการประเมินบทความ
- บรรณาธิการต้องตัดสินใจเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความสำคัญ ความชัดเจน ระเบียบวิธีวิจัย และความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ของวารสารเป็นสำคัญ
- หากตรวจสอบพบว่าบทความมีการตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว บรรณาธิการต้องไม่รับพิจารณาบทความนั้น
- บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์และผู้ประเมิน
- หากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น ในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุด กระบวนการประเมินบทความดังกล่าวทันที และติดต่อผู้นิพนธ์เพื่อขอคำชี้แจงประกอบการพิจารณา “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมิน

1. เมื่อได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร แล้วผู้ประเมินบทความตระหนักดีว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ เช่น เป็นผู้เข้าร่วมโครงการ หรือรู้จักผู้พิมพ์เป็นการส่วนตัว หรือเหตุผลอื่นๆ ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

2. ผู้ประเมินบทความ ต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของบทความที่ ส่งมาให้พิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญ ของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์และความเข้มข้นของผลงานไม่ใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

4. ในกรณีที่ผู้ประเมินทราบว่าบทความที่ กำลังพิจารณานั้น มีส่วนใดของบทความเข้าข่ายซ้ำซ้อนกับผลงาน ผู้อื่นหรือมีการส่งบทความซ้ำเพื่อให้วารสารพิจารณา ผู้ประเมินต้องแจ้งให้บรรณาธิการของวารสารทราบ

คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์

วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นวารสารวิชาการสาขาวิชาทางการศึกษา พิมพ์เผยแพร่ผลงานในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความทั่วไปทางการศึกษา บทความที่ได้รับการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารจะต้องมีสาระน่าสนใจ เป็นงานทบทวนความรู้เดิมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน เป็นบทความที่ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดๆ บทความอาจได้รับการปรับปรุงตามที่กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการเห็นสมควร เพื่อให้วารสารมีคุณภาพระดับมาตรฐานสากลและนำไปอ้างอิงได้

การส่งต้นฉบับ

1. ภาษา พิมพ์ต้นฉบับเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และการเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน คำศัพท์ภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะ ถ้าต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษก่อน

2. รูปแบบต้นฉบับ ใช้กระดาษ A4 พิมพ์ห่างจากขอบกระดาษด้าน บน ซ้าย 3.5 เซนติเมตร และล่าง ขวา 2.5 เซนติเมตร จัดรูปแบบ 2 คอลัมน์ ยกเว้น บทความย่อทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เอกสารอ้างอิง และตาราง ให้จัดรูปแบบ 1 คอลัมน์

3. ชนิดและขนาดตัวอักษร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษร Cordia New ซึ่งขนาดตัวอักษร มีดังนี้

ชื่อเรื่อง ใช้ตัวอักษรขนาด 20 pt. ตัวหนา

ชื่อ-สกุลผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวปกติ

หัวข้อหลัก ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวหนา

หัวข้อรอง ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา

เนื้อเรื่องในหัวข้อหลักและหัวข้อรอง ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวปกติ

เชิงอรรถหน้าแรกที่เป็นชื่อ-สกุล ตำแหน่งทางวิชาการ และหน่วยงานต้นสังกัดของผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt. ตัวปกติ

4. จำนวนหน้า ความยาวของบทความไม่เกิน 15 หน้า รวมตาราง ภาพประกอบ รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง

5. การส่งส่ง file ต้นฉบับลงในระบบออนไลน์ <https://edu.msu.ac.th/> (วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา) โดยการสมัครสมาชิกตามระบบและขั้นตอนของวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา

ต้นฉบับให้ระบุชื่อ-สกุลผู้พิมพ์ทุกคน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail address ทุกคนที่สามารถติดต่อได้สะดวก

บทความวิจัยและบทความวิทยานิพนธ์

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 300 คำ)
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keywords)
7. บทนำ
8. วัตถุประสงค์
9. สมมุติฐาน (ถ้ามี)
10. วิธีการวิจัย (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปร เครื่องมือ การดำเนินการวิจัย หรือการทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูล)
11. ผลการวิจัย
12. อภิปรายผล
13. ข้อเสนอแนะ
14. เอกสารอ้างอิง (ให้อ้างอิงเฉพาะที่อ้างในบทความเท่านั้น)

บทความทั่วไป

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keyword) (บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)
7. บทนำ
8. เนื้อหา
9. บทสรุป
10. เอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงเอกสาร

ใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงระบบ American Psychological Association (APA) ดังตัวอย่าง

ระบบการอ้างอิงแบบนาม-ปี (the author-date system)

ในกรณีที่เป็นกรอ้างอิงเนื้อหาโดยตรงหรือแนวคิดบางส่วนหรือเป็นการคัดลอกข้อความบางส่วนมาโดยตรง ควรระบุเลขหน้าไว้ด้วย โดยพิมพ์ต่อท้ายปีพิมพ์ คั่นด้วยเครื่องหมาย: อย่างไรก็ตามการไม่ระบุเลขหน้าอาจทำได้ในกรณีที่เป็นกรอ้างอิงงานของผู้อื่น โดยการสรุปเนื้อหาหรือแนวคิดทั้งหมดของงานชิ้นนั้น (เช่น บุญชม ศรีสะอาด, 2547: 50-52 หรือประวิต เอราวรรณ์, 2550)

1. หนังสือ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
บุญชม ศรีสะอาด. (2547). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
Kosslyn, S.M., and Rosenberg, R.S. (2004). *Psychology: The brain, the person, the world* (2nd ed.). Essex, England: Pearson Education Limited.
Mussen, P., Rosenzweig, M.R., Aronson, E., Elkind, D., Feshbach, S., Geiwitz, P.J., *et al.* (1973). *Psychology: An introduction*. Lexington, Mass.: Heath.

2. วารสาร

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย เฉพาะบทความเรื่องนี้.
เฟเชิญ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. (2545). ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.). *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 8(1), 30-36.
Klimoski, R. and Palmer, S. (1993). The ADA and the hiring process in organizations. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 45(2), 10-36.

3. วิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อวิทยานิพนธ์ระดับปริญญา*, สถาบันการศึกษา, เมือง.
นงเยาว์ ธรรมวงศา. (2549). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
Piyakun, A. (2007). *Reading strategies used by Thai ESL students*. Doctoral dissertation, Monash University, Melbourne.

4. หนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ), *ชื่อหนังสือ* (ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป, เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย เฉพาะเรื่องนี้). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ประสาธ เมืองเฉลิม. (2549). วิทยาศาสตร์พื้นฐาน: การจัดการเรียนรู้มิติทางวัฒนธรรมท้องถิ่น การบูรณาการความรู้พื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อชุมชน: กรณีศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ป่าปูด้า. ใน ฉลาด จันทรมบัติ (บรรณาธิการ), *ศึกษาศาสตร์วิจัย ประจำปี 2548-2549* (หน้า 127-140). มหาสารคาม: สารคามการพิมพ์-สารคามเปเปอร์.

Cooper, J., Mirabile, R., & Scher, S. J. (2005). Actions and attitudes: The theory of cognitive dissonance. In T. C. Brock and M. C. Green (Eds.), *Persuasion: Psychological insights and perspectives* (2nd ed., pp. 63-79). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.

5. หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ชื่อหนังสือพิมพ์*, เลขหน้า.

รัฐพงศ์ ศิริสานนท์. (25 กุมภาพันธ์ 2548). องค์ประกอบของความสำเริง. *มติชน*, หน้า 22.

Brown, P.J. (2007, March 1). Satellites and national security. *Bangkok Post*, p. B4.

6. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่ปรับปรุงล่าสุด). ชื่อเรื่อง. วันที่ทำการสืบค้น, ชื่อฐานข้อมูล

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (3 ธันวาคม 2548). *ธนาคารหลักสูตร*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2550, จาก <http://db.onec.go.th/thaigifted/lessonplan/index.php>

Wollman, N. (1999, November 12). *Influencing attitudes and behaviors for social change*. Retrieved July 6, 2005, from <http://www.radpsynet.org/docs/wollman-attitude.html>

Instruction for Authors

Journal of Educational Administration and Supervision, Mahasarakham University is an academic journal in the field of education. The journal publishes a variety of academic results, including research articles, thesis articles, book review articles, and review articles. The articles to be published may be reviews of current issues, or scholarly issues that contribute a new body of knowledge, that demonstrate interesting and valuable points of view for readers. It is important to note that articles submitted for Journal of Education should not have been preprinted or previously submitted to other publications. The context of the articles may be revised as appropriate by the journal editorial board and peer reviews in order to make it fit the international standard and be accepted as reference.

Submission of manuscripts:

1. Language: Manuscripts can be written in either Thai or English.

Thai language manuscripts should adhere to the Royal Institute's principles in using vocabulary and borrowed English words. All English words must be typed in small letters, except specific names. English language manuscripts must be checked for the correctness of language by an English expert prior to submission.

2. Papers: Manuscripts should be typed in A4 paper, and required to have 3.5 cm margins on each of the four sides: top, bottom, right and left. The contents of the Abstract in both Thai and English, other headings, and references should be arranged in one column.

3. Style and size of font: Both Thai and English manuscripts are required to type in "Browallia New" font style with font size as follows ;

Title of the article: **20 pt. Bold**

Name(s) of the authors: **18 pt. Normal**

Main heading: **18 pt. Bold**

Sub-heading: **16 pt. Bold**

Body of the text: **16 pt. Normal**

The first page of footnotes presenting authors' names, academic titles, and affiliations: **14 pt. Normal**

4. Number of pages: The article is required not to be longer than 15 pages. These include tables, figures, pictures, and references.

5. Submission: The author(s) should submit an original file to <https://edu.msu.ac.th> (Journal of Educational Administration and Supervision)

Organization of research and thesis articles: Should be arranged in the following order ;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keyword in Thai
5. Abstract in English
6. Keyword in English (Abstract should be no more than 400 words)
7. Introduction
8. Objectives
9. Hypotheses (if any)
10. Research methodology: population and samples, variables, instruments, procedures/experiments, and data analysis
11. Research results
12. Discussion
13. Suggestion
14. References

Organization of review articles: Should be arranged in the following order ;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keyword in Thai
5. Abstract in English
6. Keyword in English (Abstract should be no more than 400 words)
7. Introduction
8. *Contents*
9. *Summary*
10. *References*

References: Listed and referred to in the American Psychological Association (APA)

style

ใบสมัครสมาชิกวารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
(Membership Application Form)

วันที่ (Date) .....
ชื่อ-สกุล (First Name and Surname) .....
ที่อยู่สำหรับจัดส่งวารสาร (Mailing Address) .....
.....
จังหวัด (State/Province) .....
รหัสไปรษณีย์ (Post/Zip Code) .....
ประเทศ (Country) .....
โทรศัพท์ (Telephone No.) .....
โทรสาร (Fax No.) .....
Email Address .....

- ค่าสมัครสมาชิก 1 ปี 270 บาท (One-year Membership 270 ฿)
 ค่าสมัครสมาชิก 2 ปี 480 บาท (Two-year Membership 480 ฿)
 ค่าสมัครสมาชิก 3 ปี 700 บาท (Three-year Membership 700 ฿)

ส่งจ่ายธนาคัตหรือตัวแลกเงิน ส่งจ่าย ปณ. โนนศรีสวัสดิ์

ในนาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ถัชชัย จิตรนันท์ งานวารสารการบริหารและนิเทศ
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม 44000

Please send your personal check or money order to the following address:
Assistant Professor Dr. Thatchai Chittranun, The Journal of Educational
Administration and Supervision, Faculty of Education, Mahasarakham
University, Tambon Talat, Amphoe Mueng, Maha Sarakham 44000.

สำหรับเจ้าหน้าที่ (Officer only)

สมาชิกเลขที่ .....

รับวารสาร เล่มที่.....

Guest Advisory Board

Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak	Institute of Future Studies for Development
Professor Dr. Phaithoon Sinlarat	Dhurikij Pundit University
Professor Dr. Teera Runcharoen	Vongchavalitkul University
Professor Dr. Pruet Siribanpitak	Chulalongkorn University
Associate Professor Dr. Kanokorn Somprach	Khon Kaen University
Associate Professor Dr. Ekkarin Sungtong	Songkla University
Associate Professor Dr. Sombat Tayraukham	Chiang Mai University
Associate Professor Dr. Jinawatara Pakotang	Nakhonphanom University
Associate Professor Dr. Nirat Jantarajit	Nakhonphanom University
Associate Professor Dr. Suwakit Sripatta	Rajabhat Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Kowat Tesaputa	Roi-Et Rajabhat University

Peer Reviewers

Associate Professor Dr. Kanokorn Somprach	Khon Kaen University
Associate Professor Dr. Pacharawit Chansirisira	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Lakkhana Sariwat	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Prasart Nuangchalem	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Sombat Tayraukham	Chiang Mai University
Associate Professor Dr. Suwat Julsuwan	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Jinawatara Pakotang	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Associate Professor Dr. Tharinthorn Namwan	Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Kowat Tesaputa	Roi-Et Rajabhat University
Assistant Professor Dr. Karn Ruangmontri	Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Jumnean Pollaham	Rajabhat Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Wantana Amatariyakun	Udon Thani Rajabhat University
Assistant Professor Dr. Amnarj Chanawong	College of Asian Scholars
Assistant Professor Dr. Chaoyuth Sirisuthi	North Eastern University
Assistant Professor Dr. Somsong Sitti	North Eastern University
Assistant Professor Dr. Piyatida Panya	Rajabhat Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Wittaya Worapun	Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Dhanita Doungwilai	Khon Kaen University
Assistant Professor Dr. Prasong Saihong	Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Paisarn Worakkam	Rajabhat Mahasarakham University
Dr. Khachakrit Liamthaisong	Mahasarakham University

Editorial Board

Professor Dr. Kriengsak Chareonwongsak	Institute of Future Studies for Development
Professor Dr. Phaithoon Sinlarat	Dhurikij Pundit University
Professor Dr. Teera Runcharoen	Vongchavalitkul University
Professor Dr. Kanokorn Somprach	Khon Kaen University
Associate Professor Dr. Ekkarin Sungtong	Songkla University
Associate Professor Dr. Sombat Tayraukham	Chiang Mai University
Associate Professor Dr. Jinawatara Pakotang	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Associate Professor Dr. Nirat Jantarajit	Nakhonphanom University
Associate Professor Dr. Suwat Julsuwan	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Sutum Tummatasananon	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Tharinthorn Namwan	Mahasarakham University
Associate Professor Dr. Songsak Phusee-orn	Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Karn Ruangmontri	Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Kowat Tesaputa	Roi-Et Rajabhat University
Assistant Professor Dr. Sumalee Sriputtarin	Nakhonphanom University
Assistant Professor Dr. Jumnean Ponhan	Rajabhat Mahasarakham University
Assistant Professor Dr. Chaoyuth Sirisuthi	North Eastern University
Professor Dr. Gary Price	University of Wisconsin-Madison, USA
Professor Dr. Marilyn Waring	Deakin University, Australia
Professor Dr. Dennis A. Francis	University of the Free State, South Africa
Associate Professor Dr. Tran Vui	Hue University, Vietnam

Educational Administration and Supervision, Maharakham University

ISSN 1906-4950

Volume 12 Number 1 January - April 2021

Aim and Scope

To disseminate academic work in educational administration, educational supervision, research and development, participatory action research, innovative development in educational administration and technology management, knowledge management and instructional management, publishing in research articles, thesis articles, book reviews articles, and general articles.

Academic Revision

One article is peer-reviewed by two experts

Publishing Type

Quarterly publishing

No.1: January - April

No.2: May - August

No.3: September - December

Ownership

Faculty of Education, Maharakham University
Tambon Talat, Amphoe Mueang, Maha Sarakham 44000
Tel. 0-4374-3143-4 Fax 0-4374-3174

Advisor

Associate Professor Dr. Pacharawit Chansirisira
Dean of Faculty of Education, Maharakham University

Editor-in-chief

Assistant Professor Dr. Thatchai Chittranun
Maharakham University

Assistant-Editor

Dr. Surachet Noirid
Maharakham University

Secretary and Treasurer

Miss Natchalida Leamthaisong

The articles in The Journal of Educational Administration and Supervision,
Maharakham University
are authors' own opinions. The editorial board has not always agreed absolutely with.

200฿ Web site: <http://edu.msu.ac.th/journal>
Date of Publication: 30 April 2021 E-mail: jeas.msu@gmail.com

DESIGN BY: Samorn Legkha
Suannangsue: 189 Moo 12 Rachawadee Garden view,
Thakhonyang, Khamreang, Khantarawichai, Maharakham 44150
TELEPHONE: 09-2956-2419